

NOTES

MATERIALS
**OF THE XI INTERNATIONAL SCIENTIFIC
AND PRACTICAL CONFERENCE**

**«SCIENCE WITHOUT BORDERS -
2015»**

March 30 – April 7, 2015

**Volume 13
Pedagogical sciences**

Sheffield
SCIENCE AND EDUCATION LTD
2015

SCIENCE AND EDUCATION LTD

Registered in ENGLAND & WALES
Registered Number: 08878342

OFFICE 1, VELOCITY TOWER, 10 ST. MARY'S GATE, SHEFFIELD, S
YORKSHIRE, ENGLAND, S1 4LR

**Materials of the XI International scientific and practical
conference, «Science without borders», - 2015.**
Volume 13. Pedagogical sciences. Sheffield.
Science and education LTD - 112 стр.

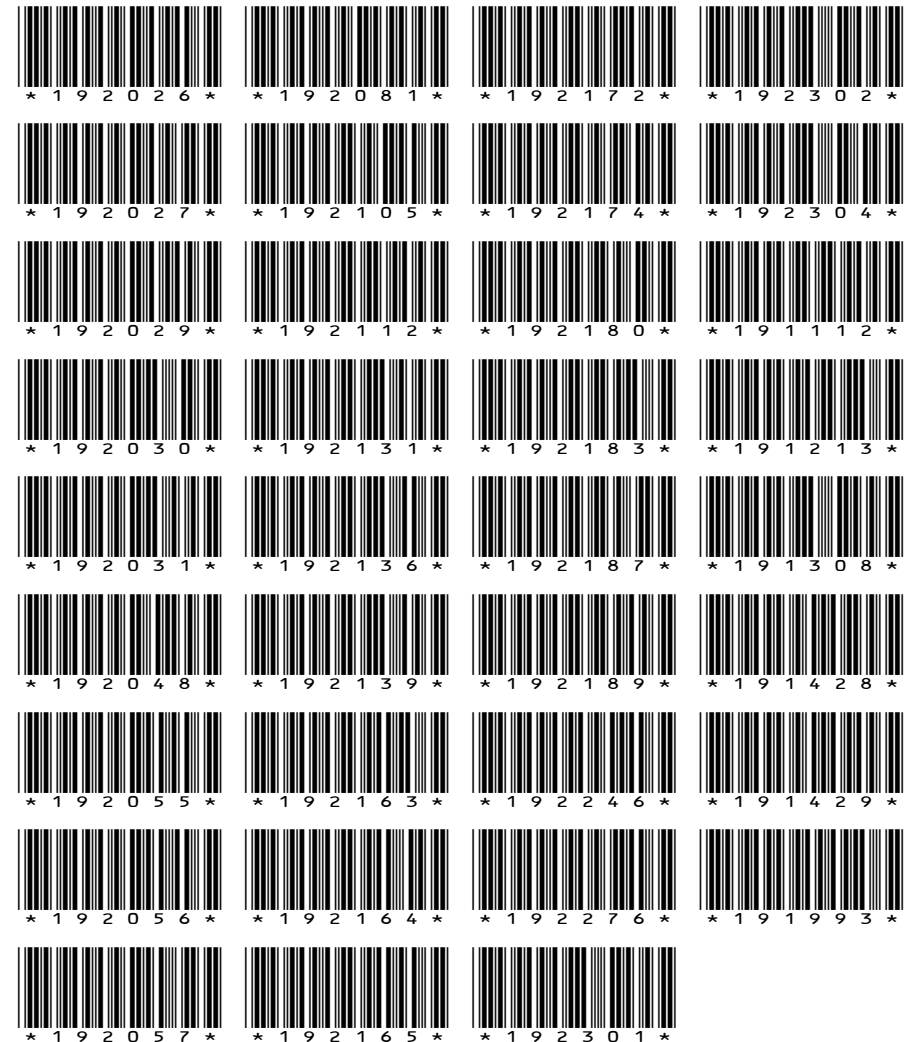
Editor: Michael Wilson

Manager: William Jones

Technical worker: Daniel Brown

Materials of the XI International scientific and practical conference,
«Science without borders», March 30 – April 7, 2015
on Pedagogical sciences.

For students, research workers.



Қалиев Н.Қ. Дене тәрбиесі сабағында жеке тұлғаны қалыптастырудың бағыттары.....	63
Нарықбай Р.Т. Мектептегі оқушыларының дене мәдениетін қалыптастыру жолдары	65
Ибраев А.З. Мектептердегі дене тәрбиесінің жағдайларына шолу	67
Жилисбаев Н.К. Формирования культуры здоровья студентов	69
Саснко Н.С. Розвиток дискурсивної компетенції в іншомовній комунікації у студентів технічних спеціальностей	73
Медиева С.Х., Шаяхметова М.Н., Анарбаева Г.С. Ауызекі шығармашылық материалдарын оқыту үрдісіндегі халық ағартушыларының ой-пікірлері	76
Баетов Б.К. Общественное обоснование доназологической диагностики компонентов здоровья современной молодежи	79
Баетов Б.К. Научные основы формирования здорового образа жизнедеятельности студенческой молодежи в вузовских системах	82
Баетов К.Д. Проблемы формирования физической культуры студентов в процессе профессиональной подготовки	85

SOCIAL PEDAGOGY

Бецько О.С. The Content of Social Informational Competence of University Students as Part of Career Training	89
Митросенко С.В. Современное состояние исследования социального образования	92
Мамурбекова Г.А. Psychological-pedagogical support of the family in social teacher's practice as a condition for solving problems of the modern family	96
Сарсебаева Ғ.А. Қазақ халық педагогикасындағы еңбек тәрбиесінің ролі	99
Оразымбетова Э.О. Әдістемелік жұмыс арқылы педагогтардың кәсіби құзырлығын арттыру	102
Новик Н.Н. Отклоняющееся поведение у дошкольников	105

PEDAGOGICAL SCIENCES

MODERN TEACHING METHODS

П.ғ.к., доцент Абилкасымова Г.

Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды мемлекеттік университеті

Каршалова А.М., Бекей Х.

*Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды мемлекеттік университетінің
«Кәсіптік оқыту» мамандығының студенттері*

ТЕРІ ӨНДЕУ БАРЫСЫНДА ОҚУШЫЛАРДЫҢ ҚЫЗЫҒУШЫЛЫҒЫН ДАМУ

Қазақстан Республикасының Президентінің «Қазақстан-2050» стратегиясы қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» атты Қазақстан халқына Жолдауында білім мен кәсіби машық – заманауи білім беру, кадрларды даярлау мен қайта даярлау жүйесінің негізгі бағдарлары бұл инновациялық зерттеулерді дамытудың жаңа саясаты деп көрсетілгендей [1]. Бүгінгі кезде оқушыларды еңбекке даярлау технологиясына оқыту процесінде ғана емес, сонымен қатар жалпы білім беретін орта мектептің бүкіл оқу-тәрбие іс-әрекеті процесінде жүзеге асатыны белгілі.

Дегенмен, оқушылардың жалпы еңбектік политехникалық білімдерін, іскерліктері мен дағдыларын қалыптастыруда еңбек технологиясына оқыту жетекші роль атқарады. Оқушыларды еңбекке даярлау мектепте ғылым негіздері бойынша білім және кейінгі тіршілік әрекетінің саласын таңдап алудың интеграциялау кезеңі ретінде әрекет етеді.

Оқушыларды қоғамдағы жаңа өзгерістер мен өз халқының тарихы, дәстүрі мен тіршілік ету, ойлау жүйесі туралы рухани негізін дамыта отырып, білім менгеруге, еңбек етуге үйретуге қажет. Қазақ халқының қолөнері деп халық тұрмысында жиі қолданатын өру, тігу, тоқу, мүсіндеу, құрастыру, бейнелеу сияқты шығармашылық жиынтығын айтады. Шын мәнінде қолөнер түрлерінің әрқайсысының талай ғасырлық тарихы бар. Қазақ халқы өзінің күнкөріс тіршілігіне қажетті үй-жәй салуды, киім – кешек тігуді, азық – түлік өндіруді өзінің тұрмыстық кәсібі етіп, оларды күнбе – күн тіршілік барысында орынды пайланса, әсем бұйымдар жасап өмір де, сән – салтанатта құра біледі [2].

Тері бұл әртүрлі өрнек, бұйымдар жасау үшін созымды, иге көнетін, жағымды материал, әрі бұл өте қызықты жұмыс. Ал бұл материалды қайдан алу керек. Оны үйдегі ескі қолданбайтын былғары етік, пальто, қолғап, сумка, т.б. аламыз. Әр түрлі бұйымдарды жасау үшін алдымен былғарыны дайындаймыз. Былғарымен жұмыс айтарлықтай көп еңбекті керек қылады. Жұмысқа кірісу

үшін столды дайындау керек – жұмыс тақтасын бекітіп, құрал – саймандарды, материал-дарды жайып қою.

Былғарыны алдын-ала іріктеп және сұрыптап аламыз. Ендігі әр түрлі бұйымдарды жасау үшін ескі былғарыны қалай дайындау керек екеніне тоқталайық. Ол үшін, егер киім былғарыдан болса барлық жіптерін және желілік төсемді алып тастап, мұқият сөгеміз. Одан кейін бөліктерді жылы суда жуу керек, ал кірлеген жерлерін сілтісіз сабын қосып, жұмсақ щетка және губка мен ақырын сүртеміз. Соңында бөліктерді жақсылап шайып, соңғы рет шайғанда суға уксус және тұз қосамыз.

Былғарыны етіктен ажыратқанда алдымен «ілгек» пен төсеуді алып тастаймыз. Одан кейін пышақпен етіктің төменгі бөлігінен бастап қонышын кеседі. Қонышты барлық тігісі бойынша соғудің қажеті жоқ. Оларды бүтін қалдырып, жоғары-да айтылғандай жуып, қажет болған кезге дейін сақтаймыз.

Әмиян, сумка, белдік, папка сияқты ұсақ бұйымдардың былғарысын жұмысқа дәл осы сияқты дайындайды. Әсіресе, бұл заттарда көбінесе сәндік былғарыны қолданады, бұл әртүрлі бұйымдар жасауда жақсы, әшекейлейді, әдемілетеді [3].

Күдеріні (замша) сабын немесе кіржуатын ұнтақ қосылған жылы сумен жуамыз. Қатты кірленген жерлерді спиртке малынған тампонмен сүртеміз де, оны жуамыз. Кептіргеннен кейін күдерінің түгін көтеру керек. Бұны резеңке щетка, зімпара қағаз, қатты поролонмен және өшіргішпен жасауға болады. Сонымен қатар ескі былғарыда тозған және ақаулар болады, оны тегістеу және бояу арқылы кетіруге болады. Жуғаннан кейін былғарының түсін глицеринмен қалпына келтіреміз. Былғарыдағы сызаттарды аяқ киімге арналған аниминдік крем немесе нитро бояғыштармен бояу арқылы жоюға болады. Фломастерлермен былғарының кесілген жерлерін жақсылап бояймыз. Кішкентай сәндік бұйымдар үшін, егер былғары да қатты бүгіліс болмаса, майлы бояуды қолдануға болады немесе былғарыны тырнаққа арналған лакпен сылаймыз.

Осыған орай, біз халық шығармашылығының қандай түрі болса да, халық өмірімен, сол халықтың қоғамдық өмірімен, қоғамдық тарихымен, күнкөрісімен, кәсібімен тығыз байланысты екендігін көреміз.

Сондықтан, еңбек технологиясына оқыту мұғалімдерінің берген және оқушылардың осы пәндер бойынша алған білімдері мен іскерліктеріндегі кемшіліктерінің орнын толтыруына тура келеді. Олай болса, еңбек даярлығының алдында тұрған мына мәселелерді шеше алмайды: оқушылардың әрбірінің мүддесіне, қабілеттері мен бейімділіктеріне сәйкес олардың кәсіби қалыптасуын қамтамасыз етуге бағытталған еңбекке оқытудың дамытушылық сипатын қамтамасыз ету; оқушылар мүдделі болған әртүрлі материалдар өңдеудің техникасы мен технологиясы жөнінде білім алуға мүмкіндік беру; мектептердің өндірістермен экономикалық серіктестікке негізделген өзара қарым-қатынасының формаларына көшу

CONTENTS

PEDAGOGICAL SCIENCES

MODERN TEACHING METHODS

Абилкасимова Г., Каршалова А.М., Бекей Х. Тері өңдеу барысында оқушылардың қызығушылығын дамыту	3
Калиев Н.К. Жасөспірім балалардың бойына ұлттық құндылықтарды қалыптастыру	5
Нарықбай Р.Т. Білім беру жүйесін жетілдіруде жаңа инновацияның алатын орны	8
Дайрабаев М.С. Болашақ дене шынықтыру мамандық білімгерлерін кәсіби педагогикалық даярлау ерекшеліктері	11
Абилкасимова Г., Бекей Х., Каршалова А.М. Ұлттық киімнің шығу тарихы	14
Иванова В.М. Обучение в сотрудничестве – как современная технология преподавания иностранного языка	16
Шамсиева Н.С., Алибаева Н.Е. «Ақпараттық мәдениет негіздері» пәннен электронды жұмыс дәптерінің тиімділігі	18
Erykova E.V. Organization project and research activities in the primary school....	22
Мышкина Л.В., Рудакова Л.В. Интернет – общение	25
Сорокина О.Н., Ломанова И.В. The communicative approach in professional oriented foreign language teaching in medical school	28
Жолдасова Б.Б. Болашақ мұғалімдерге табиғатты бейнелеу арқылы эстетикалық тәрбие беру	31
Samsonowa N.I. Gesellschaftliche Erklärung für die sprachliche Entwicklung	36
Галич В. Методи навчання у розвитку творчої особистості	38
Тулеева Ж.И. Проектная деятельность на уроках искусства	39
Бижанова О.И. Полиязычие и информационные технологии	43
Ибраев А.З. Формирование навыков и привычек поведения студентов на занятиях физической культуры.....	45
Жусипова А.С. Инновационные технологии в творческих композициях школьников на занятиях по изобразительному искусству	49
Ахмедов Б.А. Психологический дискомфорт, как причина проявления водобоязни у детей	53
Seidakhmetov E.E. Motive capabilities.....	56
Vaimukhanbetov B.M Age features education of motor abilities	59

обычные воспитательные воздействия и занятия оказываются малоэффективными. К работе с этими детьми необходимо подключать психолога, который пользуется системой развивающих и психокоррекционных игр применительно к разным возрастам.

Литература:

1. Девиантное поведение детей и подростков. Сборник методических материалов. – Биробиджан, 2010.
2. Зайдуллина, Г.Г. Причины отклоняющегося поведения детей дошкольного возраста / Г.Г.Зайдуллина // Вестник Нижневартковского государственного университета. – № 4. – 2013. – С.24-32.
3. Захаров, А.И.Предупреждение отклонений в поведении ребенка / А.И.Захаров. – СПб.: Союз, 2000. – 224с.
4. Novik N.N. How to develop empathy in adolescents with behavioural problems? Life Sci J 2014;11(10s):198-202.
5. Хаэр, Роберт Д. Лишенные совести. Пугающий мир психопатов / Р.Д.Хаэр. – М.: ООО «И.Д.Вильямс», 2007. – 288с.

Әдебиеттер тізімі:

1. Қазақстан Республикасы Президентінің «Қазақстан-2050» стратегиясы қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» атты Қазақстан халқына Жолдауы. – Орталық Қазақстан, 2013. №12-13 (21438)
2. Жаңа әлемдегі жаңа Қазақстан: Қазақстан Республикасы Президентінің Қазақстан халқына Жолдауы. – Алматы: Жеті жарғы, 2007. – 112 б.
3. Қалиев С, Оразаев М., Смайылова М. Қазақ халқының салт-дәстүрлері. Алматы :»Рауан», 1994.-164 б.

Калиев Нұржан Кажымуханович

Қ.А.Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университеті

ЖАСӨСПІРІМ БАЛАЛАРДЫҢ БОЙЫНА ҰЛТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАРДЫ ҚАЛЫПТАСТЫРУ

Бала тәрбиесі әр уақытта үлкен мәселе болып саналады. Тәрбие берудің тиімділігі мен сапасын арттырудың негізгі бағыты – барлық тәрбиелік істе әрбір баланы жеке тұлға деп танып, жан-жақты қалыптастыру.

Балабақшадағы тәрбие – барлық тәрбиенің бастамасы. Тәрбиеші – балаларды адам мәдениетінің әлеміне, күрделі және алуан түрлі қарым-қатынастардың әлеміне ертетін үлкендердің бірі. Қазіргі кезде ата-ананың сұраныс деңгейі биік. Өскелең жас ұрпақты рухани-адамгершілік қасиеттерге тәрбиелеу мәселесі қазіргі заманымызда өзекті болып отыр. Балалардың білім беруде, адамгершіліктің ең құндықасиеттерін бойына сіңіріп тәрбиелеуде, білім мекемелерінен, ұстаздардан, ата-аналардан шығармашылықты талап етеді.

Баланы жан-жақты, дені сау, үйлесімді болып өсуіне ата-анасы қаржысын аямай, ден қояды. Кішкентай жастан музыка, би, шет тілдер, спорттықүйірмелерге қатыстырады. Оның барлығы, әрине заман талаптарына сай, бірақ ең бастысы рухани адамгершілік тәрбие – тәрбиенің бастамасы екендігін ешқашан ұмытпағанымыз дұрыс.

Еліміздің егемендік алған уақыт ішінде қоғамда қаншама өзгерістер болды. Сол өзгерістер туғызған соңғы жаңалықтар бала өміріне тікелей әсерін тигізіп жатқаны белгілі. Ел ертеңі, ұлт болашағы үшін этнопедагогика пен этнопсихология ілімдерінің жетістігін тәрбие құралына айналдыру – бүгінгі күннің басты сұранысы. Егеменді елімізге сай ұрпақ тәрбиелеп шығудың бірден бір жолы – өсіп келе жатқан ұрпақты эстетикалық тұрғыдан шындау. Осыны халықтық педагогика арқылы жүзеге асыруға болады. Халық педагогикасымен айналысушылар қоғам дамуының алғашқы сатыларында-ақ тәрбиеге өзіндік көзқарас болғандығын,

мақсатқа сай тәрбиеленудің жолдары ойластырылғандығын мәлімдейді. Еліміздің ертеңі – бүгінгі жас ұрпақтың қолында.

«Қытайлықтар ұлы қытай қорғанын, италяндықтар сазды әуенімен таң қалдырса, қазақ халқы ұлттық құндылықтар мен бай тілін мақтан етеді», – деген екен ұлы кеменгер жазушы М.О.Әуезов. Келе жатқан ғаламдану кезеңінде ұлы жазушымыз атап айтқан ұлттық құндылықтарымыз бен бай тілімізді келер ұрпаққа жеткізуде мектептің ролі мен ұстаздар қауымының алар орны ерекше және күн тәртібінен үспес өзекті мәселе болып қалуы керек. М. Жұмабаев кезінде: «Әрбір ел келешегіне негізді балаларын тәрбиелейтін, даярлайтын мектебімен салмақ. Бір елдің тағдыры – мектебінің құрылысына байланысқан нәрсе». Бұл ескірмейтін игі сөз, өзгермейтін бір шындық. Қазақтың тағдыры, келешекте ел болуы дамектебінің қандай негізге құрылуына барып тіреледі.

Баланың бойына ұлттық құндылықтың нәрін сеуіп, азамат қылып өсіру ұстазға да байланысты. Тәрбиенің түп қазығы мұғалімнен бастау алады. Сондықтан да ұстаздың білімді де білікті болуы керек. «Білім туралы» заңда «Педпгогикалық қызметкер мәртебесі» бөлімінің енгізілуі бізді қуантады әрі үлкен жауапкершілік жүктейді.

Атақты педагог Сухомлинский: «Бала кезде үш жастан он екі жасқа дейінгі аралықта әр адам өзінің рухани дамуына қажетті нәрсенің бәрін де ертегіден алады».

Руханилық жеке тұлғаның негізгі сапалық көрсеткіші. Руханилықтың негізінде адамның мінез-құлқы қалыптасады, ар-ұят, өзін-өзі бағалау және адамгершілік сапалары дамиды. Мұның өзі мейірімділікке, ізгілікке шақырады.

Олар адамды құрметтеу, оған сену, әдептілік, кішіпейілділік, қайырымдылық, жанашырлық, ізеттілік, инбаттылық, қарапайымдылық, т.б. Адамгершілік – ең жоғары құндылық деп қарайтын жеке адамның қиеті, адамгершілік және психологиялы қасиеттерінің жиынтығы.

Адамгершілік тақырыбы – мәңгілік. Ол ешқашан ескірмек емес. Жас ұрпақтың бойына адамгершілік қасиеттерді сіңіру – ата-ана мен ұстаздардың басты міндеті. Адамгершілік әр адамға тән асыл қасиеттер. Адамгершіліктің қайнар бұлағы – халқында, отбасында, олардың өнерлерінде, әдет-ғұрпында. Әр адам адамгершілікті күнделікті тұрмыс-тіршілігінен, өзін қоршаған табиғаттан бойына сіңіреді. Жас ұрпақты саналы, сергек етіп тәрбиелеу отбасы мен мектепқызметкерлерінің бірден бір парызы. Оқу тәрбие жұмысын дұрыс жолға қоюда ата-аналармен жұмыстың орны орасан. Сондықтан біздің мектебімізде ата-аналармен жұмыстардың алуан түрлері іске асырылуда. Онда «Білгенге маржан», «Қауіпсіздік ережесі», «Ата-аналарға кеңес» деген бұрыштар бар.

Атап айтар болсақ, дәстүрлі ата-аналар жиналыстарымен бірге тақырыптары: «Балаға көркемдік тәрбие беру», ашық сабақтарға, ойын-сауық кештері, ата-аналарға арналған сауалнамалар, басқа шаралар ұйымдастырылып отырылады. Әр ата-ананың мектепте болып жатқан іс шараларға деген қызығушылық білдіруі де әр қалай.

Поэтому теперь уже перед педагогами дошкольных учреждений все чаще встает проблема детей с отклоняющимся поведением.

По данной проблеме долгое время исследований не проводилось, поскольку к отклоняющееся поведение у дошкольников рассматривалось как непослушание (шалость, проступок, озорство) или как детский негативизм (капризы, упрямство, своеволие, недисциплинированность). В работах Н.М.Аскариной, Л.Г.Голубевой, Т.Г.Жаровцевой рассматриваются отклонения в поведении у дошкольников, не посещавших в раннем детстве детский сад и с трудом к нему адаптирующихся.

Г.Г.Зайдуллина считает, что для того, чтобы было возможно установить связь между ранним опытом девиантного поведения в дошкольном детстве с более поздними этапами жизненного пути, целесообразно проследить, как преодолеваются возрастные кризисы, какие нарушения проходят с возрастом, а какие фиксируются и негативно влияют на весь ход дальнейшего личностного развития и поведения. У детей 2–3 года жизни отклонения в поведении зачастую проявляются в виде вспышек ярости, когда ребенок в ответ на какие-либо ограничения, налагаемые родителями, визжит, бьется руками и ногами или начинает задыхаться. Если родители сумеют в момент такого детского озлобления игнорировать капризы, не выполнять его требования, вовремя отвлекая ребенка, когда он выходит из себя, эти нежелательные реагирования будут преодолены. Возраст от рождения до трех лет наиболее подвержен разнообразным неблагоприятным воздействиям. В этот период, особенно в кризисные моменты развития, велика возможность тех или иных отклонений в поведении. По результатам исследований А.И.Захарова, у трехлетних детей, которые неблагополучно развиваются, чаще всего выражены конфликтность, стремление выделиться, что приводит к неприятию таких детей сверстниками, они проявляют упрямство и недоверчивость, грызут ногти, у них нередки тики, энурез.

Таким образом, дети дошкольного возраста с отклоняющимся поведением отличаются от своих сверстников пониженной познавательной активностью, отставанием в развитии речи, задержкой психического развития, отсутствием навыков общения и конфликтами во взаимоотношениях со сверстниками.

Одна из опасностей периода дошкольного детства, по А.И.Захарову, – возможность появления у ребенка чувства вины за свою любознательность и активность, что может подавить развитие инициативы, замедлить развитие игровых навыков. Зачастую такие дети не имели дома игрушек, книг, не знают никаких игр и поэтому, попадая в дошкольное учреждение не знают, как играть с игрушками, как играть в игры. Они быстро ломают, портят и теряют игрушки, примитивно используют их в игре. Основными видами деятельности на улице у них являются беготня, догонялки и дразнилки или уход от всех, одиночество, ничегонеделание.

Пробелы в развитии игровой деятельности, как и в общем психическом развитии детей с отклоняющимся поведением часто бывают столь значительны, что

- периодическая, произвольная и непродуманная ложь;
- очевидное безразличие (или неспособность понять) к чувствам, ожиданиям и боли окружающих;
- неповиновение родителям, учителям и пренебрежение общественными правилами;
- постоянные проблемы и невосприимчивость к замечаниям и возможности быть наказанным;
- мелкое воровство у других детей или у родителей;
- постоянные проявления агрессии, запугивания других детей и драки;
- постоянные прогулы, поздние возвращения домой и побеги из дому.

Жестокость по отношению к животным – тоже признак серьезных эмоциональных или поведенческих проблем, как и неспособности к эмпатии, которая у нормальных детей сдерживает желание причинить боль другому, и в следствии этого жестокость к другим детям, включая братьев и сестер.

Все дети в начале своего развития свободны от общественных ограничений, однако у некоторых из них вырабатывается стойкий иммунитет к социализации. Они сильно «отличаются» от нормальных детей, они более капризны, своенравны, агрессивны и коварны. С ними трудно «найти общий язык». Они не поддаются влиянию и наставлениям. И они всегда стараются проверить на прочность терпение общества.

Психолог Кен Мажид еще в 1987 году в своей работе «High Risk» высказал мнение, что неспособность родителей сформировать психологическую связку «родитель-ребенок» в нужный период развития ребенка (от рождения до двух лет) является основным фактором появления психических и поведенческих проблем.

Недостаток внимания со стороны взрослого в раннем возрасте приводит к недостаткам социального развития: не складывается потребность в общении и установлении контактов со взрослыми и сверстниками, затруднено сотрудничество с ними. Это приводит к отставанию в развитии речи, утрате самостоятельности нарушениям в личностном развитии.

Наиболее отчетливо проявляются недостатки развития эмоциональной сферы. Дети с трудом различают эмоции взрослого, плохо дифференцируют их, имеют ограниченную способность понимать другого, себя. Они конфликтуют со сверстниками, не могут взаимодействовать с ними, не замечают их бурных эмоциональных реакций. У них тормозится развитие познавательной деятельности, что проявляется в отставании в овладении речью, отсутствии инициативы в познании окружающего мира, амбивалентности отношения к предметам (предметы притягивают их внимание и одновременно вызывают чувство страха из-за неумения действовать с ними).

Типичным недостатком развития в дошкольном возрасте являются нарушения самостоятельности – от ее утраты до полного проявления, когда ребенок распоряжается собой по своему усмотрению.

Осы тұрғыда ойындарды ойната отырып, ата-ана өзін балаша сезінгенін айтады. Ата-аналарға арналған мерекелік шаралар өтті. «Менің Қазақстаным», «Жаңа жыл мерекесі», «Бәйшешек бүр жарғанда» – атты аналарға, әжелерге арналған мерекеміз және «Қош бол, мектебім» атты үлкен кештер өткіземіз.

Ата-аналармен жүргізілген әңгіме – кенесте бала тәрбиесі мәселесінде ата-ананың жауапкершілігі зор екендігі, баланың отбасында адам баласына тән қасиеттерге дағдыланып ұяда көргенінен өнеге алатындығы сөз болды.

Қазақстан Республикасының білім беру саласы бүгінгі басты міндеттерінің бірі – ұлттық ерекшеліктерді ескере отырып, жас бүлдіршіндерге терең білім мен тәрбие беру керек деген. Мектепке дейінгі тәрбиенің 2009 жылғы жаңа оқу стандарты бойынша «Біз мектепке барамыз» бағдарламасында ұлтжандылық пен халқымыздың мәдени-тарихи дәстүрлері кезінде тәрбиелеу арқылы бала бойына жалпы адамдық, мәдени және адамгершілік құндылықтарын дамыту міндеттері кіргізілген. Мектепке дейінгі мекеме қызметкерлері бағдармаларға сүйене отырып, өзіміздің білім мен тәрбие беріп отырған мектебімізде халық педпгогикасы негізінде жұмыстар жүргізіледі. Әр саланы, бөлімді оқыту кезінде қазақ халқының тұрмыс-салты, әдет-ғұрпы, үлгілі дәстүрлермен шебер ұштастырып, бала бойына ұлттық мақтаны, ұлттық патриоттық сезім қалыптастыру, оны бүгінгі күн талабына сай мазмұнды да пәрменді жүргізуге күш салу әр тәрбиешінің басты міндеті.

Қазіргі таңда қоғамның саяси, әлеуметтік және экономикалық дамуындағы серпінді өзгерістер білім беруді әлемдік кеңістікпен ықпалдастыру талабын қойып отыр. Жаһандану дәуірінде ұлт ретінде жойылып кетуге соқтыруы мүмкін рухани мәңгірттіктен сақтану және халықтық тәжірибеге тән тәрбиенің мазмұнын сақтап қалу үшін өткен тарихымыз бен мәдени мұраларымызды зерделеуге, рухани құндылықтарымызды саралап, оны білім беру жүйесіне кешенді ендіру арқылы ұрпақ тәрбиесін ұлттық негізде құруға басты мән беру өте маңызды. Қазақ халқының тарих қойнауында қанша ғасыр өтсе де, тәлім-тәрбиелік мәнін жоғалтпаған ұлттың болмысына, сана-сезіміне, тұлғалық сипатына сай жалпы адамзаттық және ұлттық құндылықтар қатарына жататын асыл дүниелер бар екені белгілі. Осындай рухани құндылықтарды тәрбиенің мазмұнына арқау ету жетілген тұлғаны қалыптастыру мәселесі педагогика ғылымының тарихына жаңаша көзқарасты қажет етеді.

Қазақтар «Балаңды өз тәрбиенмен тәрбиелеме, өз ұлтыңның тәрбиесімен тәрбиеле», – дегендей халқымыздың бойына сіңген атадан балаға жалғасып келе жатқан ұлттық тәрбиесі өзге ұлттардан ерекшеленіп, өздеріне тән қасиеттерді көрсетіп тұратындығын жоққа шығара алмаймыз. «Балаң басқұр қалдырғанш, тозбас дәстүр қалдыр» – деген қазақ халқы озық жұрттардың санатында болашақ қамын қатты ойластырған.

Қорыта келгенде ұлттық тәлім-тәрбиелік идеялардың тұлға тәрбиелеудегі маңызы зор.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Серікқалиұлы З. «Дүниетану даналығы» Алматы. 1994жыл 224 б.
2. Сәрсенова Ж. Тәңірбергенова Ғ. «Әлеуметтану» Алматы 2000ж. 79 бет
3. Оразбекова К. «Ұлттық психология мен халық тәрбиесі болашақтың бастауы хақында» Алматы. 2000ж. 543 бет
4. С.Ғаббасов. «Халық педагогикасының негіздері» Алматы. 1995ж. 26 бет

Магистр-оқытушы Нарықбай Роллан Таженұлы

Қ.А.Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университеті

БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІН ЖЕТІЛДІРУДЕ ЖАҢА ИНОВАЦИЯНЫҢ АЛАТЫН ОРНЫ

Оқытудың әдістемелік жүйесін жетілдірудің проблемасы педагогика ғылымының даму барысының барлық кезеңінде өзекті мәселенің бірі болып келеді.

Білім берудегі елеулі бетбұрыстар 60-шы жылдардан басталды. Оқытудың теориясы мен практикасын дамытудың жаңа идеялары анықталды. Сол кездегі білім реформасы жалпыға бірдей білім беру мен мазмұнның ғылыми деңгейін жоғарлатуды мақсат етті. Бірақ, жеке тұлғаның қабілеті, бейімділігі, оның қызығушылығы іс жүзінде ескерілмеді. [1]

Мектеп тәжірибесінің нәтижелерінде бұл бағдарламаның артықшылықтары мен кемшіліктері айқындалды, оны жетілдіре келе 1981-жылы орта мектептерге жаңа бағдарлама ендірілді. Бұл кезеңдегі басты жаңалықтар-пән аралық байланыстарға көңіл бөлінуі, оқушылардың білімдері мен біліктіліктеріне қойылатын талаптардың анықталуы, оқу материалының берілуінің нақтылануы, бағалау нормасының енгізілуі, оқытудың техникалық құралдары дамып, оларды оқытуда қолданудың әдістемесінің дамуы болды. [2]

Осыған орай қазіргі қоғамда болып жатқан күрделі өзгерістер білім мазмұнын дамытуға жаңа тұрғыдан қарап, педагогика ғылымының парадигмасын, әдіснамасын қайта қарастыруды талап етеді.

Оқытудың педагогикалық технологияларын жасап, іс – тәжірибеге енгізудің басты қажеттілігі қазіргі мектептердің оқу сапасы жағынан төмен нәтиже көрсетуінен болып отыр. Қазақстан Республикасында соңғы 3-4 жылда жүзеге асырылып жатқан мектеп бітірушілерін жоғарғы оқу орындарына тесттік тұрғыда қабылдау қорытындысы талапкерлердің 27-30% құрайтын бөлігінің мемлекеттік стандарт талабынан төмен («2» бағасына сәйкес келетін) нәтиже беретінін көрсетіп отыр. [3]. Демек мектептерге дәстүрлі әдістер мен тәсілдерден гөрі тиімділігі жоғары, жаңа сападағы дидактикалық құрал қажет. Дүние жүзі педагог-ғалымдардың пайымдауынша мұндай құрал болып оқытудың

К.п.н. Новик Н.Н.

Казанский (Приволжский) федеральный университет, Россия

ОТКЛОНЯЮЩЕЕСЯ ПОВЕДЕНИЕ У ДОШКОЛЬНИКОВ

История развития исследований и практики воспитания в нашей стране подтверждает, что, начиная с дореволюционного периода, проблеме поведения личности, которая в той или иной степени не соответствует установленным социальным нормам и потребностям уделялось особое внимание.

Важной и одновременно очень сложной задачей, стоящей перед современными педагогами и психологами, является поиск путей и технологий работы с детьми, которых однозначно выделяют в отдельную категорию. Это дети с отклоняющимся поведением. Но ни в нашей стране, ни за рубежом до сих пор нет единой точки зрения на сам термин «отклоняющееся поведение», наряду с которыми исследователи предлагают в качестве синонимов термин «девиантное поведение», «делинквентное поведение», «аддиктивное поведение», «дезадаптивное поведение», «деструктивное поведение», «акцентуированное поведение», что, по нашему мнению, требует определенного уточнения и дифференциации этих понятий. Тем более насущна эта проблема в отношении педагогической науки, в частности, для новой ее отрасли – ювеноальной педагогики.

Для этого необходимо, в первую очередь, определить, каких детей мы относим к категории носителей всех выше перечисленных форм поведения. Условно эту совокупность составляют дети так называемой «группы риска», или «трудные дети». В целом к категории детей «группы риска» педагоги обычно относят детей и подростков, личностные качества которых, характеристики имеют негативный отрицательный полюс: непослушный, невнимательный, неспособный, невоспитанный, неконтактный, недоброжелательный и т.д. В силу самых различных причин, в том числе педагогических, психологических, генетических, они стали детьми, с которыми сложно установить добрые отношения, найти общий язык, привить положительные качества.

Когда говорят о трудных детях, обычно имеют в виду педагогическую трудность. При этом чаще всего берется за основу одна сторона явления – трудность работы с этими детьми и не рассматривается вторая – трудность жизни этих детей, трудность их взаимоотношений с родителями, педагогами, товарищами, сверстниками, взрослыми. Трудные дети часто не столько не хотят, сколько не могут хорошо учиться и вести себя должным образом.

Считается, что большинство несовершеннолетних правонарушителей являлись в прошлом трудными детьми. Некоторые педагоги и ученые говорят о наличии уже в начальной школе детей с отклоняющимся поведением. В раннем школьном возрасте об отклонении ребенка от нормального развития могут говорить следующие признаки:

Білім беру жүйесінің қазіргі заман талабы қатардағы әдіскерден жаңашыл болуды, кәсіби шебер, толерантты болуды, өмірге бейімділікті, қызметте жақсы нәтиже көрсете білуді талап етеді.

Қазіргі заман талабына сай әдіскер өз білім дәрежесін үнемі көтеріп отыру, өзінің кәсіптік шеберлігін шыңдап, дамытып отыруы қажет. Осы талапқа байланысты әдіскердің өз білімін жетілдіріп отыруы жолдары бар. Әдіскер өзінің теориялық және практикалық дағдыларын сараптап, бағалап отыруы қажет. Жаңа мектепке жаңа ұстаз керек. Ал мектеп ұдайы өзгеріс үсінде. Қазіргі заман талабына сай педагогикалық кадрлардың біліктілігін арттыру жүйесі біліктілікті арттыруға ғана емес, педагогтардың кәсіптік, шығармашылық бағытта өсуіне жағдай жасауы керек. Білім жетілдіру жүйесі еліміздің экономикалық, білім беру жағдайына байланысты өзгеріп отырады. Бірақ қандай да жағдай болмасын, білім жетілдіру жүйесінің басты міндеті – мұғалімге көмек. Мұғалімге қандай көмек керек, ұстазды қателіктерден қалай сақтандырып, жігеріне жігер қосып, қандай жағдайда оны талпындыруға болады? Әрине, мұндайда көмекке әдіскерлер келеді. «Әдіскер» деген сөзбен көптен таныспыз. Бірақ әдіскердің жұмысына мән беріп, көп адам оның жан дүниесіне көңіл бөле бермейді. Кейінгі кездері әдіскерлер жайында әртүрлі көзқарастар туып жүр.

Білім беру жүйесіндегі бұл категория өз қызмет талабына байланысты әдістеме ілімімен кәсіби шұғылданатын педагогикалық қызметкерлер. Әдіскер белгілі бір педагогикалық жүйені әдістеме жағынан қамтамасыз етеді, педагогикалық кадрлардың кәсіби білімін жетілдіруге қатысады. Кейбір ғалымдардың: Әдіскер дегеніміз – өз жүрек қалауы бойынша таңдап алған кәсіби болғандықтан жалпы ағарту ісі қызметкерлерінің барлығына да тән қасиет. Мұндай жағдайда: Әдіскер дегеніміз – әдістеме әлеміндегі ғылым жаңалықтары мен мектеп практикасын толық меңгерген жоғары дәрежедегі маман [3].

Әдіскердің өмірден алған тәжірибесі, қабілет адамгершілігі, қарапайымдылығы, мінез – құлқы әлдеқайда жоғары деңгейде болуы қажет.

Академик М.М.Поташник: «Әдіскер – эрудит, консультант – аналитик, дамытушы т.б.»- деген. Әдіскер қандай қиын жағдай болмасын, кедергілерге қарамастан, мұғалімдермен тікелей, тынымсыз жұмыс жасауда. Әдіскер өз мамандығын жанымен сүйіп, жүрегімен қабылдағанда ғана жақсы маман бола алады, сондықтан да «Мұғалімге қызмет ету – тағдыр сыйлаған қарапайым іс» екенін ұмытпаған жөн.

Әдебиеттер:

1. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңы. – Астана, Ақорда. 27.07.2007. №319-III ҚРЗ (толықтырулар мен өзгертулер- 24.10.2011 №487-IV ҚРЗ)

2. Педагогика: жалпы негіздері және тәрбие теориясы. С.Б.Бабаев, Ш.Б.Оразов, К.С.Бабаева. Алматы, «Нұр- пресс»- 2008.

педагогикалық технологиясы табылады. Педагогикалық технологияның кәдуілгі әдістемеден басты айырмашылығы – оқыту процесінің нәтижелі болуына кепілдік беруі. Әрине оқу процесін, оқытудың әдістемелік жүйесін (мақсат, мазмұн, әдіс, түр, құрал) технологиялық негізде жобалағанда озық әдістер мен тәсілдер жобаның компоненттері ретінде оған кіреді. Сонымен қатар педагогикалық технология оқушының ынтасын, өз бетімен танымдық жұмыс жасау дағдыларын қалыптастырып, дамытуға тиісті.

Педагогикалық технология – педагогика ғылымының оқытудың мақсатын, мазмұнын және әдістерін зерттеп, айқындаушы және педагогикалық процесті жобалаушы бір бөлшегі. Ол – білім стандартында көзделген оқыту нәтижелерін қол жеткізу жолындағы мақсат, мазмұн, әдістер мен құралдардың біртұтас қызметін бейнелейтін процесс.

Қазіргі заманғы педагогикалық технология төмендегідей негізгі әдістемелік талаптарға сай болуы тиіс:

1. Технологиялық сызба (карта) технологиялық процестің оны жеке функционалды бөліктерге бөлу және олардың арасындағы логикалық байланыстарды белгілеу арқылы көрсететін шартты бейнесі болуы қажет.

2. Әр педагогикалық технология тәжірибеде игерудің белгілі бір ғылыми тұжырымдамасына негізделуі тиіс: білім беру мақсаттарына жету процесінің ғылыми негіздемесі болуы керек.

3. Педагогикалық технологияның барлық жүйелік сипаттары: процестің логикасы, барлық бөлшектерінің өзара байланысы, тұтастығы болуы қажет.

4. Оқу процесін жобалау, жоспарлау, мақсатын анықтау мүмкіндіктері ескерілуі керек: кезеңді диагностика, нәтижелерді түзету мақсатында әдістер мен құралдарды түрлендіру мүмкіндігі қаралуы қажет.

5. Қазіргі заманғы педагогикалық технологиялар бәсекелестік жағдайда қызмет етеді. Сондықтан, белгілі білім стандартына сай нәтижелі оқыту кепілдігін беріп, нәтижесі тиімді, шығыны аз болуы керек.

6. Педагогикалық технологияны басқа білім беру мекемесінде басқа субъектілердің де қолдану мүмкіндіктері ескерілуі керек, яғни кең дәрежеде қолданылатындай болуы тиіс.

Педагогикалық технология оқу процесінің қойылған мақсатқа жетуіне кепілдік береді. Мақсатқа жету үшін кері байланыс болуы керек. Соған байланысты оқытуға технологиялық қатынаста төмендегідей шарттарды көрсетуге болады:

а) мақсат қою және нақтылау, мақсатты нәтижеге табысқа жетуге орай айқындау;

ә) ағымдағы нәтижені бағалау, қойылған мақсатқа жету жолында оқытуды өзгерту;

б) нәтиженің қорытынды бағасы.

Мектепте оқыту технологиясы оқыту процесіне қажетті психологиялық – педагогикалық іс-әрекеттердің жүйелі кешені – әдіс, тәсіл, амал, дидактикалық

талап ретінде пайдаланылады. Ол оқушылардың тәртібіне, оқуға ынтасына, іс – әрекетіне игі әсер етеді және сонымен бірге, мұғалімдердің педагогикалық іс – тәжірибесінің нәтижелілігінің тиімділігін қамтамасыз ететін оқу – тәрбие процесінің құрамдас бөлігі болып табылады. Жоғарыда келтірілген түсініктерден, оқыту технологиясы дегеніміз педагогикалық тәжірибеде оқыту мен тәрбиенің нақты көзделген мақсатына қол жеткізу жолындағы тұтас дидактикалық жүйе құрайтын амалдар мен іс-әрекеттер тізбегі екенін көреміз.

Жалпы білім беретін мектептер үшін педагогикалық технология мындай төрт басты шартты қанағаттандыруы тиіс (В.П.Беспалько).

а) педагогикалық технология оқытудағы педагогикалық экспромттарды жоюы қажет. Оқу процесінің нәтижелі болуына 100% кепілдік беруі қажет;

ә) оқушының өз бетімен жасайтын оқу танымдық қызметінің құрылымы мен мазмұнын анықтайтын оқу тәрбие процесінің жобасына негізделуі қажет;

б) оқу мақсатын диагностикалық нәтиже беретін жолмен анықтап, оның меңгерілу сапасын дәл тексеріп бағалауды қажет етеді;

в) практикада оқу процесінің толықтығын қамтамасыз етілуі тиіс.

Қорыта келе, неге осы уақытқа дейін көп деңгейлі білім беруді және кредиттік жүйені ұйымдастыру мен басқарудың, білім сапасын бақылау мен бағалаудың, оқыту процесін жандандырудың ғылыми негізделген қарапайым педагогикалық технологиялары әлемнің алдыңғы қатарлы университеттерінде жасалмаған деген сұрақ тууы мүмкін. Мұның жауабы оңай. Педагогикалық процесс өте күрделі, ашық жүйелер қатарына жататын объект, ал оны статистикалық заңдылықтарға сүйеніп, осы объектілердегі өзара әсерлер мен құрылымдардың түзілу процесін зерттейтін күрделі жүйелер туралы ғылым қазір қалыптасуда.

Әдебиеттер

1. Сластенин В.А. Педагогическая инновационная деятельность. – Москва 1997.
2. Сибгатов Г.К. Образовательные технологии в практической деятельности студентов вузов. Дисс... к.п.н. : 15.01.04. – Атырау, 2004.
3. Шуберт Е.Ю. Формирование у будущих учителей физической культуры готовности к профессиональному самообразованию. – Алматы, 1994.
4. Смаилов С.С. Условия активизации познавательной деятельности студентов технического вуза. Монография. – Алматы: Рауан, 1997.

психологиялық сауаттылық. Саяси-экономикалық білімділік және ақпараттылықты талап етеді»[1].

Қазіргі жағдайда еңбек нарығында экономиканы қайта құруда, жастардың кәсіптік дайындығының сапасы мен кәсіптік шеберлігі деңгейі сәттіліктің кепілі бола алады. Кәсіптік оқу орындарының міндеттері мамандарды дайындауда кәсіптік оқытуды жақсарту және оны іске асыруда әдістердің тиімділігін арттыруды көздейді. Кәсіптік оқу орнында оқыту процесін іске асыру, педагогтың саналы іс – әрекет жасай алу қабілетіне байланысты.

Құзырет – өкілетті қызмет адамы, сол салада оның сәйкес білімі, болуы қажет және жауапты шешімдерді қабылдауға құқылы. Құзыреттілік – жұмыскердің өз білімі, біліктілігі және дағдылары негізінде нақты кәсіп аясында жоғары сапалы және мөлшерлік еңбек нәтижелеріне жету үшін нақты жұмыс түрлерін білікті атқара алу қабілеті.

Біліктілік – адамның қандайда бір кәсіби – еңбек қызметін орындауға деген дайындық деңгейі немесе біліктілік – кәсіпті меңгеру деңгейі. Біліктілік мінездемесі – қандай да бір біліктілік деңгейі бар нақты бір кәсіп маманы оны игеруге қажет білім, білік және дағдыларға қойылған талаптар тізімі белгіленген мемлекеттік құжат. Кәсіби оқытушы педагогтың құзырлығы жоғары, әлеуметтік тұрғыдан жетілген, әдіс – тәсілдерді меңгерген, шығармашылықпен жұмыс істейтін, өзін – өзі кәсіби жетілдіруге ұмтылған маман. Білім беру жүйесінде педагогтар мемлекеттік қызметкер болып табылады. Педагог өз мамандығының сапасын, біліктілігін арттыруды психологиялық тұрғыдан қамтамасыз етуі үлкен рөл атқарады. Педагогтың іс – әрекеті көбіне оның кәсіби шеберлігінің кеңістігіне қатысты, педагогикалық қарым-қатынас механизмдеріне, оқушылардың психологиялық ерекшеліктерінің табиғатына да байланысты. Педагогикалық іс – әрекеттің дамуының жоғары деңгейі мынада – педагог өзін – өзі дамыту механизмдерін қалыптастыруға мақсат қояды және оқушыларға өз қабілет – қарымы бойынша даму бағыттарын ұштайды [2].

Кәсіби оқытушы педагогтың іскерлігінің негізгі бағыты болашақ мамандардың кәсіби білімін (теориялық және тәжірибелік) жетілдіру болып табылады. Кәсіптік парызылықты меңгерген педагог қана оқушылардың психикалық күйлерін жете түсініп, жәрдем көрсете алады. Осыған байланысты зерттеушілер тарапынан педагогикалық деонтологияға үлкен мән беріледі, оның көрінісінен мұғалімнің жалпы мәдениеті мен іс – әрекетінен жоғары кәсіпқойлығы байқалады. Мұғалімге қойылатын барлық деонтологиялық талаптар төмендегідей негізгі ұстанымдар аясына саяды.

- оқушының денсаулығына зиян келтірмей әсер ету;
- барлық жүріс – тұрысымен, ой – өріс, іс – әрекеттерімен осы ұстанымның кең тарауына, оқушы санасына бақылау дағдыларын қалыптастыруға жол ашу.
- оқушының табиғатына үйлесімді дамуына жәрдемдесу;
- бүкіл жан дүниесімен, сана – сезімімен осы ұстанымдарды бұзуына зиян келтіретін салдарды жоюға ынталану.

үнемі басшылыққа ала отырып, халықтық педагогикамыздың бай мұраларын ұрпағымызды еңбекке тәрбиелеуде пайдалануымыз өте қажет.

Әдебиеттер:

1. Бержанов Қ.Б., Мусин С. Педагогика тарихы. – Алматы, «Мектеп», 2005.
2. Жанабаева Р.А. Еңбек тәрбиесінің негізі. Алматы. 1991.
3. Қалиев С. Қазақ этнопедагогикасының теориялық негіздері мен тарихы. – Алматы, «Білім», 2003.

Оразымбетова Э.О.

Б.Сүлейменов атындағы №37 орта мектебі

ӘДІСТЕМЕЛІК ЖҰМЫС АРҚЫЛЫ ПЕДАГОГТАРДЫҢ КӘСІБИ ҚҰЗЫРЛЫҒЫН АРТТЫРУ

Өрқашан даму үстіндегі кәсіби білім көтеру жүйесінің басты тұлғасы – кәсіби дайындығы жоғары, жеке басының емес, мұғалімнің жағдайын ойлайтын, жаңа талапқа сай технологияны тез меңгерте алатын ж/е оны оқу үрдісіне шебер қолдана білуге үйрететін әдіскер. Әр түрлі елдердегі білім беру қайраткерлерінің зерттеу жолдарында: «білім берудің мақсаты: өмірде үлкен жетістіктерге жету үшін адамдардың өздігінен әр түрлі салалардағы соңғы мағлұматтардан хабардар болуына шығармашылықпен өз бетінше біліктілігін арттыра түсуіне ерекше көңіл бөлінген» делінген.

Адамзат ХХІ ғасырға аяқ басқанда ЮНЕСКО дамыған өркениетті елдерге «нәтиже беруге бағытталған мектеп» моделін енгізуді ұсынып отыр. Демек, мектептерге дәстүрлі оқытудың әдістері мен тәсілдерінен тиімділігі жоғары жана сападағы дидактикалық құрал қажет.

Бұл- оқытудың жаңа технологиясы. Педагогикалық технологияның әдістемеден басты айырмашылығы- мақсат қойып, оқу үдерісінің нәтижелі болуына кепілдік береді. К.Д.Ушинский «Оқушы білімді өз бетімен жұмыс жасай білгенде ғана тиянақты игереді. Ал оқушы білім алу барысында өз бетімен жұмыс жасау қабілетін танытпаса, ол алған білімі тез ұмытылып, қажет жеріне оны қолдана алмайды».

Қазақстан Республикасының «Білім туралы» заңында: «Білім берудің басты міндеті – ұлттық және жалпы адамзаттық құндылықтар, ғылым және практика жетістіктері негізінде жеке адамды қалыптастыруға және кәсіби шыңдауға бағытталған білім алу үшін қажетті жағдайлар жасау. Оқытудың жаңа технологияларын енгізу, білім беруді ақпараттандыру. Қазіргі заман мұғалімінен тек өз пәнінің білгірі болу емес, тарихи танымдық, педагогикалық-

Дайрабаев Мақсат Сейілбекұлы

Қ.А.Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университеті

БОЛАШАҚ ДЕНЕ ШЫНЫҚТЫРУ МАМАНДЫҚ БІЛІМГЕРЛЕРІН КӘСІБИ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ДАЯРЛАУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Қазақстан Республикасының 2015 жылға дейінгі білім беруді дамыту тұжырымдамасында «Білім берудің қазіргі негізгі мақсаты білім алып, білік пен дағдыға қол жеткізу ғана емес, солардың негізінде дербес әлеуметтік және кәсіби біліктілікке – ақпаратты өзі іздеп табу, талдау және ұтымды пайдалану, жылдам өзгеріп жатқан бүгінгі дүниеге лайықты өмір сүру және жұмыс істеу болып табылады»-делінген. Елбасы қол қойған мемлекеттік білім бағдарламасында жоғары білім мен ғылымды ұштастыра жүргізу жан-жақты айқындалған. Осы міндеттерді жүзеге асыруда, біріншіден педагогтың кәсіби білімін арттыру, екіншіден, жоғары оқу орындары білімгерлеріне қойылатын талаптарды күшейту басты назарда болуы тиіс. Сондықтан педагогикалық білімі бар маманның кәсіптік-педагогикалық шеберліктерін шыңдаудың педагогикалық шарттарын, заңдылықтарын және ерекшеліктерін зерттеу айырықша мәнге ие [1].

Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңына сәйкес жастардың бойында адамгершілік қасиеттердің: ұлттық мақтаныш, патриоттық сезім, адамдарға гумандық қарым-қатынас, ұлттық үрдістегі өзіндік мәдениетін сыйлауды, адамгершілік мінез-құлықтың қалыптасуын талап етеді. Қазіргі таңда қалыптасқан жағдай әртүрлі, бірақ өзара байланысқан оқыту мен тәрбиелеу процесін бір «білім беру» терминіне біріктіреді. Соның нәтижесінде жалпы тәрбие процесі, оның ішінде педагогикалық практика барысындағы тәрбие мәселесі назардан тыс қалып қойды. Егер білім берудің құраушылары үнемі жаңаланып отыратын білім беру жүйесімен байланысты мазмұнды танымдық контексте бағытталған болса, онда тәрбие құраушылары жеке тұлғаның құндылық құрамына, оның адамгершілік, рухани мәдениетіне бағытталған кәсіптік мектеп тәрбие жұмысын ұйымдастырудың қазіргі жағдайын қанағаттанарлық деп есептеуге болмайды, ол кәсіптік мектеп оқушыларына тәрбиенің жеткіліксіздігімен тікелей байланысты [2].

Кәсіптік оқыту педагогы өз іс-әрекетінің мәнін терең түсінбей, қоғамдық-саяси, арнаулы ғылыми, психологиялық-педагогикалық білімдер жүйесін игермей, сондай-ақ теориялық білімдерін, практикалық мәселелерді шешу кезінде шығармашылықпен қолдану іскерлігінсіз жүзеге асыра алмайды. Педагогикалық практика болашақ мамандарды педагогикалық іс-әрекеттің алғашқы және аса құнды тәжірибесімен қаруландырады, білімгерлердің педагогикалық іс-әрекетке кәсіптік жұмысқа дейін-ақ даярлығының көрсеткіші қызметін атқарады. Мұның

бәрі білімгерлердің педагогикалық практикасын жетілдіру проблемасының теориялық және практикалық мәнділігін қамтамасыз етеді [3].

Педагогикалық практиканы табысты өткізу үшін, біздіңше, білімгерлердің кәсіби білімдерді, іскерліктер мен дағдыларды саналы игеруге шығармашылықпен және үлкен жауапкершілікпен қарау қажеттігіне көздерін жеткізіп, педагогикалық практиканы өз бетімен орындайтын педагогикалық іс-әрекет ретінде қарастыру керек.

Теориялық талдау материалистік ілімдегі адам іс-әрекетінің өзгертушілік сипаты жөніндегі, практиканың ролі жөніндегі, оның басым мәні және теориямен байланысы жөніндегі ілімдерге сүйенеді; практика таным шынайылығының, практикалық іс-әрекетке жетекшілік жасау қызметін атқаратын теория ақиқаттығының шешуші және жалғыз критерийі болып табылады деген принциптік әдіснамалық қағидаларына негізделеді.

Практиканың ролі жөніндегі идея қазіргі философияда одан әрі жалғасын тауып отыр. Біз практиканы заттық іс-әрекет ретінде қарастыратын көзқарасты (Н.К.Вахтомин, В.А.Восонович, П.В.Копнин) жақтаймыз. Көрнекті психологтардың (Б.Г.Ананьев, Л.С.Выготский, В.Ф.Ломов, С.Л.Рубинштейн және т.б.) еңбектерінде практика адамзат іс-әрекетінің маңызды және шешуші компоненті ретінде қарастырылады [4].

Педагогикалық практика проблемасының қазіргі педагогикадағы жай-күйін талдау зерттеулердің басым көпшілігінің болашақ педагогтардың кәсіптік даярлығын жетілдіруге арналғандығын көрсетеді, атап айтқанда, педагогтар шеберлігінің негізіне психологиялық-педагогикалық талдау жүргізілді (А.П.Акимова, О.А.Абдуллина, В.К.Елманова, З.Ф.Есарева); педагогикалық шеберліктің кәсіптік сипаттамасын зерттеу одан әрі жалғасуда (Н.А.Половникова, Н.А.Рыков, В.А.Сластенин, А.И.Щербаков және т.б.); педагогикалық практиканы ұйымдастыру зерделенуде (О.А.Абдуллина, Е.В.Бондаревская, З.И.Васильева, Э.А.Гришин, В.К.Розов, А.П.Сейтешев, В.А.Сластенин және т.б.); болашақ педагогтардың практика процесінде кәсіби-педагогикалық іскерліктері мен дағдыларын қалыптастырудың ерекшеліктері анықталуда (Е.И.Антипова, В.В.Воровьева, Н.З.Елова, Б.Д.Красовский, Г.А.Засовина, Е.Б.Орлова, В.Н.Овчинникова және т.б.) [5].

Ал болашақ педагог даярлығы жүйесіндегі педагогикалық тапсырмалар проблемасы әлдеқайда аз дәрежеде зерттелген. Бұл мәселе (Н.А.Смирнова) жасөспірімдермен жүргізілетін жұмыс бойынша берілетін педагогикалық тапсырмалар түрінде әртүрлі аспектілерде қарастырылған; білімгерлердің танымдық белсенділігін және шығармашылық қабілеттерін дамытудағы тапсырмалардың ролі (Р.А.Низамов); білімгерлердің педагогикалық іс-әрекетіне зерттеушілік көзқарасын қалыптастыруға арналған тапсырмалардан тұратын ғылыми-педагогикалық нұсқау (В.М.Духовная, С.А.Зимичева). Сондай-ақ Н.В.Кузьмина педагогикалық мәселелер жүйесі ретінде қарастырған репродуктивтік және модельдеу жүйесі және О.А.Абдуллина зерттеп, әзірлеген

11. Өз-өзін қайрай алған адам – болашақ бақытын егіп жүрген адам.
12. Қалтаңдағы ақшаң басыңдағы біліміңе тікелей тәуелді.
13. Жалқаудың ертеңі таусылмайды.
14. Кітапты кеміріп отырған парталас көршің – ертеңгі бәсекелесің.
15. Мандай терсіз ештеңе де жоқ.

Өздеріңіз байқағандай, бұл «ережелер» қазақ халқының даналық сөздерін қайталағандай әсер қалдырады. Сондықтан оқыту барысында ұлттымыздың мақал-мәтелдерінен «еңбек туралы», «еңбекке қатынас» туралы даналық сөздерді «ереже» ретінде ұсынып, оны жастардың өмірлік принциптеріне айналдыру қамтамасыз етуге тиістіміз. Мысалы, жоғарыда келтірілген «гарвардтық ережелердің» барлығының түйіні қазақтың бір ғана «Өлің барда еңбек ет, еңкейгенде емерсің» деген мақалының мағынасына сыйып тұр. Бұдан басқа қазақта «еңбек» туралы көптеген дана сөздер бар. Және, қазақ ойшылдары Әл-Фараби, Абай, ұлы педагог Ыбырай Алтынсарин, этнограф-ғалым Шоқан Уәлихановтың, қазақтың билері мен батырларының, ғалымдары мен жазушы-ақындарының еңбек туралы сөздерінің бай қоры бар. Міне, осы мол рухани байлық жастар тәрбиесіне психологиялық-педагогикалық негіз бола алады, әрі, онда ұлттық діліміздің барлық ерекшеліктері ескерілуі себепті – бұл даналық баланың жан дүниесіне сіңімді болады деп санаймыз.

Халық педагогикасының негізгі мақсаты – өзінің бай тәжірибесіне сүйене отырып, келер ұрпақты өнер-білім меңгеруге, еңбек етуге, ауыл-аймақтың, өз Отанның ар-намысын қорғауға, адамгершілік қасиеттерге баулу болып табылады. «Болашақ бүгіннен басталады» демекші, сол болашақтың адамдары қай жағына болса да тамаша адам болуы тиіс. Олар әр жақты келісті адам болуы керек. Ол тек еңбекқор, адал, білімді, көп оқыған, ақылды болып қана қоймай, сонымен бірге тәрбиелі, көркем де әсем болуы қажет. Кез келген халықтың тәрбие беру ісінде өзіне тән ерекшелігі болатын секілді, қазақ халқының да сан ғасырлар бойы жинақтаған бай тәжірибесі қалыптасқан. Бүгінгі адамның өмірі мен әрекетінің кез келген санасында ұлттық эстетика тәрбие ар-намыссыз тіршілік етуге болмайтындығы шындық. Қоғам және адам өміріндегі ұлттық ерекшеліктер аясының кеңейуі тек ұрпақтан-ұрпаққа тарихи-мәдени мұраларды беруді ғана міндеттемейді, сонымен қатар аға педагогиканың халықтық бай тәжірибесін молайта отырып іс жүзінде асыруды талап етеді. Ол үшін жас ұрпақтың тәрбиесі ұлттық-халықтық педагогиканың қажеттігін туғызып, қабілетін дамыту және қалыптастыру әлеуметтік сұранысқа айналуы қажет [3].

Адам баласы дүниеге келгеннен бастап тәрбиелеуді талап етеді. «Жас бала – жаңа өркен жайған жасыл ағаш тәрізді» – дейді қазақ халқы. Жерге отырғызған жас көшетте өркен жайған жасыл ағаш болып, тамыры тереңдеп, жапырағы жайқалып саялы ағаш болып үлкейгенше мәпелеп күтіп, үзбей тәрбиелеуді керек етеді. Адам да сол тәрізді. Олай болса, ұстамды, көргенді, парасатты адамға қараудың өзі тым жарасымды. Сол үшін де өмірдің жарқын сипатын, қасиетін

Үлкенді сыйлау, кішіге ілтипат білдіру – ізеттілікке жатады. Бұл қасиеттер көбінесе отбасындағы еңбек тәрбиесінен көрініс тауып, жеткіншек ұрпақты құндылықтар арқылы жан-жақты дамытуға, еңбек дағдыларын игертуге, оған деген өз жауапкершілігін арттыруға, әдепті ұрпақ тәрбиелеуге септігін тигізеді. Ал, «әдептілік» дегеніміз – адам бойындағы жағымды қасиет, оның қоғамда қабылданған әдеп талаптарын мінсіз орындауы. Қазақ халқының дәстүрлі дүниетанымында әдептілікке ерекше мән беріледі. Әдепті ұрпақтың қалыптасуы еңбек тәрбиесі процесінің барысында балалық шақтан басталған жағымды қасиеттерінің көрсеткіші ретінде «әдеттен» өріс алады. «Ауру қалса да, әдет қалмайды» деу, әдеттің тұрақты еңбек ету іс-әрекетіндегі қажеттілікке айналғанын көрсетеді.

Жастарды еңбекке баулуда бастапқы орында оның санасына «еңбек» дегеннің не екенін ұғындыру қажет. «Еңбек – міндет емес, еңбек – қажеттілік» атты қағиданы олардың өмірлік ұстанымына айналуын қамтамасыз ету – оқытудың басты қағидасы. Себебі, адамның өз ісіне деген жауапкершілігі адам бойында еңбекке деген қызығушылық болғанда ғана пайда болады. Ондай адам жаңалық ашуға, жұмысын жетілдіруге, өзі де адами тұрғыдан дамуға бейім. [2].

Міне, осы қасиеттердің бәрі де адамға тәрбиемен келеді. Бұл іске асуы күрделі және ұзаққа созылатын процесс болса да, оның жүзеге асуы қашан да тәрбие мақсаты болып қала береді. Жастарға білім беру қасиеттерінде жүрмеуі қажет. Себебі, оқыту процесі жастардың психологиялық ерекшеліктерін ескереді. Жастар күрделі ойлау конструкциясына психологиялық тұрғыдан дайын болмайтындықтан, көп жағдайда оқыту-үйрету процесіне «ойын элементтері» араластырылады. Бұл тәрбие ықпалын арттыруға қол жеткізеді. Әсіресе, жастардың бойына еңбекке деген қатынасты орнықтыруда оның маңызы зор. Соның бірі – еңбек мотивациясын қалыптастыру. Мысалы, әлемдегі озық оқу орны Гарвард студенттері университет қабырғасында жүріп еңбек туралы мынадай «жазылмаған ережені» игереді екен:

1. Ұйқыны жақсы көргеннің түсіне арманы кірер, ал ұйқыны жеңгеннің – арманы орындалар.

2. Оқу инемен құдық қазғандай, шаршасаң да «кеш болды» деп сылтау таппа, «әлі ерте» деп жігерлен.

3. Оқудың азабы уақытша, ал білімсіздіктің азабы – мәңгілік.

4. Оқу (еңбек) – уақыт өтуі емес, оқу (еңбек) – бойыңа құйылып жатқан күш.

5. Оқу өмірдің бір сатысы, ал осы сатыдан өтуге бейімі жоқтың бойында қандай да бір қабілет бар ма?

6. Өзінді еңбектен ләззат табуға мәжбүрле.

7. Өз жетістігіңді ардақтай білсең ғана барлық нәрсеге үлгеріп жүресің.

8. Үлгере алу әркімнің қолынан келмес, ол өзін-өзі қамшылап отырғанның ғана қолынан келеді.

9. Уақыт – зымырандай ұшады, қайта оралмайды.

10. Бүгін аузың аңқайып жүрсе, ертең көз жасың тоқтамайтын болады.

оқу-зерттеу тапсырмалары теориялық және практикалық жұмыстардың тоғысы болып табылады. Н.Щуркованың пікірі бойынша, нақты тапсырмалар білімгерлердің өзіндік танымдық іс-әрекетінің мәнді дәлелдерін қалыптастыру үшін, тапсырманы орындау процесін өз бетімен білім алу іс-әрекетімен жақындастыру үшін жағдайлар туғызады [6].

Зерттеу барысында бұл кешенді тапсырмалар келесі басты қағидалар негізінде құрылды:

1) кешенді тапсырмаларды орындау үшін пәнаралық білімдер мен іскерліктер қажет болды;

2) педагогикалық процестің барлық қатысушыларының өзара қарым-қатынасы негізінде мақсаттың, құралдардың және орындалған нәтижелердің бірлігін қамтамасыз ететін жүйелік іс-әрекеттік амал-әдіс таңдалынып алынды;

3) кешенді тапсырмаларды репродуктивтіктен шығармашылыққа дейінгі өзгермелі тәсілдермен орындауға мүмкіндік берілді [7].

Кешенді тапсырмаларды аталған қағидалардың негізінде құрастырудың әдістемесі оларды практика мәселелерін шешудің және оны ұйымдастырудың құралы ретінде пайдалануға мүмкіндік берді.

Кешенді тапсырмаларды орындау алдында жекелік келіс бойынша осы тапсырмаларды орындауға қажетті әрекеттердің келесі тізбегін қамтитын жаттығулар жасалынған педагогикалық практикум өткізілді:

Ұсынылған жұмыс университет білімгерлерінің педагогикалық практикасын жетілдіру мәселесіне арналған.

Зерттеу педагогикалық практикасының тұжырымдамасын және жетілдіру технологиясын, сондай-ақ білімгерлерде инженерлік-педагогикалық іс-әрекеттің барлық компоненттері жүйелілігімен және тұтастығымен дамуына бағытталған әдіснамалық, теориялық және эмпирикалық жоспардағы блоктан тұратын инженерлік-педагогикалық білім беру бағдарламасын жасауға мүмкіндік береді. Бұл жүйені университеттің оқу-тәрбие процесінде жүзеге асыру болашақ кәсіптік оқыту педагогының педагогикалық практикасын жетілдіруде айқын көрініс берді. «Кәсіптік білім» мамандығын даярлауда, оның ішінде педагогикалық практиканы жетілдірудің ең тиімді жолдарын, кешенді тапсырмаларды құрастырудың ғылыми теориялық негізін, мүмкіндіктерін анықтауда «теория», «практика», «тапсырма», «кешенді тапсырма» ұғымдарына талдау жасалып, «тапсырма», «кешенді тапсырма» ұғымдарына анықтама берілді [8].

Жасалған зерттеу жұмысы спорттық кәсіптік мектеп үшін шешуі көкейтесті, күрделі болып табылатын тәрбие сферасымен ғана шектелді. Сондықтан күрделендірілген кешенді тапсырмаларды педагогикалық практикада кәсіптік мектептің бүкіл оқу процесін қамти отырып жүзеге асыру әрі қарайғы тереңдетілген ғылыми ізденісті қажет етіп отыр.

Әдебиеттер тізімі

1 Назарбаев Н. Ә. Әділеттің ақ жолы.-Алматы: Қазақстан, 1991.-282 б.

- 2 Әбділлаев Ә.К., Мұхамеджанов Б.К. Дене мәдениеті Оқу әдістемелік құрал
- 3 Ә.К. Әбділлаев, Ж.К. Оңалбек «Дене мәдениетінің ілімі және әдістемесі» Түркістан. Тұран баспаханасы, 2004
- 4 Лесгафт П. Ф. Избранные труды.-М.: Физкультура и спорт, 1987ж
- 5 Теория и методика физического воспитания / Под. ред. Л.П.Матвеева, А.Д.Новикова. – М.: Физкультура и спорт, 1976.- Ч.1. – 476с.
- 6 Н. Щуркова. Воспитание детей в школе: новые подходы и новые технологии. – М.: Просвещение, 1997.-414с.
- 7 Ә.К. Әбділлаев. «Дене мәдениетінің жалпы педагогикасы» лекциялық жинақ, 2010ж.
- 8 Мухамеджанов Бахытжан Қалжанұлы «Болашақ дене мәдениеті мамандарын кәсіби дайындаудың ғылыми-педагогикалық негіздері» Түркістан – 2008ж.

П.ғ.к., доцент Абилкасымова Г.

Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды мемлекеттік университеті

Бекей Х., Каршалова А.М.

*Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды мемлекеттік университетінің
«Кәсіптік оқыту» мамандығының студенттері*

ҰЛТТЫҚ КИІМНІҢ ШЫҒУ ТАРИХЫ

Қазақ халқының қолөнері деп-халық тұрмысында жиі қолданылатын өру, тігу, тоқу, мүсіндеу, құрастыру, бейнелеу сияқты шығармашылық өнер жиынтығын айтады. Шын мәнінде қолөнер түрлерінің әрқайсысының талай ғасырлық тарихы бар.

Қазақ халқы өзінің күн көріс тіршілігіне қажетті үй-жай салуды, киім-кешек тігуді, азық-түлік өндіруді өзінің тұрмыстық кәсібі етіп, оларды күнбе-күнгі тіршілік барысында орынды пайдаланды, әсем бұйымдар жасап, өмірде сән-салтанат та құра білді. Бұдан біз халықтың қолөнерінің қандай түрі болса да, халық өмірімен, сол халықтың қоғамдық тарихымен, күн көрісімен, кәсібімен тығыз байланысты екенін көруге болады [1].

Қазақтың өрнекті әшекеймен істелетін қолөнерінің түрлері де, атаулары да көп. Осыған байланысты қазақтың халықтық қолөнері саласының біраз түрлерін тоқталып өтелік. Солардың ішінде халық арасында көбірек тарағаны-ою-өрнек. Ою-өрнек ісі тым ерте заманнан бастап-ақ қолөнердің барлық түріне бірдей ортақ әсемдеп әшекейлеудің негізі болып келді.

Қазақ ою-өрнегінің көркем ойдың және оның икемді баламасы түрдің ғасырлар бойы белгілі бір тәртіппен дамып келгеніне байланысты өзіндігі мен өзгешеліктерін сақтап, бізге жеткені мәлім.

Bibliography:

1. Аль-Фараби. Указание пути к счастью // Социально-этические трактаты. – Алма-Ата, 1973. – р. 35.36.
2. Шептенко П.А., Воронина Г.А. Методика и технология работы социального педагога: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / Под ред. В.А. Сластинина. – М.:Издательский центр «Академия», 2001. – 208р.
3. Рубан М. Л. Неполная семья как субъект конструктивного взаимодействия с социальным педагогом школы в условиях северного региона // Фестиваль педагогических идей «Открытый урок» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://festival.1september.ru>

Сарсебаева Ғ.А.

Т.Рысқұлов атындағы №20 орта мектебі, Қазақстан

ҚАЗАҚ ХАЛЫҚ ПЕДАГОГИКАСЫНДАҒЫ ЕҢБЕК ТӘРБИЕСІНІҢ РӨЛІ

Қазақ халқының бала тәрбиесі жөнінде сан ғасырдан бері жиып-терген мол тәжірибесі бар. Оны халқымыз ең жақсы деген қасиеттермен байытып, ұлқыздарының бойына сіңіріп отырған. Халықтық тәрбие жұртшылықтың ой-арманымен, тіршілік тынысымен, шаруашылық кәсібімен, отбасылық, ұлттық тәлім-тәрбие дәстүрімен тығыз байланыста туып, ғасырлар бойы өсіп-өркендеп, сараланып, ұрпақтан ұрпаққа жалғасып жеткен мәдени мұра. Қазақ халқы осындай тәлім-тәрбие негіздеріне сүйене отырып, жас жеткіншектің нағыз азамат болып өсуіне қамқорлық жасаған. «Баланы жастан...» деп, сәби келешегіне отбасында жас кезінен назар аударудың қажеттілігіне көңіл бөлген. Қазақ халқының көшпелі тіршілігі еңбекке, табиғатқа, жерге деген өзгеше көзқарасты қалыптастырды. Қазақ баласын жастайынан еңбекке баулып, қоғамдағы байлықтың бәрі адам еңбегінің нәтижесі екендігін үйретуге тырысты. Бала жетіге толып, тай жалын тартып мінуге жараған соң, мал бағатын, шаруаға қарасатын қолқанат деп есептеді. Мал баққан елде бір үйде қанша бала болса да, шаруа жетіліп артылатын. Мал қайыру, қозы бағу, қойды жеке бағу, сақман кезіндегі жұмыстар, бие саудыру, отын-су тасуға көмектесу – бәрі де балалардың міндеті болған. Сонымен қатар балалар еңбекке икемделумен бірге, әңгіме тындап, ән салуға, күй тартуға, айтысуға, ертегі, жұмбақ-жаңылтпаш айтуға үйренеді, олардан көп нәрсені бойына дарытады. Сөйтіп, балалардың қоршаған ортаға көзқарастары қалыптасып, ересек адамдармен еңбек іс-әрекеттері барысында қарым-қатынас әдебі мен мінез-құлық мәдениетін бойына сіңіреді [1].

needs and interests. The mother who is raising a child alone, is forced to work, thus she is giving a little time to communicate with the child; the exact same pattern is observed in a family with a single father.

Today, work of the social teacher becomes more relevant than ever. Social activity, as a social phenomenon, is peculiar to human society since its existence. In different periods of its development, society helped in various forms to its members to survive. Social work as a practical activity, headed to support, personal development and human rehabilitation [2]. Social teacher is a specialist who provides a psychological and pedagogical support for children and adults. As a rule, in educational institutions, community centers, social centers for educational work in the community, there is a position of the social teacher. He carries out a set of actions on education and social protection of children in educational institutions and in the community. The main task of the social expert is to provide a social assistance to children and adolescents, family in a timely manner. In today's society, unfortunately, children need social protection. Children do not choose their parents; it is not their fault that their parents are divorced, or lead an immoral life. Unfortunately, deprivation of parental rights when irresponsible parents forget about their duties, adversely affect the development of the children, abuse them, has become a common thing. The society is obliged to protect children, since the childhood has to be serene, happy, only then we can cultivate a strong spirit and confidence in the future of young generation.

Activities of the social teacher are very responsible. His responsibilities include the identification of dysfunctional families and taking measures to protect the rights of children and adolescents, the protection of life and preservation of health. For this purpose, the social teacher studies personality traits of children who are in need of assistance, and determines a system of necessary educational measures and activities. Working with difficult children, children – orphans and children left without parental care, – all these are included in social teacher's responsibilities; he engages in their employment, housing and benefits. If it is necessary, he raises the question of the appropriate authorities for deprivation of parental rights, guardianship and custody, adoption and other measures; he is a kind of mediator between the child and various administrative, departmental and social services and charities. Proper organization of work with children from single-parent families, in early stages allows to adjust the social development of the individual and in the end leads to the right social adaptation of the child [3].

Our modern life requires a search for new models of upbringing of the younger generation, raises the problem of education of the individual in an open social environment, requires a close interaction of all educational institutions in our society – school, family, workplace, public.

In modern school, a social worker is a significant figure. The main goal of social teacher is a psycho-pedagogical support in creating a healthy climate in the team, promoting of good interpersonal relations and implementation of abilities of each child, protect of their interests and taking action to address emerging issues.

Ою деген сөз бен өрнек деген сөздің мағынасы бір. Бұл сөздің ұғымында бір нәрсені ойып, кесіп алып жасау немесе екі затты оя кесіп қиюластырып жасау, бір нәрсенің бетіне ойып бедер түсіру деген мағына жатады [2].

Қазақ көбінесе бір өрнекке салып қиып алған үлгіні, үлгіге салып кескен сырмақтың қиығын, сондай-ақ барлық қошқар мүйіз өрнектерін де ою дейді. Ал өрнек дегеніміз әр түрлі ою, бедер, бейненің, күйдіріп, жалатып, бояп, батырып, қалыптап істеген көркемдік түрлердің, әшекейлердің ортақ атауы іспеттес. Сондықтан көбінесе ою-өрнек деп қосарланып айтыла береді.

Халықтың ою-өрнегі әшекейінің ең бір көп кездесетіні ұлттық киімдер. Қазақ халқы ұлттық киімді әшекейлеуге барынша ықылас аударған. Әр өрнекке өзіне лайық орын таңдаған. Мәселен, бас киімде кездесетін ою-өрнектер сырт киімде немесе бұт киімдерде қолданылмаған. Мұның астарында «дұшпанның кеуденен жоғары өрлемесін» деген ырым жатыр. Бұл өрнек «дұшпанның төмен болсын» деген ниетпен көбінесе ер адамдар шалбарының жырық балағына өрнектен. Қыз балалардың бешпетіне, көйлегіне гүл тәрізді немесе қанатты қарлығаш секілді өрнектер бейнеленген.

Ұлылығы мол, ұлағаты жетерлік ұлттық киімдердің кез-келген көзге көрікті, көңілге қонымды ететін нәрсе-әшекей. Онсыз киімнің сәні кірмейді, мәні қашады. Әшекейдің молдылығы – қазақ киімдерінің байырғы ерекшелігі болып табылады.

Ұлттық-киімдердегі безендірулерді баяғы көк түркі заманынан қалған Оркен-Енесейден бергі жартастардағы мың жылдық жазулармен салыстыруға болады. Тастағы жазуларды бабалар тарих етіп қашаса, ұлттық киімдердегі өрнектерді әжелер тарих етіп түсірген. Бірі қашау мен балғаны құрал етсе, екіншісі біз бен инені құрал еткен [3].

Киім әшекейлері ерте заманда адамның қоғамдағы орнын да беретін болған. Кім бай, кім ел басқарып жүр, соның киімінде кесте де, асыл тас та көп болған. Бұрынырақтағы қазақтарда күнделікті киімдер үшін мақта, жүн маталары мен киіз материалдары пайдаланылған. Сондай-ақ, көптеген киім үлгілеріне мех, былғары, тері пайдаланылған.

Біздің бүгінгі күнімізге тозбай, шаңға тұтылып қалмай жеткен әшекейлердің болмысы ата-баба саласынан бастау алып жатқаны шындық. Осы ою мен өрнекке қарсы тұрып, ежелгі адамдардың ойлау, дүниені елестету қабілеттерін қапысыз анықтауға болады. Олардың өз тұсындағы өмірді, оның мәнін қабылдағаны сол қалпында оюларға түскен. Демек, көне әжелердің қолынан шыққан оюларды көне бабалардың қолымен қашалған Оркен-Енесей жазушыларына теңеудің толық қисыны бар [4].

Адам қолымен дүниеге келіп жатқан заттар әлемі өнерпаздың шебер суретшінің ой елегінен бір өтпей әсемдік сипат ала алмайды. Сәндік қолөнердің бұйымдары күнделікті айналамыздағы қоршап керегімізге жарап, демалсаң жұмсақ орындық, ас ішсек әсем де ыңғайлы ыдыс, тонған бойымызды жылытып, бойжеткеннің көркіне сән қосар тамаша киім болады.

Сонымен, бізді қоршаған «екінші табиғат» бұл заттар әлемінің бүгінгі өмірді суреттеуі қиынға түскен болар еді. Костюмді жан-жақты қарастырсақ, ол этнограф, тарихшылар, философтар, мәдениеттанушылар және тағы басқа еңбектерінде кең және нақты көрсетіледі.

Әдебиеттер тізімі:

1 Тоқтабаева Ш.Ж., Каримова Р.У. Қазақтың сәндік – қолданбалы өнерінің шетелдегі / – Алматы: Таймас баспа үйі, 2008. – 204 б.

2 Қисымова А.К. Қазақтың халық педагогикасы арқылы оқушыларға адамгершілік тәрбие беру. Пед. ғыл. канд. ...дисс. автореф. – Алматы, 1994.

3 Жиентаева Б.Ж. Халық мұрасындағы ұлттық қолданбалы өнерді оқытудың тиімді әдістері. Жезқазған: ЖезУ: 2000.-369 б.

4 Абдіғаппарова Ү.М. Қазақтың ұлттық ою-өрнектері. Алматы: «Өнер», 1999.-151б.

Иванова В.М.

*УО «Белорусская государственная сельскохозяйственная академия»
г.Горки, Республика Беларусь*

ОБУЧЕНИЕ В СОТРУДНИЧЕСТВЕ – КАК СОВРЕМЕННАЯ ТЕХНОЛОГИЯ ПРЕПОДАВАНИЯ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА

Осознание необходимости владения иностранным языком надёжно укрепилось в современном обществе. Знание иностранного языка становится жизненно важным аспектом для студентов как будущих специалистов, которые могли бы успешно взаимодействовать на профессиональном уровне со своими зарубежными коллегами. Однако трудностей на пути овладения иностранным языком на всех этапах обучения не убавилось. По-прежнему основными из них являются недостаток активной устной практики, отсутствие индивидуализации и дифференциации обучения.

Компенсировать трудности при обучении иностранному языку можно и нужно за счет современных технологий обучения, дающих возможность уделить каждому обучаемому больше внимания, реализовать личностно-ориентированный подход в обучении иностранному языку. Современные технологии преподавания иностранных языков разрабатывались такими авторами как И.А.Зимняя, Е.С. Полат, Л.М.Фёдорова и др. Они ориентированы на групповую и индивидуальную работу, обучение в сотрудничестве, работу с различными источниками информации. Эти технологии предусматривают широкое использование исследовательских, про-

Even nowadays, family plays a positive role in the creation of a special spiritual climate which is very important for the development of a growing up personality, for the development of society in a positive direction. However, today, safety of the family evokes a particular concern. Reforms which were accompanied by social differentiation led to a catastrophic decline in the standard of living of many families. The collapse of the Soviet Union led to destruction of many villages, small towns; people left their usual places of residence and were forced to move to cities. All this affected the position of the family. Human development is influenced by many different factors, both biological and social. Family remains as a major social factor in formation of personality. The role of parents in upbringing of individual is great. It is precisely the family forms the basis of a person's character, his attitude toward work, moral and cultural values. The family was and still remains the most important social environment for identity formation and the basis for psychological support and upbringing.

A.S. Makarenko particularly emphasized the family structure. He introduced the concept of «complete» and «incomplete family», meaning by this family with no father or mother. The upbringing and successful socialization of the child depends on the structure of the family. The specificity of a situation of incomplete families in our society attracts a particular interest. Because all great problems in children's upbringing occur with increase of number of single-parent families and nowadays a single mother, a single father, divorced parents are not a curiosity. Problems of incomplete families are particularly relevant, as the upbringing of children in such family has a number of features: insufficient impact on the child within the family, the one-sidedness of educational influence, the manifestation of imbalanced parental feelings, the possibility of occurrence of a child's mind thoughts of worthlessness.

Unfortunately, in recent years in our country, there is a growing number of families with one parent, often the mother, – incomplete families. According to experts, adequate socialization of children is not possible in single-parent family. Famous Russian sociologist I. Cohn claimed that «for a happy childhood child needs a home where there is a father and mother».

The statistical data shows that in Kazakhstan every tenth child who has not attained the age of eighteen, is growing up in a family with one parent, usually the mother. According to the 1999's census, incomplete families headed by women accounted for 91%. As a result, there are increasing number of divorces, fall of prestige of the family, increase of the conflicts and acts of violence against women. In one of the remarks to reporters Chairman of the Agency for Statistics Alikhan Smailov reported that in 2012 it the maximum number of divorces – more than 47 thousand- was recorded, whereas in 2013 in Kazakhstan for two months there were almost 10% more divorces than in corresponding period of the previous year. Over the past five years every fourth marriage in Kazakhstan ended in divorce. The number of «single mothers» and «single fathers» amounted to 444,800 women and 42,300 men respectively. Almaty is considered as a leader in the number of divorces – every third marriage disintegrates here. Children from single-parent families are not always able to meet their

Литература

1. Бербешина З.А. Этика и практика социального работника //Теория и практика социальной работы: проблемы, прогнозы, технология – М.: Знание, 2009. С. 35 – 43.
2. Вандышева Л.В. Российское социальное образование // <http://do.teleclinica.ru/206941/>
3. Григорьев С.И., Гусякова Л.Г., Ельчанинов В.А. и др. Теория и методология социальной работы.- М., 1994. – 315 с.
4. Дегтярев В.А., Глухих С.И. Развитие социальной активности студенческой молодежи в процессе социального образования //Вестник волжского университета им. В.Н. Татищева. 2011. № 7.
5. Дегтярев В.А. Развитие социальной активности студенческой молодежи// Педагогическое образование и наука, № 7, 2010, С. 65-71.
6. Жуков В.И. Российское образование: истоки, традиции, проблемы – М.: ИКЦ «Маркетинг»; Изд-во МГСУ «Союз», 2001. – С. 551
7. Концепция развития современного образования в Российской Федерации до 2020 года /Под ред. В.И. Жукова.- М, 2003.
8. Ларионова И.А. Тенденции социального образования и профессиональной подготовки специалистов социальной сферы //Вестник социально-гуманитарного образования и науки. 2011. № 2 с. 100-120.
9. Солодянкина О.В. Теоретические основы социального образования в вузе (педагогические аспекты): Монография – Ижевск: Изд-во «Удмуртский университет», 2012. – 217 с.
10. Теория социальной работы: Учебник / Под. ред. проф. Е.И. Холостовой - М.: Юристъ, 1999. – 334 с.

Mamyrbekova G.A.

*Associate professor of Department of General and Ethnic Pedagogy
of Al-Farabi Kazakh National University*

PSYCHOLOGICAL-PEDAGOGICAL SUPPORT OF THE FAMILY IN SOCIAL TEACHER'S PRACTICE AS A CONDITION FOR SOLVING PROBLEMS OF THE MODERN FAMILY

Throughout the history of the mankind, family remained as a stable social institution and was a major value in lifefor many generations.

The Great Eastern thinker, scholar and lexicographer al-Farabi proclaimed the uniqueness and intrinsic value of every person. Mind, happiness, virtue, justice, humanity are the main humanistic principles of al-Farabi's apprenticeship inherent in a human being. He believed that the family is an important element in education and upbringing of young person [1].

блемных методов, применение полученных знаний в совместной или индивидуальной деятельности, развитие не только аналитического мышления, но и культуры общения, умения реализовывать различные задачи в совместной деятельности. Современные технологии эффективно решают проблему личностно-ориентированного подхода в обучении иностранному языку.

На современном этапе представляет интерес опыт обучения в сотрудничестве. Идеология обучения в сотрудничестве была детально разработана тремя группами американских педагогов из университета Джона Хопкина, из университета штата Миннесота, из университета штата Калифорния. Основная идея этой технологии – создание комфортных условий для активной совместной учебной деятельности обучаемых и преподавателя в различных учебных ситуациях. Атмосфера занятия, проводимого по этой технологии, обеспечивает продуктивную работу, при которой, с одной стороны, осознаётся важность соблюдения всех указаний преподавателя, а с другой стороны, исчезает боязнь и создается готовность высказать свою точку зрения и вступить в непринуждённую беседу.

Существует много разнообразных форм обучения в сотрудничестве, но нужно соблюдать чётко основные принципы:

- группы формируются преподавателем до занятия с учётом психологии совместности. При этом в группе должны быть обучаемые с разным уровнем владения иностранным языком;

- группе даётся одно задание, но при его выполнении предусматривается распределение ролей между всеми участниками группы;

- оценивается работа не одного обучаемого, а работа всей группы. Оценка ставится всей группе;

- преподаватель сам выбирает одного представителя группы, который должен отчитаться о выполнении задания. Иногда это может быть и слабый ученик. Существует несколько вариантов обучения в сотрудничестве: 1. Обучение в команде. Особое внимание уделяется «групповым целям» и успеху всей группы, что достигается самостоятельной работой каждого участника группы в постоянном взаимодействии с другими обучаемыми этой группы при работе над темой, проблемой, вопросом. Оценивается при этом не столько реальные результаты слабого студента, сколько усилия, которые он затрачивает на достижение цели. Лидер группы держит слабого студента постоянно в поле зрения, помогает ему, но ни в коем случае не выполняет за него работу. Задача лидера – объяснить сложные элементы. 2. Встреча экспертов. Этот вариант разработан Э.Арсон в 1978 г. Обучаемые организуются в группы по 4-6 человек для работы над учебным материалом, который разделен на фрагменты. Каждый участник группы самостоятельно находит материал по заданной теме и обменивается информацией с обучаемыми из других групп, работающих над этой же проблемой. Затем участники обучения возвращаются в свои группы и выкладывают всю собранную информацию по своей части задания. 3. Учимся вместе. Группа делится на подгруппы по 3-4 человека. Каждая подгруппа получает одно задание, которое

является частью какой – либо темы, над которой работает вся группа. В результате совместной работы отдельных групп в целом достигается усвоение материала в полном объеме.

При выполнении коллективных заданий можно использовать следующие приемы: 1. Работа в паре, связанная с взаимной проверкой знаний отдельных слов и выражений в устной или письменной форме. 2. Совместная работа над новым текстом. 3. Работа над текстом, при которой перевод и содержание одному обучаемому уже знаком. Первый контролирует второго. 4. Выполнение упражнений по учебнику. Обучаемый с высоким уровнем подготовки может быть использован для консультаций и контроля. 5. Взаимные диктанты. Для взаимных диктантов может служить любой изучаемый текст.

Основные идеи, присущие всем описанным вариантам и приемам обучения в сотрудничестве (общность цели и задач, индивидуальная ответственность и равные шансы на успех), дают возможность преподавателю быть ориентированным на каждого ученика, осуществлять личностно-ориентированный подход в условиях аудиторной системы.

Шамсиева Н.С., Алибаева Н.Е.

Қорқыт ата атындағы Қызылорда мемлекеттік университеті

«АҚПАРАТТЫҚ МӘДЕНИЕТ НЕГІЗДЕРІ» ПӘННЕН ЭЛЕКТРОНДЫ ЖҰМЫС ДӘПТЕРІНІҢ ТИІМДІЛІГІ

»Білім беруді дамытудың мемлекеттік бағдарламасы» – Қазақстан Республикасының 2020 жылға дейінгі стратегиялық даму жоспарын жүзеге асырудың өзекті бағыттарының бірі. Жаңа бағдарламаның ерекшелігі – оның жаңашылдығында. Атап айтсақ, бағдарламада білім беру саласына электрондық оқыту жүйесін енгізу жеке бір бағыт ретінде қарастырылған. Осыған байланысты ҚР Мәдениет және ақпарат министрінің тапсырысы бойынша кітаптардың енді электронды нұсқада шығарылады.

Электрондық оқыту жүйесін білім саласына енгізудегі басты мақсат – білім беру үрдісінің барлық қатысушыларының үздік білім беру ресурстары мен технологияларына тең қол жеткізуді қамтамасыз ету. Ал бұл мақсатты жүзеге асыру үшін оқу үрдісін автоматтандыруды енгізуге жағдай жасау қажет. Мақсатқа қол жеткізу оқу сапасын, білімді басқарудың тиімділігін, сыртқы ортамен ақпараттық кірігуін арттырады.

Мектеп оқушыларына оқулықтар мен тапсырмалар енді электронды түрде беріледі. Мұғалім оқушының бағдарламаны қалай меңгеріп жатқанын да осы жүйе арқылы бақылап отырады. Тест түрінде жүргізілетін аралық бақылау барысында оқушының алған білімі тексеріліп, нәтижелері шығарылады.

место в системе социального образования принадлежит профессиональной подготовке специалистов социальной сферы (И.А. Ларионова).

Для совершенствования системы социального образования требуется реализация следующих подходов:

- компетентностный;
- аксиологический;
- дифференцированный;
- системно-деятельностный;
- личностно-ориентированный;
- практико-ориентированный;
- превентивный подход и др.

Эти подходы усиливают обучающую функцию социальной работы, стимулируя появление новых образовательных программ и расширение диапазона использования специалистов в социальной сфере.

Для реализации социального образования используются как традиционные, так и инновационные формы и методы обучения: лекции, семинары, практикумы, лабораторные работы, экскурсии, тренинги, диспуты, деловые игры, кейс-стадии, портфолио, интерактивные методы, круглые столы, дискуссионные площадки и др.

Новые формы организации образования базируются на инновационных программах, новых технологиях обучения, что дифференцирует социальное образование содержательно.

Таким образом, социальное образование как образование в области социальной работы представляет собой профессиональное становление личности специалиста по социальной работе.

В современном мире оно связано с возникновением потребности в постоянном социальном сопровождении населения. В образовательный процесс российской социальной работы воплощается принятая в современном мире концептуальная идея о воспитании и развитии личности через профессию, особенно актуальная для профессий системы «человек-человек».

В организационном плане для социального образования России последнего десятилетия характерно и то, что здесь возникло большое количество кафедр и учебных лабораторий, центров, призванных обеспечивать общее (непрофессиональное) социальное образование. Решая проблемы повышения общей культуры будущих специалистов различного профиля, повышения их культуры социального мышления и самоорганизации, управленческой деятельности, гуманизации образования, эти структуры составляют организационную основу общего социального образования.

• формальное социальное образование связано с целенаправленной образовательной деятельностью, организуемой в системе профессионального образования и во многом определяет уровень социализации индивида, его готовность к самостоятельному функционированию в профессиональной деятельности.

Исследователи В.А. Никитин и Г.Т. Медведева выделяют общенаучный и частнонаучный уровни социального образования:

- на общенаучном уровне социального образования специалисты получают знание о законах и принципах развития социальной сферы (социальное взаимодействие людей, групп) и умения анализировать, прогнозировать, создавать проекты для преобразования общества;

- на частнонаучном уровне осуществляется специализация социального образования, когда специалисты овладевают теоретико-методологическими, общепрофессиональными;

- частнопрофессиональными основами и методиками профессиональной деятельности; приобретают умения осуществлять экспертно-аналитическую, организационно-управленческую, прогнозно-проектную деятельность по оказанию помощи коллективу, группе, отдельным личностям в социализации в рамках подготовки специалистов по социальной работе, а также в соответствии с потребностями общества.

Л. Г. Гусякова считает, что социальное образование, может быть представлено в виде:

- формального образования, завершающегося выдачей общепризнанного диплома (свидетельства, сертификата и т.д.). К этому виду относятся как получение профессионального образования различного профиля в разных учебных заведениях, так и специальное образование в области социальных наук (например, социальный педагог, специалист по социальной работе, социолог и т.д.);

- неформального образования, обычно не сопровождающегося выдачей документа, происходящего в образовательных учреждениях или в общественных организациях, клубах, кружках, а также во время индивидуальных занятий с репетитором или тренером;

- информального образования, представляющего индивидуальную познавательную деятельность, сопровождающую повседневную жизнь человека и не обязательно носящую целенаправленный характер [15, с. 31].

Функции осуществляются посредством усвоения социальных знаний личностью и применения их в социальной практике. Оно ориентирует общество на создание интеллектуальных предпосылок для социального развития, а личность – на проявление всех ее возможностей и способностей. Результатом социального образования должно быть формирование социального мышления, основанного на ценностях социальной справедливости и индивидуальной свободы.

Субъект социального образования – человек, воспринимающий, интерпретирующий, подвергающий сомнению, познающий смысл постулатов, догм, определений, версий и доктрин, и та ким образом получающий знания. Важное

Қазіргі кезде білім беруді ақпараттандырудың негізгі талаптарының бірі – оқу процесін электронды оқулық немесе оқытудың компьютерлік құралдарын (ОКҚ) жасау және пайдалану. Оқу процесінде компьютерлік оқулықтар, электронды жұмыс дәптері, есептер жинақтары, энциклопедиялар, тестілеу мен бақылау, анықтамалық жүйелер және басқа да ОКҚ-лар кеңінен қолданыс табады. ОКҚ-н білім берудің ақпараттық технологияларының негізгі бір түрі ретінде қарастыруға болады. Осыған байланысты орта мектептердегі барлық пәндер бойынша электронды жұмыс дәптерін енгізген жөн.

Электронды жұмыс дәптері бұл оқытушылар мен оқушыларға арналған көмекші оқу құралы. Дәптерде электронды түрде орындауға арналған бірнеше жаттығулар бар. Жаттығулар оқушының ойлау қабілетін арттырып қана қоймай, жаңа ақпараттың технологияларды үйренуге бағытталған. Балалардың ойлауын дамыту туралы М.Жұмабаев былай деген: «Ойлауды өркендету жолдары. Ойлау – жанның өте бір қиын, терең ісі. Жас балаға ойлау тым ауыр. Сондықтан оқытушы баланың ойлауын өркендеткенде, сақтықпен басқыштап іс істеу керек. Оқулықтағы берілген тапсырмалар, суреттер баланың жанына дұрыс әсер ететіндей, оқушының оқуға, білімге деген ынта – ықыласы, құштарлығы болуы керек». Осыны негізге ала отырып электронды жұмыс дәптерін оқушының жас ерекшелігін ескере отырып дайындалады. Электронды жұмыс дәптері өз білімдерін жетілдіру, дамыту, тақырыпты қортындылау мақсатында пайдаланылады. Мұнда оқытушы тапсырмаларды электронды түрде беріп оның орындалуын бақылап қана отырады. Электронды жұмыс дәптеріндегі әрбір тапсырма оқушы үшін қызығушылық пен сабаққа деген белсенділігін арттырады. Электронды жұмыс дәптері интербелсенді тапсырмалардан тұрады.

Мысалы, 3-сынып үшін жасалған электронды жұмыс дәптерін қарастыралық.

Электронды жұмыс дәптері PowerPoint бағдарламасы негізінде жасалған. Берілген тапсырмаларды электронды түрде орындау мүмкіндігі қарастырылған.

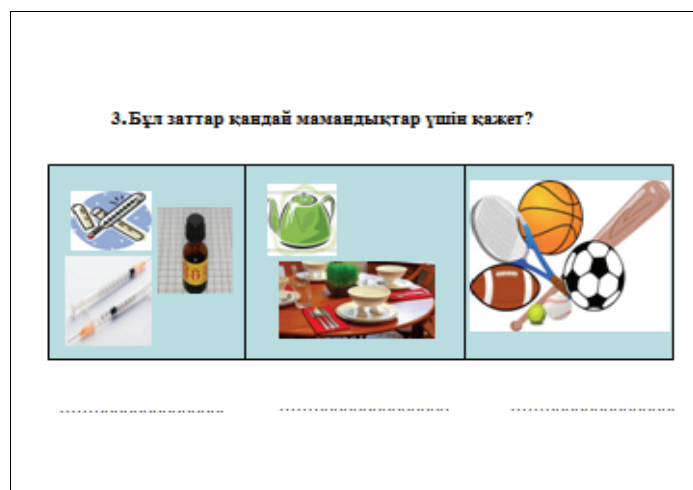
Электронды жұмыс дәптерінде мынадай тақырыптар берілген.

1. Нысандар жиыны
2. Бұтақ
3. Графтар
4. Комбинаторика
5. Координаттық жазықтық
6. Ақпаратты кодтау
7. Ақпаратты сақтау
8. Компьютердің жады
9. Графикалық редакторы
10. Ақпарат қасиеттері және түрлері
11. Екілік код
12. Хабарламаның арпараттық көлемі
13. Модельдеролардың түрлері

Электронды жұмыс дәптерінің мұқабасы



Орындалатын тапсырмалардан үзінділер келтірілген.



Шмелевой, В.Н. Ярской и др. Термин «социальное образование» используется нами в данной статье как синоним выражения «обучение социальной работе».

Социальное образование определяется как подготовка специалистов для учреждений социальной сферы, обучение социальным наукам, привитие навыков воспитания. Социальное образование направлено на формирование личности, способной к самореализации в социальной сфере, к выполнению функций и профессиональных ролей специалиста социальной сферы (А.С. Верхотурова).

Социальное образование предполагает обучение специалистов социальной сферы основным правилам жизнедеятельности человека в обществе, освоение социальной культуры, формирование социального мышления и действия, культуры социальных чувств и культуры социальной организации [1, с. 37].

Социальное образование (по В.И. Жукову) – это подготовка специалистов, способных оказать индивидам, семьям и группам услуги, способствующие созданию, поддержанию или увеличению их способности к социальному функционированию и в целях его дальнейшего совершенствования необходимо его рассматривать как открытую, мобильную, саморазвивающуюся систему совокупности многообразных образовательных систем [6.с.28]. Цель социального образования состоит в осмыслении человеком своего места в мире и в овладении оптимальными способами взаимодействия с ним. Принципами осуществления образовательного процесса в рамках социального образования должны являться его доступность, непрерывность получения, гуманизация и экологизация содержания, формирование у человека социального интеллекта.

Социальное образование направлено на:

- подготовку и переподготовку специалистов в области социальных наук; обучение специалистов различного профиля социальным наукам, их социальное воспитание;
- подготовку и переподготовку специалистов для учреждений социальной сферы и управления;
- социальное просвещение, воспитание широких масс населения, формирование у них умения взаимодействовать в социуме в рамках определенного социально-исторического пространства – времени;
- формирование, воспроизводство определенного менталитета, систем социокультурных принципов, смысложизненных ориентации, социальных идеалов, составляющих фундамент социальной культуры, общественного интеллекта, образа жизни народа того или иного государства, нации, человеческой общности.

Социальное образование структурно состоит из трех основных уровней подготовки: подготовительно-ориентировочный, реализация и контроль, саморазвитие.

Л.В. Вандышева выделяет виды и уровни социального образования:

- неформальное социальное образование – совокупность разрозненных практических сведений о мире, полученных вне рамок формального образовательного процесса в течение всей своей жизни;

5. Блинов Л. В. Социально-профессиональная компетентность личности – продукт межкультурного взаимодействия / Л. В. Блинов, В. Л. Недорезова // Педагогическое образование и наука. – 2008. – №1. – С.52-56.

6. Васильева Е. Активность студентов как показатель i-их социализации и социальной компетенции/ Е. Васильева, А. Малыгина // Alma mater. – 2007. – №7. – С. 18-22.

7. Еникеев М. И. Общая и социальная психология: учебник для вузов / М. И. Еникеев. – М.: Издательская группа НОРМА-ИНФРА М, 1999. – 624 с.

8. О'Коннор Дж. Искусство системного мышления: Необходимые знания о системах и творческом подходе к решению проблем / Джозеф О'Коннор, Иан Макдермотт. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2006. – 256 с.

9. Лапыгин Ю. Н. Системное решение проблем / Ю. Н. Лапыгин. – Москва: Эксмо, 2008. – 212 с.

10. Спенсер Л. Компетенции на работе / Л. Спенсер, М. Спенсер. – Перевод с англ. – М.: Издательство ГИППО, 2010. – 384 с.

11. Кагакина Е. А. Содержание и структура профессиональной компетенции студентов вузов / Е. А. Кагакина, Т. А. Чекалина // Мир науки, культуры, образования. – Горно-Алтайск. – 2011. – №4 (29). – Часть 1. – С. 104 – 109.

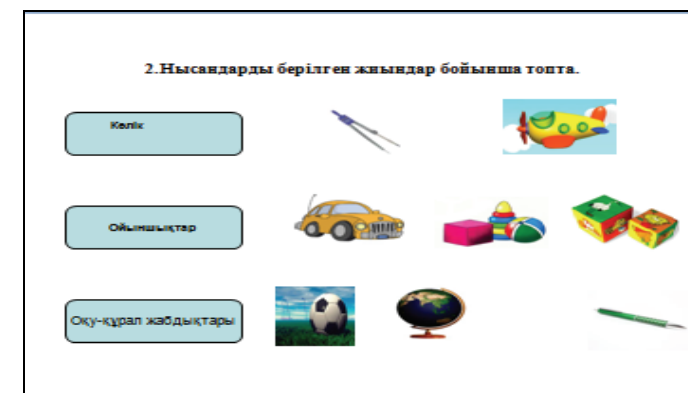
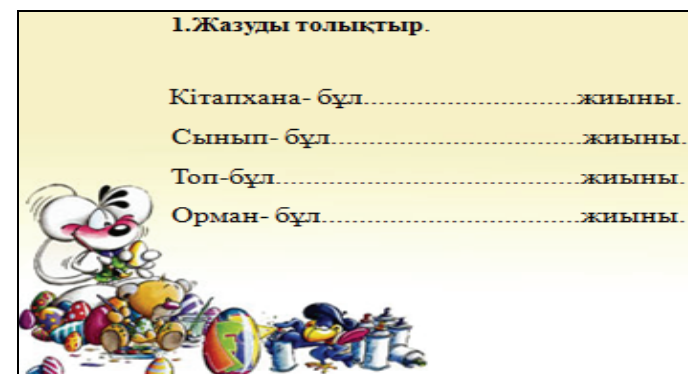
Канд. пед. н., доцент Митросенко С.В.

*Лесосибирский педагогический институт – филиал ФГАОУ ВПО
«Сибирский федеральный университет», Россия*

СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ ИССЛЕДОВАНИЯ СОЦИАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Становление социального образования в России связано с осознанием в 90-е гг. XX в. в государственном масштабе необходимости научного анализа социальных реалий и выработки стратегии социального движения.

Анализ научной литературы позволяет констатировать, что понятие «социальное образование» рассматривается учеными в двух аспектах. Первый аспект заключается в профессиональной подготовке социальных кадров (социальных работников и педагогов, социологов, психологов и др.). Второй – включает в себя социальное образование каждого человека в течение всей его жизни (непрерывность и преемственность получения образования социальной направленности). Термин социальное образование в России впервые появился в начале 1990-х г. XX в. в работах В.И. Жукова, С.И. Григорьева и др. Важная роль в уточнении понятия «социальное образование», его значения, функций, целей, задач, принципов, видов и уровней принадлежит Ю.Н. Галагузовой, С.И. Григорьеву, В.И. Жукову, И.А. Зимней, И.М. Лаврененко, З.Х. Саралиевой, Е.И. Холостовой, Н.Б.



Ақпараттық мәдениет негіздері пәнінде электронды жұмыс дәптерін пайдаланудың негізгі мақсаты оқушылардың білімдерін тереңдету, кеңейту, пәнге деген оқушының қызығушылығын, қабілетін дамыту, өз бетінше жұмыстар атқаруға талғамдары мен қызығушылықтарын ояту, шығармашылықтары мен белсенділіктерін тәрбиелеу мен дамыту болып табылады.

Қорыта айтсақ бұл тапсырмалар «Ақпараттық мәдениет негіздері» кітабында көрсетілген. Бырақ та оны оқушы электронды түрде емес ауызша немесе жазбаша түрде орындаған. Бұл электронды жұмыс дәптерінің тиімділігі өте зор. Өйткені оқушы тапсырмалардың барлығын компьютер көмегімен орындайды. Мұнда оқушы тек тапсырма орындауда жеке жұмыс жасайды. Тапсырмалар логикалық негізде құрылған бұл бізге оқушының жеке шығармашылығын арттыруға, өзін-өзі жетілдіруге көп септігін тигізеді.

Пайдаланған әдебиеттер:

1. Қазақстан Республикасының 2011-2020 жылдарға арналған Мемлекеттік білімді дамыту бағдарламасы 2011 жыл
2. Д. Рахымбек. Оқушылардың логика методологиялық білімдерін жетілдіру. Алматы. РКБ, 1998ж.
3. Е.Қ.Балафанов, Б.Б.Бөрібаев. Ақпараттық мәдениет негіздері. Алматы, «Аруна Ltd.» ЖШС

Erykova Elena Vladimirovna

Municipal budget educational institution «Secondary school number 38 Shakhty the Rostov region,» Russia

ORGANIZATION PROJECT AND RESEARCH ACTIVITIES IN THE PRIMARY SCHOOL

The state standards of the general education of a new generation require significant changes in the structure and content, aims and objectives of education, a shift in focus from one task to another to equip the student with knowledge to form his general educating skills as the basis for learning activities. A graduate of the modern school should have a practice-oriented knowledge necessary for successful integration into society and adapt to it.

The creative teaching methods should have a leading role. In the arsenal of innovative teaching tools and methods design project, research and creative activity takes a special place.

Each child is granted by nature a tendency to knowledge and research of the world. Properly delivered training should improve this tendency, contribute to the development of relevant skills. It is necessary to develop students' taste for research and give them methods of scientific research.

For self-organization of getting students' knowledge for better applying their assimilation use training projects. Training project is a form of organization of educational process and teaching methods that can be used in the classroom and outside school classes.

My students work at the training project themselves, and the degree of autonomy does not depend on their age but on formation of skills of project activities. I try to make the students work really creative but not do a simple work on a topic. The theme of the project should be formulated by natural language for children to cause their interest. It can be a tale, a parable, a dramatization or video clip. Subject should not be only close and interesting, but also available for junior school students.

other. Principal concepts to feature motivational component are as follows: professional competence reflects readiness of students to integrate into a professional activity as actors; professional activity is a way of self realization and personal manifestation of human capabilities; educational values include knowledge, skills, actions, perception, spiritual and personal development; quality of training professionals depends on the motives and understanding the values of professional activity of its actors. The next component of SIC is called operational. Here we identified some important aspects: actions and operations can be both practical and mental, ensuring unity of thinking, activity and behavior; operations are a stage of mastering professional activity by a student; in real life operations are often automated and not controlled by senses. While building up operational component of SIC it is important to take into account and eliminate stereotypes [11]. The last is reflexive-evaluative component, allowing the students to develop retrospective, timely and prospective assessment of their activity using information technologies and informational approach.

Consequently, on the grounds of philosophic and psychological approaches we suggested pedagogic aspects whereby we explained the content of social informational competences of university students, which will help in identifying methods and strategies of its building and evaluating. As a result of utilizing a complex of above mentioned approaches in educational process students acquire social informational competence being a property and an end result of instruction, allowing for critical attitude towards educational, professional, personal and social information. Synergetic approach let us define SIC as open system being a constituent of key competences such as cognitive, communicative, social and special on the one hand. On the other hand it is a system in itself, including cognitive, motivational, operational and reflexive-evaluative components.

Література:

1. Кондаков С. А. Формирование информационной компетенции в процессе профессионального образования / С. А. Кондаков // Вестник Южно-Уральского профессионального института. – 2010. – Т. 1. – № 1. – С. 47-51.
2. Махаева Л. В. Механизм формирования информационной компетенции у студентов учреждений среднего профессионального образования / Л. В. Махаева // Вестник Адыгейского государственного университета. Серия 3: Педагогика и психология. – 2011. – № 3. – С. 62-65.
3. Смирнова И. Г. Педагогические условия формирования информационно-коммуникативной компетенции студентов в образовательном процессе вуза / И. Г. Смирнова // Перспективы науки. – 2010. – № 14. – С. 22-24.
4. Биктагирова Г. Ф. Формирование социальных компетенций студентов педагогических специальностей и направлений / Г. Ф. Биктагирова // Современные проблемы науки и образования. – 2011. – № 4. – С. 39-49.

wide quality of an actor. Cognitive component of SIC is based on the approach of Joseph O'Connor and Ian MacDermott and Y.N. Lapygin and separates a «core» (mental model), comprising leading ideas, ways of understanding and strategies. Forming these elements is carried out by means of implementing educational, developmental and pedagogic functions of educational process, which is impossible without development of systemic thinking of students. M.I. Yenikeiev associates systemic thinking with synthesis. It is well known that thinking appears when a problem arrives. The basic scheme and common pattern of thinking are analysis and synthesis [7].

Joseph O'Connor and Ian MacDermott define systemic thinking as a way of thinking focusing on the relationships between the parts, which by means of interaction, make up purposeful whole [8, c. 250]. Supporting this approach Y.N. Lapygin links systemic thinking with systemic problem solving [9, c. 29]. We live in the world of systems. Understanding their operation principle is a condition performing any activity and behavior aimed at achieving stated objectives. Modern world is multidimensional and complex, therefore systemic thinking allows considering deep relations and principles. A modern professional acts under rapidly changing circumstances in situations of uncertainty and lack of information. That's why one can say that the content of students' SIC and its cognitive component in particular, contains systemic thinking. In works of L.M. Spencer and S.M. Spencer cognitive competences are referred to as analytical and conception thinking aimed at a task, goal achievement, understanding the situation (task or problem) and performance capabilities as well as necessary knowledge. L.M. Spencer and S.M. Spencer suggest observation and / or information seeking as conditions of cognitive based competence demonstration [10, c. 68].

Process of students' career training to a varying degree is based on functional approach. In building up SIC of university students a behavioral level functional system is also of great interest. It is important here to distinguish mental peculiarities used by a professional to develop a strategy, program or a plan of his own performance. The first component of SIC is cognitive component which is a systemic thinking body in professional activity process. The choice of professional behavior model depends upon another SIC component called motivational which is related to the level of personal structure. Information perceived by various people makes diverse impact on their professional activity. Professional's behavior to a large extent depends on his value motivational sphere.

Forming SIC of university students involves integration of educational and professional standards and harmonizing instructional and professional activities in the following aspects: Tasks that students complete in education are as close as possible to the real career tasks; assessment and evaluation methods to measure students' competence (assessment, competence map, case-study) and personnel assessment methods are the same; teaching and SIC building methods correlate with similar in-house training, in-service education and professional development methods. Motivational component of SIC is focused on mastering information communications technologies on the one hand and solving problems of professional activity using these technologies on the

The main task of the teacher is to stimulate research activity, support curiosity, desire to experiment, search for the truth.

To instill in children the basic skills of exploratory behavior it is necessary to form following skills: to see the problem; to ask questions; make up hypotheses; to give the definition of the concepts; to classify; to watch; to do an experiment; inferences and conclusions; correctly argue with the speaker at the conference; defend hypothesis.

Let us submit the structure of the project for the students of class 1.

The first phase of work – preparation. The teacher should arouse students' interest to the topic of the project. Imposed topic only discourages to do the job well. A child, especially in the first grade, can't do the work himself, but he should be actively involved in it, so the project should be carried out quickly. The elementary school student can't still focus on one topic for a long time. Therefore, the teacher knowing the child's interest in a particular topic must give him specific task during the lesson. If it is a group project, it is necessary to organize the children in groups, determine the goals and objectives of each group. It is necessary to define the role of each member of the group. At the same step, the planning of the work is held.

The next step is immersion in the project and teacher outlines the problem field. Problems of the project follow the goal and objectives of the project.

Project activities can be divided into four stages:

- search for material for the project (literature, the Internet or other sources);
- gathering relevant information from the selected sources;
- design of the project;
- presentation of the project.

After the child has worked with a source of information, gathered the necessary material, comes the stage of registration of the project. A project can be designed in different way.

In the first grade I taught the pupils to choose the theme of the project, to determine if the child would work individually or in a group. At first a pupil is able to work only individually. After the first students' experience they were involved in making interesting projects on the topic «My favorite number», «My favorite letter», «My first book.» Studying the topic «Alphabet» guys offered simple but very interesting creative tasks:

- Do letters of various materials.
- Write to any letter a picture message.

At the lessons to the topic «Pets and indoor plants» children talking fold about their pets, indoor plants, using photos from the personal albums, they also made the exhibition of drawings and applications.

In the first grade all the projects are creative and give every child the opportunity of self-expression, which in itself is very valuable to improve the self- appreciation of young school person.

Peculiarity of research and project work in a primary school is to teach children basic techniques of joint activities in making of projects and personal development. So, most types of work should represent a new interpretation of familiar children assignments. You must put too difficult tasks, require covering different activities.

For example, at the lessons in the first grade the on unite «What and who?» a plan of work was made on the themes: «Who are these insects?», «Who are the fish?», «Who

are the birds?», «Who are the animals?». We put the learning task: to study the structure of animals and to identify common features. Children were divided into groups, each group received a task: to examine the animals, to study their structure, find more information, prepare a report and give a comparative description of each type of animals. The course of study is discussed in the classroom, the children were provided with help.

Working with the second grade, I believe that this is a favorable age for development of creative thinking and imagination. Exactly the second graders have the most effective abilities in orienting in the learning process to the imagination and thinking, the development of manual skills. Student begins to realize himself as the creator of the activity. One of the projects in the second grade involves children in research on work the topic «plants». At home children made experiments and watched the plants crop growing. The results of their observations they made in the form of schematic drawings and tables. At the technology lessons children also performed educational projects: «The Tale from plasticine», «Buns Journey», «In the world of animals.»

From grade to grade topics become more complicated, and more voluminous. It becomes more difficult to work alone. That's why it is necessary to work high projects in groups. Therefore I gradually teach children to work in groups. Often, working in a group, children can't agree with some opinions. My goal is to teach children the art of communication, understanding, cooperation. I teach children to work with books in the school library, search for information on the Internet, to make projects and to present them I use individual work with students.

Presentation of the results of the project in the primary school can have many forms.

A very important question is appreciation of completed projects, which must be stimulatory. Younger students who have achieved significant results in the implementation of the project should be awarded with diplomas, certificates or gifts. In the elementary school each student participating in the project should be marked. It is better to select multiple categories and try so that everyone wins in any of them. I use such a nomination as «Cognitive project», «Right projects», «Memorial project», «Colorful project», «Funny project», etc.

Thus, the system of work on the project and research work allows me to solve the put problems: the development of creative abilities of students, development of interest to the study of the natural and social environment, the creation of conditions conducive to raising the level of education of students, forming children's active personal position.

References:

1. Research and design activities of younger pupils. Recommendations for teachers. Projects. Author compiled by VF Feoktistova. – Publisher «Teacher» Volgograd 2010.
2. Savenkov AI Methodology of research training younger students. Manual for teachers. – Samara: Publishing «Textbooks» 2011.
3. Project activities in elementary school / avt.-status. MK Gospodnikova et al. Volgograd: Teacher 2008.
4. Organization of project activities at the school: the system work / avt.-status. SG Shcherbakov et al. Volgograd: Teacher 2008.

SOCIAL PEDAGOGY

Бецько О.С.

Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут»

THE CONTENT OF SOCIAL INFORMATIONAL COMPETENCE OF UNIVERSITY STUDENTS AS PART OF CAREER TRAINING

Social informational competence of a professional as a part of key competences characterizes a person as a citizen, who graduated from a university and acquired a foundation for all-round analysis of information contained in different sources. Building the key competences represents one of the options to implement a principle unity of general and professional education. Social informational competence implicates ownership of information technologies and critical attitude towards social information spread by Mass media. There are plenty of scientific works on different aspects of forming informational competence of university students [1, 2, 3] although less research is dedicated to building up the social competence [4, 5, 6]. There is good reason for naming this competence as social informational. It is necessary to understand that for the effective functioning in modern professional world the context in which information exists and is used is much more important than information itself. Social informational competence is seen as the outcome of a university instruction which allows professionals to extract, use and manipulate information in different social and professional conditions of their future activity. This definition will help us to identify the content of social informational competence (hereafter SIC) of university students. To build up SIC it is necessary to implement developmental function of education embracing thinking development process. Hence, we can identify a cognitive constituent of SIC content. Forming some mental models is essential for modeling the competency-based approach to professional education, since these days models have become more important than the knowledge. Including a model into an educational process ensures transition from narrow knowledge to competency-based approach. Students use knowledge to distinguish some key ideas and ways to understand information they own, whereas developmental function of an educational process assumes building the following intellectual operations: generalization, analysis, synthesis, classifying and grouping, as well as design, simulation and elaboration skills. Finally a choice of strategy (in our case information selection strategy) features integrated result of identifying leading ideas and selection of the way to understand information. Apart from educational and developmental functions of an educational process, its pedagogic function is of equal importance in the process of information selection strategy. All above mentioned allows us to say that university students' SIC is an intellectual skill and a system

развитии личного и общественного здоровья. Составная часть молодежной субкультуры.

«Педагогика здоровья» – это наука об общих закономерностях, определяющих содержание и формы построения педагогического процесса, направленного на создание, сохранение и развитие состояния нравственного, психологического и физического благополучия.

«Технология формирования культуры здоровья» – системы форм, методов и средств развития творческих сил человека, направленных на создание и развитие состояния нравственного, психологического и физического благополучия личности обучающегося, сохранение и развитие общественного здоровья.

Литература

1. Жарикбаев К.Б., Калиев С.К. Антология педагогической мысли Казахстана Алматы. Рауан. 1995. – 512с.
2. Петленко В.П. Валеология человека. Здоровье – Любовь – Красота. СПб. 1997. – Т.5. – С.35-39.
3. Пономарев В.В. Технология формирования здорового образа жизни студентов в процессе обучения в вузе – 2004. – №2 – С. 70-74.
4. Интыкбаева А.Б. Формирование основ профессионально-коммуникативных умений и навыков у будущих учителей: дис....канд. пед.наук 13.00.01. – Алматы, 1993. – 155с.

Мышкина Л. В.

к.м.н. фельдшер-методист КОГБУЗ «Медицинский информационно-аналитический центр», медицинская сестра КОГБУЗ
«Кировская областная клиническая больница»

Рудакова Л. В.

психолог КОГБУЗ «Медицинский информационно-аналитический центр»

ИНТЕРНЕТ – ОБЩЕНИЕ

*«Чем лучше средства сообщения, тем дальше человек от человека»
(Ялю Курек)*

Цель: дать информацию об интернет – общении, о воздействии вредных факторов на здоровье человека, способствовать формированию здорового образа жизни.

Интернет ([англ. Internet](#)) – всемирная система объединённых компьютерных сетей для хранения и передачи информации.

С появлением Интернета и мобильных телефонов наш мир изменился. Благодаря этим техническим новинкам у нас появилась возможность мгновенно связаться с любым абонентом. Можно срочно передать информацию через Интернет, независимо от места расположения. Много достоинств у мобильных устройств, если бы они не вызывали сомнений в своей безопасности для здоровья. Излучение любой электротехники подрывает наше здоровье. Проводимые исследования регистрируют нарушения в иммунной, эндокринной и центральной нервной системе. Действующие стандарты безопасности мобильных телефонов разработаны для взрослых и не учитывают особенности детского организма. Всемирная организация здравоохранения обеспокоена здоровьем подрастающего поколения и предостерегает от негативного действия электромагнитного поля сотовых телефонов. Потенциальный риск для здоровья детей велик: поглощение электромагнитной энергии в головном мозге ребенка значительно выше, чем у взрослого; детский организм обладает большей чувствительностью к электромагнитному полю, чем у взрослого; электромагнитное поле негативно влияет на формирование процессов высшей нервной деятельности.

Последние данные специалистов – это прогрессирующая Интернет-зависимость. Психиатры, психологи едины во мнении, что все больше пациентов жалуются на то, что не могут оторваться от экранов смартфонов. Они находятся в состоянии постоянной тревоги и ожидания новой информации. При опросе выяснилось, что если не пообщаются в сети, то впадают в депрессию и теряют связь с окружающей действительностью.

Влиянию новых технологий в большей степени подвергаются дети и подростки. По результатам анкетного опроса 80% учащихся 5-7 классов общеобразовательных школ увлекаются компьютерными играми, причем дети в возрасте

10-12 лет имеют «игровой опыт» 4-6 лет. В этом возрасте игра носит характер увлечения.

Практически любые интересы и увлечения подростков в значительной мере являются потребностью в общении со сверстниками. Так, общие интересы дают повод для встреч, обеспечивают общие темы для разговоров, облегчают взаимопонимание. Чрезмерное увлечение смартфоном, компьютером, общением в интернете приводит к тому, что они не расширяют жизненные возможности, а подменяют собой реальную жизнь и вызывают зависимость.

Основная функция мобильной связи, интернета – это коммуникативное общение. Используя только эту сторону общения, у подростка или у взрослого не остается времени на другие виды общения: интерактивная сторона (организация взаимодействия между людьми, т.е. обмен не только знаниями, но и действиями), перцептивная сторона общения отражает процесс восприятия друг друга и установления взаимопонимания. При общении в Интернете, используется только коммуникативная функция.

Зависимость от компьютера проявляется намного быстрее, чем любая другая традиционная зависимость: курение, алкоголь. В среднем требуется не более полугода-года для становления компьютерной зависимости.

Для большинства подростков контакты с помощью технических средств смягчают многие проблемы, связанные со стеснительностью, скованностью, тревожностью. При таком общении складывается ощущение защищенности, есть возможность легко прекратить общение в любой момент.

Признаки зависимости от компьютерной игры: нежелание отвлечься от работы с компьютером; неспособность спланировать окончание сеанса работы с компьютером; расходование больших денег на обеспечение постоянного обновления как программного обеспечения; забывание о домашних делах, служебных обязанностях, учебе, встречах; пренебрежение собственным здоровьем, гигиеной и сном; злоупотребление кофе и другими подобными психостимуляторами; нерегулярность, однообразность питания, не отрываясь от компьютера; ощущение эмоционального подъема во время работы с компьютером; реальному общению предпочитают компьютерные игры; раздражение; общая утомляемость, плохое настроение; беспокойный сон.

Подростки настолько вживаются в «компьютерное общение», что им «там» становится гораздо интереснее. В компьютерном мире их оценивают положительно. Привлекает в игре наличие собственного мира, в который нет доступа никому, кроме него самого, отсутствие ответственности, реалистичность процессов и полное абстрагирование от окружающего мира, возможность исправить ошибки, возможность принимать любые решения.

По мнению Российского национального комитета по защите от неионизирующих излучений, у детей, часто использующих мобильные телефоны, и услуги сети Интернет, возможны проявления следующих видов расстройств: в интел-

3. Гуманизация образования может происходить только на основе культуры. «Личность – это всегда индивидуальность, формирующаяся в культуре и на основе культуры. Она наследница и одновременно творец культуры. Вне культуры существуют лишь изгои, маргиналы и технические наемники».

4. Гуманистический подход к образованию требует реализации личности ориентированного обучения (система обучения, которая способствует формированию личностных качеств и свойств учащихся) и личностно ориентированного образования (образование, осуществляемое в учебном заведении и направленное на воспитание позитивных личностных качеств и свойств личности)

Важнейшей внутрисистемной проблемой высшего образования является обеспечение высокого качества подготовки специалистов. В концепции модернизации российского образования на период до 2010 года главной задачей Российской образовательной политики определено «обеспечение качественного образования на основе сохранения его фундаментальности и соответствия актуальным и перспективным потребностям личности общества и государства», то есть, обеспечение качественного образования на протяжении всей жизни человека – стратегическая задача всей социальной политики государства. В системе высшего образования ее решение предполагает «переход от управления функционированием и развитием вуза к управлению качеством подготовки специалистов в высшей школе».

Вторым смысловым значением понятия «качество высшего образования» является качество подготовки специалистов с высшим образованием. Можно согласиться с тем, что в данном случае понятие рассматривается в «узком смысле», хотя значимость его от этого не уменьшается.

В настоящее время одной из задач современной высшей школы является задача подготовки компетентного, гибкого, конкурентоспособного специалиста. Однако на пути решения этой важной научной и практической задачи встают противоречия между:

- 1). Знанием ориентации содержания подготовки и личностным развитием будущего специалиста;
- 2). Традиционным подходом к оценке качества подготовки специалиста и складывающимся рынком образовательных услуг;
- 3). Потребностью в появлении системы эффективных диагностических методик оценки качества подготовки специалиста в вузе и недоста-точностью научно-методического обеспечения текущего и итогового контроля;
- 4). Требованиям, предъявляемыми к специалисту рынком труда и готовностью преподавателей к подготовке конкурентоспособного специалиста – выпускника;
- 5). Сложившейся системой оценки уровня подготовки специалиста и ориентацией студентов на адекватную оценку своих профессиональных качеств.

«Культура здоровья студентов» – это сложное многомерное социально-педагогическое явление, характеризующее степень развития системы формирования позитивных ценностей студентов в создании, сохранении и

Если физическая культура включает себя функции самосохранения и развития общества, как главную функцию на личностном уровне, то реализация разнообразного круга задач сохранения, укрепления и развития здоровья людей являются одним из направлений физической культуры, формирование культуры здоровья.

При этом если главным системообразующим компонентом физической культуры является деятельность, то системным эффектом формирования позитивного отношения к собственному здоровью является степень обеспеченности самосбережения здоровья.

При определении содержательной стороны понятия «культура здоровья» следует определить следующие составляющие:

- 1) отношение к культуре и физической культуре;
- 2) отражение современного понимания «здоровье»;
- 3) отражение направленности содержания педагогического содержания;
- 4) отражение деятельностного содержания в направлении деятельности личности.

Эти позиции наиболее полно, на наш взгляд, отражают предлагаемое определение: «культура здоровья личности» – это характеристика развития творческих сил и способностей человека, направленных на создание, сохранение и развитие собственного состояния нравственного, психологического, физического благополучия и общественного здоровья.

Являясь системным эффектом формирования физической культуры личности, самосбережение включает в себя соблюдение культуры тела, питания, умственной и двигательной деятельности, отдыха, поведения (в том числе и преодоление отрицательных привычек).

Исходя из вышеизложенных дефиниций, создается возможность для определения таких понятий как «культура здоровья студентов», «педагогика здоровья», «технология формирования культуры здоровья».

Опираясь на выводы многочисленных психолого-педагогических исследований, можно сформулировать закономерности гуманизации образования.

Рассматривая проблемы гуманизации необходимо признать ее имманентно идеологический характер образования:

1. Гуманизация подразумевает ответственность образования за состояние здоровья обучающихся и формирование ответственности у обучающихся за свое здоровье.

2. «Гуманизация образования– это его максимальная индивидуализация и дифференциация в самом широком смысле. Она предполагает отказ от универсальных педагогических технологий, их вариативность в зависимости от индивидуальных особенностей ребенка предпочитаемых им способов переработки учебного материала».

лектуальной деятельности: ослабление памяти, снижение концентрации внимания, снижение познавательных способностей; в поведении: раздражительность, нарушение сна, склонность к стрессорным реакциям;

в общении: замкнутость, нежелание общаться.

Среди пользователей сети Интернет был проведен небольшой опрос. Вопрос: «Цель вашего общения в сети, и какие положительные и отрицательные стороны есть в таком общении». Ответы – положительное влияние: возможность общения в профессиональной среде, установление новых контактов, получение полезной информации, общение с друзьями из отдаленных регионов и других стран. Отрицательное влияние: распространение спама, не всегда можешь правильно оценить действия человека, нет реального контакта, нет возможности наблюдать за эмоциями человека.

Особенности общения через Интернет:

1. Анонимность общения. Человек в сети проявляет значительную свободу высказываний и поступков. Раскрепощенность общения, презентация ложных сведений. 2. Добровольность контактов. Пользователь заводит новые контакты, и может в любой момент прервать их. 3. Затрудненность эмоционального компонента общения. В то же время стремление к эмоциональному наполнению текста, которое выражается в создании специальных символов для создания эмоций или в описании эмоций словами. 4. Стремление к нетипичному, ненормативному поведению. Пользователи представляют себя с иной стороны, чем в условиях реальной жизни.

Нельзя забывать и о положительном влиянии увлечения компьютером. Перед человеком открывается новый мир бесчисленного количества возможностей и интересов. Интерес детей к компьютерным играм ведет к развитию познавательной сферы, развивает внимание, мышление, воображение, улучшает скорость реакции. Подростки, как и люди среднего и старшего возраста, высоко ценят возможность компенсировать и нейтрализовать в ходе опосредованного Интернетом общения те препятствия, которые нередко делают болезненными непосредственными контактами: недостатки собственной внешности, дефекты речи (заикание и т.д.), некоторые свойства характера (застенчивость) или психические заболевания (аутизм). Компьютерные игры выступают в роли психокоррекционных методик и могут использоваться на психологическом тренинге. Применяются специально сконструированные компьютерные игры в психотерапевтических целях: они призваны способствовать психологической разгрузке, коррекции аномального развития личности.

Таким образом, в общении, в беседах с друзьями, коллегами мы по-настоящему передаем свои чувства, делимся переживаниями. Реальное общение способно не только изменить и дополнить знаниями наш багаж, но и научит лучше понимать других людей.

Сорокина О.Н., Ломанова И.В.

Карагандинский государственный медицинский университет

THE COMMUNICATIVE APPROACH IN PROFESSIONAL ORIENTED FOREIGN LANGUAGE TEACHING IN MEDICAL SCHOOL

Development and establishment of a modern healthcare professional, who owns advanced domestic and foreign medical technologies, largely depend on how quickly he is able to take professional – oriented information not only on the native, but also foreign languages. This raises the problem of medical students training with the greatest comprehension of information of a special nature.

Improving the quality of teaching in medical education necessitates the transition from information reporting methods and forms of education to active and interactive ones. The acquisition of communicative competence of future physicians in educational and professional spheres promotes intensification of educational process, improves the quality of the doctor.

Challenges to higher education orients a foreign language learning to not the passive language skills (proficiency), consisting of the ability to read and translate the literature in their specialty, but to the practical use of a foreign language as a means of communication in the professional sphere. The situation in language training is not currently considered satisfactory.

Compulsory basic course of a foreign language for the students of our medical university is 90 hours of in-class learning. While according to the Foreign Service Institute at least 720 hours of in-class learning are needed for European languages learning on the communicative level. That is why the optimization of training within the allotted hours remains the important unsolved problem. Another feature of the foreign language teaching in the medical school is the fact that almost a third of the students begin English learning from the elementary level. A foreign language teaching of the medical students at the initial stage is a particularly difficult task. Deficiency of communicative competence in students is becoming a serious obstacle in the way of their intellectual development, interpersonal relations formation and studying of the standards of Western civilization. Lack of attention to the development of the communication culture among the students from nonlinguistic institutions of higher education leads to, on the one hand, illiterate speech of students even in their native language, which impedes communication, on the other hand, to the significant reduction of communication opportunities for trainees.

For medical students the subject as «foreign language» is not basic or fundamental, and therefore to make the learning process more effective and purposeful the teacher must be clear about the role and place of a foreign language in the life of a future specialist. A

5. Каган М.С. Человеческая деятельность (опыт системного анализа). М., 1974 – 328 С.

6. Крайник В.Л. Формирование учебной деятельности студентов первого курса (на материале факультета физической культуры педвуза): автореферат канд. дисс. пед. наук: 13.00.01 – Барнаул, 1997. -24 с.

7. Андриевский А.А. Организационно – методические условия совершенствования физического воспитания студентов специальной медицинской группы на Крайнем Севере: автореф.канд.пед. наук. – Красноярск, 2005. -24 с.

Баетов К.Д.

кандидат философских наук, профессор МКТУ

Международный казахско-турецкий университет имени Ходжа Ахмеда Ясави,
Казахстан, г.Туркестан

ПРОБЛЕМЫ ФОРМИРОВАНИЯ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ СТУДЕНТОВ В ПРОЦЕССЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ

Нацеленность и содержание образования всегда строятся в контексте социокультурных ценностей, идеалов и целей общественного развития, определяются условиями развития науки и культуры общества.

В наши дни идеалом образования является специалист с энциклопедическими знаниями. Повысилась значимость умения изменять направление профессиональной деятельности в соответствии с запросами общества, способностей адаптироваться к новым социально-экономическим условиям.

Новая методология физической культуры, а так же образование в этой сфере, должны ориентировать на осознание многомерности, системно-комплексного характера связей жизнедеятельности человека с социально- культурными и природными детерминантами его бытия. При этом важно понимание человека как целостности. Представления о его разобщенности на отдельные независимые части, ошибочны и иллюзорны. Однако, имеющие место глубоко укоренившиеся утилитарные черты предшествующих концептуальных представлений, проявляются как некий препятствующий фактор развития этой теории в русле гуманитарного направления, где личность рассматривается в качестве главной ценности общества (1,2,3).

Так же, уместно помнить о том, что воздействие на общество осуществляется через человека. Следовательно у общества, которое хочет выжить и тем более развиваться, нет другого пути, кроме создания условий для самосовершенствования человека с помощью средств культуры.

жизнедеятельности [6]. Автор предлагает концепцию фор-мирования здорового образа жизни, состоящую из следующих направлений:

- создание системы валеологического образования по формированию культуры здоровья;
- педагогических условий для обеспечения оптимальной двигательной активности студентов и сотрудников;
- моделирование и реализация процесса формирования здорового образа жизни.

И.М.Тыртышников перечисляет принципы, укрепляющие здоровье, нормализующие реактивность организма и повышающие адаптивно-защитные силы на индивидуальном уровне:

- >«стоп» вредным привычкам;
- духовно – нравственное совершенствование;
- ежедневная, адекватная физическая нагрузка;
- рациональное питание;
- закаливание.

И.И.Брехман выделил четыре фактора, важных для здоровья человека: «сознание, мышление, питание и лекарства для здоровых» [7].

Здоровый образ жизни – это прежде всего деятельность, активность личности, группы людей, общества, использующих материальные и духовные условия и возможности в интересах здоровья, гармонии физического и духовного развития человека. Здоровый образ жизни имеет свои количественные и качественные параметры, определяемые как социальными, так и биологическими факторами их взаимодействия.

Быстроменяющиеся условия жизни (информационная насыщенность общества, резкое снижение двигательной активности людей, глобализация, изменение ценностных ориентиров людей) делает малоперспективным преимущественное решение задач образования и развития. Таким образом, в современной системе физического воспитания студентов в вузах наиболее перспективной и важной становится эффективное использование той части физической культуры, которые могут решать задачи повышения здоровья и формирования культуры здоровья.

Литература

1. Закон Республики Казахстан «О физической культуре и спорте». – Астана, 02.12.1999. -№490 -1.
2. Казахские пословицы и поговорки / Сост. и пер. с каз. М.А.Аккозин. – Алма – Ата: Казахстан, 1985. -88 с.
3. Кикнадзе Д.А. Потребности, поведение, воспитание. М., 1968.-148 с.
4. Матвеев Л.П. К теории построения спортивной тренировки // Теория и практика физической культуры. 1991. № 12. С. 11-20

characteristic condition and methodological feature of the foreign language teaching in the medical school is the lack of the natural language environment. We have to admit that to prepare students for participation in the process of foreign language communication is necessary in the communicative conditions created during a lesson.

Therefore communication training brings to the forefront. Earlier in nonlinguistic institutions of higher education reading accounted for 50% of the total, and speaking accounted for 25%, nowadays this ratio changes in favor of the latter in the modern communicative approach.

Topical issue in this context is the realization of the idea of combining the two tasks: listening teaching and focus on a particular sphere of communication. With this approach the foreign language learning is based on listening comprehension, which is a natural way to language acquisition. Perceiving it by ear, trainees from the beginning immerse in the target language, they form the mechanisms of perception and understanding of speech. As a result of the specially organized systematic practice in listening trainees develop communication skills of listening, providing access to foreign language communication. Communication is not possible without the perception and understanding of speech of an interlocutor by ear. Therefore targeted development of skills and abilities of listening is the main purpose of training at the early stage.

In the approach with a focus on a particular area of communication the process of the foreign language learning is close to the process of professional communication, which interrelates with the main professional activity. In the professional activity of the future doctors the following communication situations may be identified: consultations, meetings, discussions, work on joint projects, presentations, demonstration of new methods of diagnosis and treatment of diseases, and so on.

In the process of training oriented to the specific communicational spheres (and the situation) the main emphasis is on the use of the appropriate themes. Training is carried out on the materials of the real dialogic texts. For this the language tools necessary to implement the communication on the theme are chosen. The selected material is worked through item by item and is used by students in their own statements.

Thus, communicative competence is the ability to use language as a means of communication, to carry out speech activity in accordance with the goals, objectives and situation of communication within a particular sphere of activity.

The researchers (Zimnyaya I.A.) identify a number of competences that contribute to the development of communicative abilities of students, i.e., communicative competence:

- 1) linguistic (language) competence (components of which are phonological, lexical and grammatical competences), i.e. the knowledge of vocabulary units and possession of certain formal rules in which the lexical units are converted into the meaningful statements;
- 2) sociolinguistic (speech) competence, i.e. the knowledge of phrasing methods by means of language, the ability to use and transform the language forms according to the situation of communication (the choice of linguistic forms determined by the context);
- 3) socio-cultural competence, i.e. the knowledge of national and cultural features of the target language, a certain degree of familiarity with the socio-cultural context in

which the language is used (the rules of verbal and nonverbal behavior in the typical situations of communication, the etiquette features of the native speakers);

4) social (pragmatic) competence, i.e. the desire and ability to interact with others in the process of communication, the ability to cope with the situations in the society choosing the most effective way of expression;

5) discursive competence, i.e. the ability to understand and achieve coherence of individual statements in the meaningful communication models;

6) strategic competence, i.e. the ability to choose effective strategies for mastering the material and methods of its use for a variety of communicative tasks;

7) subject competence, i.e. the information awareness on the topic of communication that allows to feel confident in terms of content of communication in a particular field;

8) professional competence, i.e. the set of linguistic knowledge and speech skills related to the specifics of communication within a particular profession.

The linguistic (language) competence undoubtedly takes the leading position in the formation of communicative abilities of the students because without a good knowledge of the language system the function of communicative competence is not possible, as well as implementation of speech communication in all types and forms of its manifestation is impossible, i.e. the process of communication itself is becoming impossible.

Oral speech is a two-way process which consists of the ability to speak a foreign language and the ability to understand speech of others. It appears in two forms as monologue and dialogue.

With the improvement of oral speech it is necessary to pay more attention to the monologue speech. Monologic utterance, as we know, is a series of coherent declarative sentences. A detailed statement containing more detailed analysis of the subject matter, as well as the speaker's own attitude to the subject of the discussion suggests a higher level of formation of the speech skills. The monologue form of communication assumes awareness in ways of presentation, as a description, narration, message, reasoning, and proving. And this, in turn, necessitates the formation the following communicative skills in the students: the ability to describe, explain, inform, explain and prove. The professionally-oriented text should be used for monologic utterance teaching of the students of nonlinguistic faculties.

The dialogic speech feature is obligatory presence of different character issues. Dialogue includes various phrases and accord combined them. To teach dialogic speech means to teach conversational exchange of different nature, but not just questions and answers. Phrases are twofold: encouraging conversation and a reaction to the speech of the conversation partner. Dialogic speech includes:

- the ability to use freely certain clichés inherent in this form of speech;
- the ability to understand the speech of an interlocutor;
- the ability to respond quickly to a statement of an interlocutor;
- the ability to continue the conversation, i.e. make such remarks which will make an interlocutor respond to the remark [1, 37].

Обеспечить решение этой важной социальной проблемы возможно путем достижения цели физкультурного воспитания – формирования физической культуры студента и способности реализовать ее в физкультурно – спортивной, профессиональной деятельности и в семье» [3].

Далее автор предлагает для реализации поставленной цели «комплексное решение следующих воспитательных, развивающих и оздоровительных задач:

1. Воспитание потребности в физическом самосовершенствовании и самоорганизации здорового стиля жизни.

2. Формирование системы физкультурных знаний, двигательных умений и навыков физического самосовершенствования.

3. Обеспечение необходимого уровня профессиональной готовности будущих специалистов, включающей физическую подготовленность, работоспособность, всестороннее развитие физических качеств и психомоторных способностей.

4. Содействие овладению основами семейного физического воспитания, освоению средств и форм организации досуга с использованием физических упражнений, спорта и туризма.

5. Включение студентов в активную физкультурно – спортивную деятельность по освоению, реализации и приумножению ценностей физической культуры.

По мнению некоторых специалистов исторические корни физического воспитания уходят в глубину истории, и оно всегда имело утилитарную направленность и использовалось в качестве подготовки к практической деятельности. В конце прошлого века учеными рассмотрены современные аспекты системы физического воспитания, как части, составляющей физическую культуру.

Как известно, здоровье нации определяет здоровье государства [4] и охватывает в комплексе физические, психические, социальные стороны жизни. Поэтому настало время повернуться лицом к своему здоровью и начинать это надо с физической культуры в семье, опираясь на педагогику семейного воспитания.

Женщин, занимающихся физической культурой и спортом в различных странах составляет треть от общего числа. Общеизвестно, болезни взрослых закладываются еще в утробе матери, она продолжает род, ее здоровье – это здоровье детей, здоровье любой нации.

Причины низкого процента женщин, вовлеченных в регулярные занятия физической культурой и спортом очень банальны. Воспитанием женщин всегда пренебрегали, в основном, уделяя внимание воспитанию мужчин. «Женщины считались более чувствительными и слабыми. Бытует мнение: женственность и занятия спортом, физической активностью просто несовместимы, и это останавливает многих из них от этих занятий», - подчеркивает Е.И.Дегтярева [5].

По мнению В.И.Бондина и других, только осознание себя в жизни при постоянном самоизучении себя, повышение своего уровня культуры являются здоровьесберегающим путеводителем при выборе индивидуального образа

Для оценки состояния здоровья целесообразно применять возможно более обширный материал, полученный разными методами. Но при различных подходах сложно дать общую оценку, так как нет количественных признаков, определяющих состояние здоровья.

Литература

1. Казин Э.М., Блинова Н.Г., Литвинова Н.А. Основы индивидуального здоровья человека. Введение в общую и прикладную валеологию. Учебное пособие для студ. Высш.учеб. заведений. – М.: Гуманит. Изд. Центр ВЛАДОС, 2000.- 192с.
2. Кон И.С. Личность как субъект общественных отношений. – М., 1966. – 86с.
3. Лотоненко А.В., Стеблецов Е.А. Молодежь и физическая культура М., 1997.
4. Большая медицинская энциклопедия. – М.: Советская энциклопедия, 1978. – Т.8. – С.356
5. Иванюшкин А.Я. «Здоровье» и «Болезнь» в системе ценностных ориентаций человека // Вестник АМН СССР. – 1982. – №1. – С.49-58.-№4. – С.29-33.

Баатов Биназар Копжасарович

*Международный казахско-турецкий университет имени Ходжа Ахмеда Ясави,
Казахстан, г.Туркестан*

НАУЧНЫЕ ОСНОВЫ ФОРМИРОВАНИЯ ЗДОРОВОГО ОБРАЗА ЖИЗНЕДЕЯТЕЛЬНОСТИ СТУДЕНЧЕСКОЙ МОЛОДЕЖИ В ВУЗОВСКИХ СИСТЕМАХ

В каждом вузе предмет физической культуры является базовой программой формирования общей и профессиональной культуры молодого специалиста.

Профессор Л.И.Лубышева считает, что физическое и физкультурное воспитание – педагогический процесс формирования здорового стиля жизни, принятия физической культуры как личной ценности, а так же – культурологических ценностей: интеллектуальных, мобилизационных, интенционных, коммуникационных, эстетических. Показатель интенционных ценностей говорит о степени цивилизованного общества, развития культуры страны в целом [1, 2]

По мнению Л.И.Лубышевой, «физкультурное воспитание, являясь подсистемой целостного вузовского педагогического процесса, так же ориентировано на выполнение социального заказа на подготовку физически здорового специалиста, способного к самоорганизации здорового стиля жизни.

The main task of the students in understanding and perception of monologue speech is to determine the range of events, the narrative thread, linking the main idea and important details of the messages, etc. The perception of dialogic nature of speech is complicated by the fact that in this speech there are two or more persons who speak in different voices with different pace of speech. On this basis, it can be stated that when teaching listening comprehension of foreign speech in nonlinguistic universities training should be started with speech of monological character, and then it is gradually moved on to dialogic speech listening.

Thus, the communicative competence in the modern conditions is becoming no less important component of professional qualification than their own professional knowledge and skills. In connection with this professionally-oriented education including traditional and communicative components is a priority in teaching a foreign language in the nonlinguistic universities generally and particularly in medical ones and promotes the formation of the higher-level professionals.

Bibliography

1. Образцов П.И., Иванова О.Ю. Профессионально-ориентированное обучение иностранному языку на неязыковых факультетах вузов: Учебное пособие/Под ред. П.И. Образцова.- Орел: ОГУ, 2005. – 114 с.
2. Гальскова Н.Д. Современная методика обучения иностранному языку: Пособие для учителя. М: АРКТИ-Глосса, 2000. – 165 с.
3. Искандарова О.Ю. Теория и практика формирования иноязычной коммуникативной компетентности специалиста. – Автореф., Оренбург, 2000
4. Зимняя, И.А. Ключевые компетенции – новая парадигма результата образования/ И.А. Зимняя. // Высшее образование сегодня. 2003. – № 5.
5. Пахноцкая, М.А. Формирование лингвокультурологической профессиональной компетентности студентов-филологов. – Автореф., Тольятти, 2006.

П.ғ.к., доцент м.а. Жолдасова Б.Б.

Қ.А.Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университеті, Түркістан қаласы

БОЛАШАҚ МҰҒАЛІМДЕРГЕ ТАБИҒАТТЫ БЕЙНЕЛЕУ АРҚЫЛЫ ЭСТЕТИКАЛЫҚ ТӘРБИЕ БЕРУ

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің жастар арасындағы тәлім-тәрбие тұжырымдамасындағы «Ұлттық мәдениет пен өнер және қолөнер негізінде жастарға жан-жақты көркемдік тәрбие берудің бір бөлігі – эстетикалық мәдениетті қалыптастыру; сұлулыққа, тазалыққа үйрету; мәдениеттілікке баулу; адамзат қоғамында бұрын – сонды жасалған мәдени мұраны жүйелі меңгеруге, жалпы әлемдік рухани ізгіліктерді бағалай білуге

тәрбиелеу» қажеттігіне баса көңіл бөлу керектігіне мән берілген [1]. Осыған байланысты, болашақ мамандық иелерінің іс – әрекетінің, бейнесінің заман талабына сай өзгеруі, олардың бойында кәсіби мәнді сапалардың қалыптасып, тұлғасының дамуы көзделеді.

Қазіргі уақытта заман талабына сай туындайтын басты мәселелердің бірі – жас ұрпақты қоғам мүддесіне лайықты жан-жақты дамыған, парасатты азамат ретінде қалыптастыру, өзін қоршаған ортадағы, адам өміріндегі, әдебиет пен өнердегі, тұрмыстағы, салт-дәстүрдегі сұлулықты, әсем көріністерді сезіне біліп, жақсы мен жамандықты ажырата білуге тәрбиелеу. Сондықтан да жас ұрпақты оқытып, тәрбие берудің сапалық деңгейін көтеріп, сұлулық пен көркемдікті қабылдау қабілетін, эстетикалық талғамын дамыту, ізгілікке баулу, өз ісіне деген шығармашылық құштарлықтарын, қызығушылығын арттыру – бүгінгі күннің өзекті мәселелерінің бірі.

Егеменді еліміздің болашағы бүгінгі студенттердің білікті де білімді, іскер де тәрбиелі, саналы да салауатты болып қалыптасуы жоғары мектептегі білім берудің сапалы ұйымдастырылуына байланысты. Студентке жан-жақты сапалы терең білім беру желісін жетілдіру – оны барынша ізгілендіруді, келер ұрпаққа адамгершілік тұрғыдан тәрбие беруді, қол жеткен табыстарға сын көзбен саралай отырып бағалауды, жастардың шығармашылық потенциалын дамытуды талап етеді.

Адамзаттың көркем мәдениетін қалыптастырудың негізі – эстетикалық тәрбие беруден бастау алады. Эстетикалық тәрбиенің маңызды құрамдас бөлігі шығармашылық мәдени жұмыстарын эстетикалық тұрғыдан меңгерту тәсілі, сонымен бірге эстетикалық сапа және дағдыны қалыптастыру әрекеті.

Студент жастардың эстетикалық тәрбиесі – біздің қоғамның негізгі бір міндеті. Сондықтан да қоғамдағы реформалау жағдайы тұлғаның жан-жақты үйлесімді дамуы мәселесіне айрықша маңыз беруде. Себебі, көркем тәрбие тұлғаны жан-жақты қалыптастырудың, соның ішінде этикалық, эстетикалық, саяси сенімдері, патриоттық, адамгершілік қасиеттерін тәрбиелеудің нәтижелі құралы. Студенттерінің көркем талғамдарының қалыптасуына, білімдерінің дамуына көркемөнер шығармалары маңызды рөл атқарады. Себебі олардың эстетикалық білімдері, көркемөнер жайындағы түсініктері оның сезімімен тікелей байланысты. Яғни, жеке тұлғаның бейнелі ойлауы мен қиялының дамуында және эстетикалық қабылдау процесінде маңызды рөл атқарады.

Бейнелеу өнеріндегі көркемдік талғамның қалыптасуы көркемдік біліктіліктер мен дағдыларды игеруге ғана сайып қоймай, жеке тұлғаға шынайы өмір құбылыстарын, қоғамда болып жатқан үрдістерді іріктеу мен оларға өзіндік көзқарасы тұрғысынан баға берудің ішкі өлшемдері қызметін атқаратын тұлғаның рухани – адамгершілік әлеуетінің одан әрі дамуына бағытталуының қалыптасуы болып табылады. Осыған байланысты бейнелеу өнерінің түрлерін, жанрларын оқыту әдістерін жетілдіру жолдарын барынша іздеу мен жоғары мектептегі оқыту үрдісін толығымен қазіргі заман талаптарына сай берік ғылыми

Наиболее точным подходом к формулированию идеи образования является предложенный А.М.Новиковым отталкивающийся в классификации от субъекта, на которые направлены цели образования – личность, общество, производство, сфера образования.

Образование – производство идеи опережающего образования (создание условий для опережения подготовленности людей, потребностей производства, техники и технологии) через реализацию принципов опережающего потребности производства, уровня образования населения опережающей подготовки кадров для этого региона, саморазвития личности, обучаемого.

Рефлексия, т. е. обращение объекта на самого себя («переход от конструкции «образование на всю жизнь» к конструкции «образование через всю жизнь»), через реализацию системы принципов базового образования, многоуровневости образовательных программ, взаимодополнительности образования, маневренности образовательных программ, интеграции образовательных структур, гибкости организационных форм образования.

Воспитание человека, самостоятельно и творчески мыслящего, умеющего находить и рационально решать проблемы, требует других акцентов в педагогической деятельности, иных средств обучения, иного взаимного соотношения, и взаимодействия научных дисциплин, иных методических решений, т.е. другой педагогической системы.

Для направленности донозологической диагностики предполагалось осуществлять поиск методов, позволяющих судить о состоянии организма на различных стадиях приспособительной деятельности (в зависимости от возраста, тренированности, пола и др.), в том числе и методов оценки функционального состояния:

- а). сердечно-сосудистой системы;
- б). определения натрия и калия в слюне;
- в). по нейроэндокринным изменениям при воздействии либо тренирующих, либо активизирующих нагрузок;
- г). по ответной реакции на двенадцатиминутный тест по аэробике с учетом максимального потребления кислорода;
- д). по максимально возможной задержке дыхания на вдохе;
- е). по анализу сердечной деятельности с использованием современных методов.

Так же многие исследователи считают, что, количественная оценка здоровья возможна только при комплексной характеристике состояния всех функций и форм организма человека, хотя опять же предлагается учет состояния частей развития:

- по данным роста, массы тела, динамометрии кисти, ЧСС, артериального давления;
- по данным ЧСС, артериального давления, превышения массы тела над нормой, изменения ЭКГ при нагрузке и сейсмокардиографии.

здоровье людей. О понятия «здоровье» многие ученые стремились дать содержательное определение, однако до сих пор оно не имеет конкретного научного определения.

По мнению Бутенко Б.И. [2] основным в определении здоровья является проблема реализации программы, заложенной природой в человеке. Он считает, что: «здоровье человека – это динамическое состояние, характеризующееся в каждый данный момент непрерывностью развития качеств и связанных с ними вегетативных функций, а так же психических качеств в соответствии с требованиями человеческого общества». Как видим, исходя из этого характеристикой здоровья является непрерывность процесса развития функций, а болезнь – дискретностью развития.

«Нельзя согласиться с представлением о том, что нормальное здоровье спортсменов определяется лишь отсутствием необратимых заболеваний, не поддающихся лечению травм опорно-двигательного аппарата или повышенной склонностью к обострению очагов хронической инфекции. Важнейшим показателем здоровья, наряду с отсутствием признаков патологии является функциональное состояние организма, т.е. с одной стороны характеристика его резервных возможностей и качество регулирования ими – с другой», - считает Мотылянская Р.Е. [3].

Она полагает, что методологические подходы к определению здоровья и патологии должны основываться на концепции функциональных систем П.К.Анохина [4, 5] который рассматривал организм как целостную динамическую систему. Все элементы этой системы самоуправляются и саморегулируются по принципу обратной афферентации. Иерархичность систем человека подтверждается и в исследованиях Чермита К.Д., Никитюка Б.А. [3]. Выступая как целостная, единая система, организм входит в состав большой системы под названием «человек-общество». В ее составе выделяются иерархические уровни, тесно связанные между собой.

Никитюк Б.А. выделяет 5 уровней:

1) высший – социально-психологический, к которому относят межличностные отношения;

2) – личностный (мотивы деятельности, морально-этические качества человека);

3) – психологический (восприятие, воля, мышление)

4) – психодинамический (темперамент и его влияние на внешние и внутренние факторы);

5) – базисный уровень, структурно-функциональный (морфофункциональные взаимосвязи и их биологические проявления).

Изменение целей, установка примата человека, раскрепощение личности, необходимость создания для каждого человека условий к свободному проявлению совокупности всех своих способностей, привело к изменению основных идей и принципов деятельности образовательной системы.

негізге қоя отырып, эстетикалық тәрбие беруді жоғары деңгейде ұйымдастыру басты назарда болуы тиіс [2].

Болашақ бейнелеу өнері пәнінің мұғалімі өзінің шығармашылығында табиғатты бейнелеу арқылы өзінің шынайы көңіл-күйін білдіреді, оның қиын, күрделі тілін түсіне білуге ұмтылады, рухани жан дүниесін эстетикалық талап тұрғысынан тәрбиелейді. Өнердің құндылығы сонда, адамның адамгершілік құндылығының қалыптасуына бағытталған нағыз өнер ғана адам жанына рухани азық болып, көркемдік талғамын қалыптастырады. «Пейзаж» жанрында шығармашылық жұмыстар орындауда көркем тәрбие жүйесінің нәтижелі болуы көп жағдайда оқытушыға да байланысты. Яғни, ол студент бойына эстетикалық қасиеттерді сіңіруде, тұрақты көзқарасы мен санасын қалыптастыруда шешуші рөл атқарады. Сондықтан да болашақ маман иелеріне бейнелеу өнерінің пейзаж жанрын оқыту арқылы екі түрлі жағдайды басты назарға ала отырып қарастыру керек. Олар:

- теориялық және практикалық білім берудегі меңгерту қажеттілігінің дамуы;
- пайдаланудың практикалық жетістігі.

Жоғарғы оқу орнындағы бейнелеу өнері және сызу мамандығында пейзаж жанрын оқытуда студенттердің шығармашылық қабілеті мен белсенді ой еңбегін дамытуды ұйымдастыру оқыту үдерісіне жана құралдар мен әдіс-тәсілдерді енгізуді қажет етеді. Оқытудағы болатын мұндай өзгерістер педагог еңбегін жетілдіруді және әрдайым психологиялық педагогикалық талдауды талап етіп отырады.

Қазақстан бейнелеу өнері негізінде пейзаж жанрында көркем талғамды қалыптастыра отырып тәрбие беру арқылы студенттердің кәсіби даярлығын қалыптастырудың тиімділігі төмендегідей шарттарға байланысты артатынын ескеру қажет:

- студенттердің көркем тәрбие арқауы ретінде бейнелеу өнерінің пейзаж жанры маңызын саналы оймен түсінуі;

- пейзаж жанрын оқыту арқылы көркем талғамды негізге ала отырып, эстетикалық тәрбие беру мүмкіндіктерін студенттердің жетік меңгеруі, эстетикалық сезімдерінің оянуы;

- студенттердің бейнелеу өнерінің пейзаж жанры саласынан өздігінен білімін жетілдіруі, дербес шығармашылық ізденіске бағытталып, бағдар алуы және т.б.

Пейзаж – француз сөзі, бұл ландшафты, табиғатты бейнелеу. Пейзаж өнері әр алуан. Кейбір пейзаждар табиғаттың өмірде бар нақты көрінісін бейнелесе, енді біреулері суретшінің қиялынан туады. Ондай шығармалардың бәрінде де суретшілер табиғаттың мінез – құлқын айнытпай беруге тырысады. Кез – келген пейзаждың басты элементтері жер, аспан, су, ағаштар болып табылады. Пейзажды жақсы сала білу үшін ең алдымен, осы элементтерді, әсіресе, ағаштарды сала білуге үйрену керек. Әйтпесе, пейзаждың суреті өңсіз декорациялық дақтардың жиынтығына айналады, барлық ағаштар бірдей болып шығады, жер мен судың көлбеулігі сезілмейтін болады, таулар мен бұлттар өзіне тән формаларын жоғалтады [3].

Пейзажда көз ұшына кетіп жатқан кеңістік сезілуге тиіс, ал әрбір ағаш өзіне тән белгілерімен көрінуі керек. Бейне бір ағаштың жеке дара суретін – дінгегін, бұтақтарын, ағаштардың ұшар басының, жапырақтардың және жапырақ топтарының сипатын беру керек. Ағаштың суреті келесі күні сурет пен түпнұсқаның арасындағы дәлме – дәл сәйкестікті еш қиындықсыз табуға болатындай етіп салынуға тиіс.

Қазақстан суретшілері Ә.Қастеев, Ә.Ысмайылов, С.Мәмбеев, О.Таңсықбаев, Ұ.Әжиев, т.б. пейзаж жанрында көптеген шығармалар ұсынды. А.Черкацкий «Көктем», Ә.Қастеев «Шәлкөде жайлауы» Ұ.Әжиев «Асы жайлауы», Ә. Ысмайылов «Хан тәңірі». Ж.Шарденов «Қыс», т.б. шығармалар Қазақстанның сұлу табиғатының көрінісін паш етеді.

Табиғат көрінісін бейнелеуде ерекше көңіл аударып, жыл мезгіліне байланысты әр уақыттың өзінің ерекшеліктері болады. Мысалы: Қыс көрінісі далада күн суық, ағаштар ақ тон киіп мүлгіп тұр. Әр ағаш өзіндік өзіндік ерекшеліктерімен көзге түседі. Бір ағаштың бұтақтары мың бұралған нәзік болса, енді бірінің бұтағы тік, әрі жуан, ал емен ағаштарының бұтақтары қисық болып келеді. Қыс кезінде ағаш бұтақтарына түскен қар немесе қырау оларды ерекше әдемі етіп көрсетеді. Ағаш түрлерінің ерекшеліктерін қыс кезінде байқуға болады. Күн шығып тұрғанда қардың түсі анық, күлгін. Қардағы жарық түскен жерлер алтын түстес болып, түрлі түсті реңкке бөленеді. Міне, осындай әсерлі көріністерді суретшілер қалай бейнелеген. Суретші Ә.Қастеевтің «Медеу» мұз айдыны атты шығармасына назар аударып көрейік.

Суретте қыс мезгілі бейнеленген Алматы маңындағы биік таудағы Медеу мұз айдыны, биік биік таулар, қарағай, мұз айдынына бара жатқан бір топ адам. Перспектива заңдылығына сәйкес, суреттегі алдыңғы көріністегі бейнелер айқын да, арттағы көріністер бұлыңғыр етіп алынған. Суретші өзінің бақылауынан алған әсерін нағыз табиғилықпен бере білген. Шығарма форматында жерді бейнелеуде көп орын қалдырған да, аспанды бейнелеуде аз орын берілген. Себебі, суретші жерді, мұз айдынын көрсетуді мақсат етеді. Картинадағы орталық композиция мұз айдыны және оның жанындағы адамдар бейнесі, қосалқы элементтері тау, қарағай көріністері. Суретшінің шығармасында табиғи көріністері ерекше шеберлікпен көрсетілген, тіпті суреттің жазықтық бетінде орындалғанын ұмытамыз да, кәдімгідей биік таудағы мұз айдынында жүргендейміз [4].

Оқу тәрбие үрдісінде бейнелеу өнері рухани мәдениетті байытуға оның ішінде көркемөнер мәдениетін дамытуға, отаншылдық, патриоттық сезімді оятуға негіз бола отырып, эстетикалық тәрбие беретін маңызды пәндердің бірі болғандықтан жоғары оқу орнындағы студенттерге кескіндеме пәнін оқыту арқылы көркем талғамын қалыптастыра отырып, тәрбие берудің жалпы мақсаты – болашақ маманның жоғары дәрежедегі тұлғалық эстетикалық мәдениетін қалыптастырып және шығармашылық әрекетін дамыту. Оның еңбекке, табиғатқа, ғылымға, өнерге, қарым-қатынасқа көзқарасын дамыта отырып тәрбиелеу, тұлғаның шығармашылық күш-қайратының қалыптасуына белсенді ықпал ету болып табылады.

Жоғары оқу орнының жастарға эстетикалық тәрбие беруде мектепке қарағанда маңызы жоғарырақ. Мысалы, мектеп жасындағы балаларда әдемілік

Халықтың рухани мәдениетінің мөлдір бастау-бұлағынан жас кезден нәр алып өсу сан ғасырлық қалыптасу, даму тарихы бар халық мұрасын ерте кезден бойға сіңіруге, ондағы жалпы адамдық құндылықтарды оқып білуге үйретеді.

Халық ауызекі поэтикалық шығармашылығының тәрбиелік мүмкіндіктері туралы құнды пікірлер айтқан қазақ оқымысты-ғалымдарының еңбектері үлкен қызығушылық тудырады.

Пайдаланған әдебиеттер

1. Қалиұлы С. Қазақ этнопедагогикасының теориялық негіздері мен тарихы.- Алматы, 2003.- Б. 244.
2. Әбілдина С.Қ. Дербес пәндер әдістемесін оқыту барысында қазақ халық ауызекі шығармашылығын пайдалану. – Қарағанды, 1998.- 80 Б.
3. Бодауова Б. К. Халық педагогикасын жоғары оқу орындарында оқу процесінен тыс әрекеттерде пайдалану // Семей мемлекеттік университетінің хабаршысы. –2000 ж. -№2. – Б. 66.
4. Бахтиярова Г.Р. Халық тағылымы-тәрбие қайнары. – Алматы: Ғылым, 2002.
5. Ашай Ә. Ұлттық педагогика негізінде оқу-тәрбие ісін ұйымдастыру – Алматы, 1990. – Б. 30.6.
6. Қасымова А. Қазақтың халық педагогикасы арқылы оқушыларға адамгершілік тәрбие беру.- Алматы, 1994.-29Б.

Баатов Биназар Копжасарович

*Международный казахско-турецкий университет имени Ходжа Ахмеда Ясави,
Казахстан, г.Туркестан*

ОБЩЕНАУЧНОЕ ОБОСНОВАНИЕ ДОНОЗОЛОГИЧЕСКОЙ ДИАГНОСТИКИ КОМПОНЕНТОВ ЗДОРОВЬЯ СОВРЕМЕННОЙ МОЛОДЕЖИ

О сущности понятия «здоровье» необходимо начать с изложения собственных позиций. Эту необходимость можно осуществлять тремя путями:

- выбором наиболее приемлемой формулировки понятия из числа имеющихся;
- внесением корректив, уточнений в уже имеющиеся понятия;
- формулирование «своего» определения.

«Для того, чтобы понять все градации физического и психического состояния человека – от цветущего здоровья до тяжелой болезни, важно иметь четкие понятия о норме» [1]. Отсюда видно, что в числе глобальных проблем –

отырып, талапты жастарға ақын кемеңгер Абайдың «бес нәрсеге асық бол, бес нәрседен қашық болуына ұқсас», «Талап пен ақыл», «Адамдық борышын», «Еріншек» өлеңдерінде жас ұрпақтың әуес болар қасиеттері меп азаматтық орнына арқау болар сапаларын өткір өлең сөздерімен өрнектейді[4].

Халықтық педагогикасының арқауы- ауыз әдебиеті мен халықтың салт-дәстүрлері. Осы тұғырлы тұжырымды ірі ғалым-лингвист, әдебиет зерттеушісі, түрколог, дарынды ақын, аудармашы, туған халқының рухани дүниесін жандандырған ғұлама-Ахмет Байтұрсынов жан-жақты зерттеген. Ахмет Байтұрсынов қазақ ауыз әдебиетінің ұлттық мәнін жоғары бағалады. Ол 1895 жылы «Торғай газетінің» 24-қыркүйектегі № 39 санында «Қазақтың болжамдары мен мақалдары» деген мақала жариялап, онда халық сөздерін және даналық мақалдарды келтіріп, халықтың данышпандық тұжырымдарын оқу-тәрбие ісіне пайдалануға ұсынды [5].

Ш.Уәлиханов қазақтың қоғамдық ой-пікірлерінің дамуында ерекше орын алды. Ол «қазақ халқы – ақыл парасатты, тың, ұғымтал, жаналықты, тез қабылдағыш халық», – деп бағалады. Өз халқының тіл байлығын, сөз өнеріне деген ынта-ықыласының, шешендік қасиетін жоғары бағалады. Ш.Уәлихановтың ағартушы ретінде айтқан ой-пікірлері, кейбір ескерткелері мен болжамдары қазақ халық ауызекі поэтикалық шығармашылығына байланысты.

Шоқанның зерттеу әрекетінің басты мақсаты ауызекі поэтикалық шығармашылығы арқылы халықтың өмір жайлы ой-арманың, тілегін керсету, ұмтылып бара жатқан салт-дәстүрлерге көңіл аудару, оны халықтық тәрбиенің құралы, әдіс-тәсілдері ретінде пайдаланғанның және оның болашақ ұрпақтар тәрбиесінде де қажет екенін ескерту. «Қалай дегенмен де өмірдің өз қоғамының ұжымдар мен қатынастарының бейнесі ретінде қазақтар поэзиясы өте-мөте қызықты және көңіл аударатын көптеген жақтары бар» – деп атап көрсетеді.

Ш.Уәлиханов ауыз әдебиеті үлгілерінің ішінде адамгершілік -эстетикалық тәрбиенің таптырмас құралы – ертегілер жайлы құнды пікірлер айтады. Ертегілердің мазмұнының бай екенін ескертеді, ондағы батыр, жезтырнақ, алып секілді көптеген кейіпкерлерді көрсету арқылы адам баласының жағымды-жағымсыз моральдық қасиеттерінің (кішіпейілділік, әділеттілік, қайырымдылық, шыншылдық, ізеттілік, т.б.) ажырата білуге шақырады. Мақал-мәтелдер жинақтау арқылы халықтың балалар мен жастар тәрбиесінің әлеуметтік – тарихи тәжірибесін көрсете білді

Шоқан өзінің зерттеу еңбектерінде жинаған ауызекі поэтикалық шығармашылығы арқылы халықтың арман тілегі тұрмыс-қаракетін, көз-қарасын баяндады, ұмытылып бара жатқан мәдени дәстүрлерге (поэтикалық, музыкалық, сәнді-қолданбалы өнер т.б.) көңіл аударып, оны халықтың адамгершілік – эстетикалық тәрбие құралы ретінде пайдаланғанын көрсетті[6].

Бүгінгі қоғамдық сұранысқа сай оқу-тәрбие процесінде қазақ халық ауызекі поэтикалық шығармашылығын тиімді пайдалану-оқушылардың білімінің көтерілуіне, оқу іскерлігі мен дағдысының қалыптасуына септігін тигізеді.

сезімдерін ұғыну процесінде өзіндік ерекшеліктеріне қатысты жақсы мен жаманды, шындық пен өтірікті тану қабілеттеріне шектеу болады. Ал студенттер – болашақ зиялы қауымның өкілдері, белгілі бір қоғамдық мәдениетті меңгерген әлеуметтік топ ретінде табиғатты, өнердегі әсемдікті танып-білу қабілеттерінде ондай шектеу болмайды. Міне, сондықтан да студенттердің үнемі өздерінің әсемдік жайлы сезімдері мен қажеттіліктерін дамытып отырумен қатар отаншылдық, патриоттық сана-сезімдерін де айтуына мүмкіндік мол.

Бейнелеу өнері терең мазмұнымен, көркемдік дәрежесінің биіктігімен, эстетикалық келбетінің ауқымдылығымен сипатталады. Демек, жоғары оқу орнындағы студенттерге бейнелеу өнерін оқыту арқылы эстетикалық тәрбие беруді негізге ала отырып оқытуда, оқыту үрдісінің дәстүрлі түрде түрлі ұжымдық нысандарда, дәрісханаларда, семинарларда, тәжірибелік және лабораториялық сабақтарда, оқу жұмыстары мен ғылыми – зерттеу жұмыстарын орындау кезінде, аудиториядан тыс уақыттағы өзіндік жұмыстармен қатар, мұражайларға жиі апарып отыруды қажет етеді.

Себебі, студенттер суретшілердің көркем шығармаларын, табиғатты бейнелеудегі заңдылықтарды түпнұсқадан көре отырып ерекше әсер алады, бейнелеу өнеріне деген қызығушылығы артып қана қоймай, рухани жан дүниесі кенейеді.

Жоғары оқу орындарында болашақ бейнелеу өнері және сызу мамандарын даярлауда бейнелеу өнерінің бір түрі пейзаж жанрын оқытуда студенттердің санасына ұлттық қасиеттерімізді дарыта отырып біліктілігін арттыру олардың өзіндік көзқарасы мен эстетикалық талғамын дамытып, өнер жолында өз бағытын табуға мүмкіндік береді және бүгінгі педагогикалық білімді ізгілендіріп, жаңа сапаға көтереді.

Қорыта айтқанда, көркемдік білім беруде болашақ мұғалімдердің педагогикалық білімін арттыру әлемдегі әлеуметтік жағдайдың, экономиканың түрленіп дамуына, әрбір адамның іс-әрекетін түрлендіруге талаптардың артуына және проблеманың қоғам сұранысына, мемлекет талабына сай болуы педагогика іліміндегі осы мәселенің өзектілігін дәлелдейді.

ӘДЕБИЕТТЕР

1 Қазақстан Республикасы үздіксіз білім беру жүйесіндегі тәрбие тұжырымдамасы // Қазақстан мектебі. – 2009. -№11. – 4-6 б.

2 Ералин Қ., Айменов Ж.. «Қазақстан бейнелеу өнері арқылы болашақ мамандарға эстетикалық тәрбие беру» (Оқу-әдістемелік құрал) Түркістан: Қ.А.Ясауи атындағы ХҚТУ, 2009, -93 бет

3 Каменева Е. Кемпірқосақтың түсі қандай? –Алматы: «Өнер». 1981.-168 бет.

4 Ералин Қ. Қазақ бейнелеу өнері арқылы оқушыларға эстетикалық тәрбие беру. –Алматы., «Мектеп», 1988. 60б.

РЕЗЮМЕ

В статье рассматриваются особенности эстетического воспитания студентов на основе изучения жанра пейзаж по специальности изобразительного искусства и черчения

Samsonowa Natalia Ivanovna

Kostanaier staatliche Universität von A. Baitursinov

GESELLSCHAFTLICHE ERKLÄRUNG FÜR DIE SPRACHLICHE ENTWICKLUNG

Für die Erforschung der Gründe, die maßgebend für die Beliebtheit der englischen Sprache speziell in Deutschland sind, ist ein Blick in die deutsche Geschichte notwendig. Das Thema ist ebenso wichtig wie heikel, deshalb darf dieser Aspekt bei der Untersuchung der heutigen Sprache nicht vernachlässigt werden.

Im vorangegangenen Kapitel war bereits von einem „Strom englischer Wörter“ nach dem Ersten Weltkrieg die Rede. Publizist Volker Ilgen spricht von „zwei bedeutende[n] Schübe[n] von amerikanischem Einfluss – den ersten nach dem Ersten Weltkrieg, den zweiten nach 1945.“ Er liefert die Erklärung für diese beiden Zeitpunkte gleich mit. Der „Mythos USA“ scheint eine bedeutende Rolle für die Akzeptanz des Englischen zu spielen.

Der Ausdruck „American dream“ ist bis heute bekannt. Er wird repräsentativ für Freiheit, Unabhängigkeit und Erfolg verstanden. Dieser Punkt wurde zwar schon in angeführt, doch war er in diesem Zusammenhang allgemein und nicht auf Deutschland bezogen geblieben. Es lassen sich aber durchaus Erklärungen dafür finden, warum gerade dieser Faktor in Deutschland von besonderer Bedeutung ist.

An dieser Stelle ist es unvermeidlich, zu ergründen, welche Auswirkungen die Machtübernahme Hitlers auf den Einfluss der englischen Sprache in Deutschland hatte.

Erstaunlicherweise war es Hitler, der Englisch an deutschen Schulen als erste Fremdsprache einführte. Er tat das jedoch ausschließlich, weil Englisch im Unterschied zu Französisch eine germanische Sprache war, und somit näher mit dem Deutschen „verwandt“.

Das Hitler-Regime stützte aber auch indirekt und sicherlich unabsichtlich die englische Sprache, da seine Intellektuellenfeindlichkeit für einen großen Verlust der internationalen Bedeutung der deutschen Sprache und dem intellektuellen Leben des Landes verantwortlich zu machen ist. Die Folge dessen war die verstärkte Auswanderung deutscher Wissenschaftler und Literaten, die

begonnen, auf Englisch zu publizieren. Für Jugendliche bedeutete das Englische, insbesondere englischsprachige Musik wie Swing, ein Ausbruch aus der geistigen Enge und Eingeschränktheit des nationalsozialistischen Denkens.

Nach 1945 wurde die Bedeutung des Englischen noch durch eine Dimension verstärkt. Denn getreu dem Motto „lieber ein halber Ami als ein ganzer Nazi“, wandten sich nach dem Zweiten Weltkrieg immer mehr Deutsche auf internationalem Parkett von ihrer Muttersprache ab. Der Gebrauch englischer Wörter sollte Internationalität, Weltoffenheit und „Antichauvinismus“ demonstrieren.

Dieter Zimmer äußert in diesem Zusammenhang einen Verdacht, was die Bedeutung dieses Motivs angeht. Er spricht von der „deutschen Identitätskrise“⁴⁷ als Folge

mүмкіндіктері мен ерекшеліктеріне тоқталып, оларды тиімді әдіс-тәсілдер арқылы оқушылардың адамгершілік, эстетикалық, музыкалық тәрбиелерін жетілдіруде пайдалануды сөз етеді.

Р.Төлеубекованың «Бала тәрбиесіндегі халықтық педагогика» атты әдістемелік құралында халқымыздың ұрпақтан ұрпаққа мұра болып келе жатқан ұлттық салт-дәстүр, ата-бабаның мұрасын білу, жас жанұяларға тәлім-тәрбие, өмірлік кеңестер ұсынылған. Бала тәрбиесінде халықтық мұраның алатын орны, оның проблемалары және педагогикалық негізі мектеп тәжірибесі мен өмірден алған материалдар көрсетілген.

Әрбір автор қайсыбір ұғымға анықтама бергенде өзінің басты назарының нысынасы болған саланы көрсетуге тырысатындығы белгілі. Осыған орай С.А.Ұзақбаева: «халықтық педагогика-оқыту мен тәрбиелеу саласындағы халық бұқарасы білімдерінің, біліктерінің, дағдыларының жиынтығы, солардың негізінде ұрпақтан ұрпаққа халық шығармашылығы арқылы (ауызекі халық шығармашылығы, музыкалық, сәндік-қолданбалы өнер) беріліп отыратын әдет-ғұрыптар мен дәстүрлер қалыптасқан» – деген анықтамасын негізге аламыз.

Әлемге әйгілі екінші ұстаз атанған Әл-Фараби (870-950) бабамыз этика саласында да еңбек жазып, жаңа идеялармен байытты. Әл-Фараби бұл салада жасаған қортындысының басты түйіні-білім, мейірмандық, сұлулық үшеуінің бірлігінде. Ол ақыл-ой мен білімнің биік мәнін, адамгершілік, мораль мәселесін діни тұрғыдан негіздеу тар ұғым екенін көрсетті[3].

XI ғасырда аты әлемге әйгілі ақын, философ, қоғам қайраткері Жүсіп Хасхаджиб Баласағұн (1021-1075) өз заманынан иығы асқан дана ұлдарының бірі. Жүсіп Баласағұн, әсіресе халық ауыз әдебиеті үлгілерін барынша пайдаланып, аса құнды пікірлер қалдырды: «Сөздің көркі-мақал» т.с.с. бала тәрбиелеу жайларына көп аялап, өз танымын білдіріп отырған.

Балалардың әлеуметтік және тарихи-мәдени тұрғыда қалыптасуына ғұламалардың берері мол. Олардың діни медреселерден, халықтың ғибаратты нақыл сөздерінен алған, бұқара халықтың мүддесін көрсететін ілім-білімдері жеткіншектерге ақыл-ұсиет тұрғысында қайта оралып, сол кездің өзінде білім алуға итермелеп отырса, соның бәрі қазақ халқының қайта үрлеу кезеңінде жоққа шығаруға әсте де болмайды.

Қазақ халықтың педагогикасының тереңнен тамыр тартқан арналарын зерттеген Қ.Жарықбаев этнопедагогиканы ұлттар мен ұлыстардың ұрпақтан ұрпаққа беріліп отырған тәлімгерлік тәжірибесін зерттейтін ғылым ретінде таныса, С.Қалиев халықтың педагогикасы деп-сол халықтардың ғасырлар бойы жинақталған ұрпақ тәрбиесі жөніндегі ой-пікір, білім, тәжірибелер жиынтығын атайды.

М.Жұмабаев(1893-1938ж.)-қазақтың сыршыл ақыны, ұлттық педагогикалық терминді қалыптастыруға тұңғыш жол ашушы болды.

М.Жұмабаев, Ж.Аймауытовтар арқылы халық ауыз әдебиеті шығармашылығын зерттеу ісі белгілі бір ізге келтіріліп, ғылыми жүйе қортындыланды. Ш.Құдайбердиев оқу, өнер-білімді, адамгершілікті уағыздай

Медиева С.Х., Шаяхметова М.Н., Анарбаева Г.С.

Е.А. Бөкетов атындағы ҚарМУ

«Теміртау қ. №9 мектеп-лицейі» КММ

АУЫЗЕКІ ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ МАТЕРИАЛДАРЫН ОҚИТУ ҮРДСІНДЕГІ ХАЛЫҚ АҒARTУШЫЛАРЫНЫҢ ОЙ-ПІКІРЛЕРІ

Қазақ халқының өте әрдегі ата-бабаларының өмір сүрген кезеңінен (VI ғасыр, Түрік қағанаты) бастау алып, күні бүгінге дейін кәдесіне жарап келе жатқан рухани мұрасының бірі-халықтық педагогика.

Халықтық педагогикасын зерттеу кезінде педагогикалық мазмұны мен педагогикалық бағыттары қазақ халық ауызекі поэтикалық шығармашылығы, халықтық дәстүрлер, халықтық ойындар, т.б. жатады. Демек, халықтық педагогика-тәлім-тәрбиелік ой-пікірдің ілкі бастауы, халықтық рухани мұрасы.[1].

Халықтық педагогиканы бүгінгі күннің проблемасы деп қарауға болмайды. Оны түрлі тарихи кезеңдердегі педагогтар мен ойшылдар ауызекі халық шығармашылығын және халықтық педагогикадан алынатын үлгі-өнегені халық даналығының көрінісі ретінде пайдалану жөнінде айтқан құнды идеялары дәлелдеп отыр.

Олар Я.А. Каменский, Ж.Ж. Руссо, И.Г. Песталоцци, А.Г. Белинский, Н.А. Добролюбов, К.Д. Ушинский, А.Н. Толстой, А.А. Луначарский, А.С.

Макаренко, В.А. Сухомлинский, т.б. Я.А. Коменский: «Балалардың қандай болуы туралы ешкімге байланысты емес, бірақ дұрыс тәрбие беру арқылы жақсы болып шығуы – біздің қолымыздағы нәрсе», – деген болатын.

Швейцарияның педагогы И.Г. Песталоцци «Бала тәрбиесі, оның дүниеге келген күннен басталуы керек. Баланың дүниені түсінуі жанұяда басталып, мектепте әрі қарай жалғастырылуы шарт», – деген қағиданы ұсынады.

К.Д. Ушинскийдің «халықтық принцип» туралы айтқан пікірлерін әлемдегі барлық халық өкілдерінің педагогикалық біліміне жатқызуға болады.

Сондай-ақ, жоғарыда аталған ғалымдардың, педагогтардың жеткіншек ұрпақты оқыту мен тәрбиелеуде халықтық педагогика мұралары жөніндегі көкестері мен идеяларын беруге ұмтылысы, сондай-ақ, оларды мектеп практикасында пайдалануға тырысуы олардың халықтық педагогикасының мәнін терең түсінгендігін білдіреді [2].

Қазіргі заман талаптарына сай тарихи теориялық, практикалық тұрғыдан қарастырылған бірқатар еңбектер жарық көрді. Олар: С. Ұзақбаеваның,

Т.Қышқашбаевтың, Т.Қоңыратбаеваның, А.Дайрабаеваның, Ұ.Асанованың, Р.Дүйсенбинованың, С. Жолдасбекованың, Р.Төлеубекованың т.б. ғылыми еңбектері.

Аталған еңбектерде қазақ халық шығармашылығының (поэтикалық, музыкалық, сәндік-қолданбалы өнер) әдет-ғұрып, салт-дәстүрлердің тәрбиелік

des zweiten Weltkrieges, die Auslöser für eine mangelnde Identifikation der Deutschen mit ihrer Sprache und Kultur geführt haben soll.

„Es ist uns nahezu unvorstellbar geworden, daß es eine völlig unbeegeisterte Zustimmung zur eigenen kulturellen «Identität» (die von der Sprache mehr als von allem anderen konstituiert wird) geben könnte, frei von Hybris und Chauvinismus; daß man das Eigene schätzen könnte, ohne das Fremde zu verachten, [...]daß man die deutsche Sprache lieben könnte, ohne sie für besser als irgendeine andere zu halten [...]»

Wer sich für den Schutz der deutschen Sprache einsetzt, gerät schnell in Verdacht, sprachpuristische Ambitionen zu haben, und damit auch Nationalist zu sein.

An dieser Stelle muss allerdings ein Blick auf die Geschichte des Sprachpurismus geworfen werden, der tatsächlich weit älter als der Nationalsozialismus (der deutschen Geschichte) ist. Er fand seinen Höhepunkt in einer 1885 gegründeten Organisation namens „Allgemeiner Deutscher Sprachverein«, einer Vereinigung, die sich das Motto: „Gedenke, auch wenn du die deutsche Sprache sprichst, dass du ein Deutscher bist!« auf die Fahnen geschrieben hatte. Die Hoffnungen des Vereins, im Dritten Reich würde ihr Ziel, die deutsche Sprache vollkommen von Fremdwörtern zu „reinigen«, endlich erreicht, wurden jedoch enttäuscht. Goebbels rügte 1937 offiziell die Deutschtümelei der Puristen und Hitler ordnete gar an, dass er „derartige gewaltsame Eindeutschungen« nicht wünsche. Fremdwörter wie Autorität, Garant, fanatisch, Mission oder Propaganda, welche von der Führung besonders gerne benutzt wurden, blieben also, auf Hitlers ausdrücklichen Wunsch hin, dem deutschen Wortschatz erhalten, ohne Rücksicht darauf, ob sie nun deutsch, zumindest germanischen Ursprungs oder romanischer Herkunft waren.⁴⁹

Das Argument, Befürworter von Eindeutschungen seien rechtslastig, ist also zumindest historisch nicht belegbar, was selbstverständlich nicht heißt, dass sie nicht einer ähnlichen Einstellung entspringen können, nämlich der Auffassung, die eigene Kultur (und Sprache) sei besser als andere. Jedoch handelt es sich mit Sicherheit um einen Umkehrschluss, zu behaupten, die Wertschätzung der eigenen Sprache und Kultur habe zwingend die Missachtung anderer Kulturen zur Folge.

Jedes Thema, das den Verdacht von Nationalismus erwecken könnte, wird in Deutschland mit einer Vorsicht und Scheu behandelt, die eine Erörterung der Probleme in hinreichendem Maße hemmen. Es ist für die meisten Deutschen schwer vorstellbar, dass ein Gesetz wie das „Loi Toubon« sogar mit Stimmen der Kommunisten verabschiedet und von einer überwältigenden Mehrheit der Bevölkerung (nach einer Umfrage waren 80 Prozent der Franzosen dafür⁵⁴) begrüßt wurde. Beistimmung erhielt es auch von Seiten der Intellektuellen. Deutsche mögen den Kopf darüber schütteln, erscheint ihnen das „Loi Toubon« nicht nur in seinem Ansinnen unsinnig, dem Volk bestimmte Wörter aufzuzwängen und andere zu verbieten, ja sogar wie eine Verletzung des Rechts auf persönliche Ausdrucksfreiheit, sondern zudem geradezu „sprachennassistisch«, da es augenscheinlich englische Wörter aus dem französischen Sprachgebrauch verdrängen will.

Die Werbung benötigt eine auffällige, moderne Sprache. Dieser Aspekt entfiel jedoch zwangsläufig mit der Zeit, wenn der Gebrauch des Englischen in der deutschen Sprache alltäglich würde.

Literatur:

1. Störig, H., Abenteuer Sprache, München, Humboldt-Verlag, 21997 Heidegger, M., Überlieferte Sprache und technische Sprache, St. Gallen, Erker-Verlag, 1989
2. Zimmer, D., Deutsch und anders – die Sprache im Modernisierungsfieber, Hamburg,rororo Sachbuch, 1997Literatur:
3. Autor, „Rektor der Uni München wird Sprachpanser 2000», http://www.vds-ev.de/denglisch/sprachmuell/sprachpanser_00.htm, vom 31.08.2000, aufgerufen am 27.12.2000
4. Atlas Deutsche Sprache, München, dtv Verlag, 121998

Галич Валентина

Чернігівська спеціалізована школа I–III ступенів «Надія»

МЕТОДИ НАВЧАННЯ У РОЗВИТКУ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ

Формування всебічно розвиненої, творчої особистості учня – одне з найголовніших завдань, які покликана розв'язати загальноосвітня школа. З огляду на сказане, обрана тема дослідження є надзвичайно актуальною. Сьогодні провідними методистами все частіше порушуються питання доцільності відмови від традиційних методів навчання, пошуку сенсу традиційних методів та можливості встановлення зв'язків між традиційними і нетрадиційними методами навчання з метою вдосконалення навчальної діяльності особистості. Відповідь на ці запитання можна дати на основі аналізу змісту понять «традиційні методи» і «нетрадиційні методи» навчання. Метою статті є з'ясування найдоцільніших методів співпраці вчителя і учня з метою формування творчої особистості.

Розглядаючи зміст поняття «нетрадиційні методи», ми скористалися положеннями парадигми О.Вишневецького [2]. Він вважає, що розвиток творчої особистості пов'язаний з почуттями (відгук на вплив середовища) та почуваннями (відгук душі на її власні почуття). Зауважимо, що почування особливо активно формуються під впливом мистецтва, зокрема музики. Отже, йдеться про універсальність художнього методу. Питанням класифікації методів навчання займались І.Лернер, Ю.Бабанський, М.Ярмаченко та ін. Класифікація традиційних методів базується на індивідуальному підході.

І.Лернер використовує класифікацію методів як джерело знань [3, с. 48]. В основу цієї класифікації він поклав рівні пізнавальної активності.

Ю.Бабанський робить спробу реалізувати методологію цілісного підходу до навчально-творчої діяльності і пропонує виділити три групи методів навчання: 1) організації і самоорганізації навчальної діяльності; 2) стимулювання і мотивації учнів; 3) контролю і самоконтролю [1, с. 35].

про експериментальні результати технічної розробки, про виконання технічного завдання дослідження. Ефективність створення іншомовної доповіді як типу дискурсу залежить в першу чергу від рівня сформованості дискурсивної компетентності студентів. У навчанні іноземних мов в аспекті компетентнісного підходу до підготовки інженерів на основі ключових, загальнопрофесійних і предметних компетенцій особливого значення набуває включення у зміст дискурсивної компетенції: а) фахової складової у вигляді знань про понятійну базу спеціальності студентів, тобто про предмет спілкування і його вербалізацію в дискурсі; б) досвіду – і соціального, сформованого в процесі попередньої академічної, соціальної, побутової діяльності, і власного, який набувається в ході здійснення елементів професійної діяльності. Виокремлений таким чином предмет спілкування розглядається як фрагмент дійсності, відображений спочатку у письмовому дискурсі (написання доповіді), а потім презентований у вигляді усного дискурсу (виступ з доповіддю), які мають значимість для автора і включають максимально вичерпну інформацію про цільову аудиторію, умови спілкування, можливі ролі комунікантів. Для успішного продукування доповіді як типу дискурсу окрім володіння мовними і мовленнєвими засобами спілкування необхідні знання про можливі варіанти вербалізації різних типів взаємодії в залежності від ситуації та учасників спілкування – їх рівня обізнаності, зацікавленості, налаштованості, готовності до сприйняття інформації та ін. Таким чином навчання створення доповіді як типу дискурсу передбачає врахування низки факторів, які визначаються за такою схемою: 1) статусно-рольові ознаки учасників дискурсу, в даному випадку – доповідач і слухачі; 2) умови спілкування, засоби інтеракції, сфера комунікації й часові параметри; 3) стиль/підстиль і жанр дискурсу, дотримання жанрово-стилістичних норм; 4) тактика побудови, схема, план дискурсу, відповідність комунікативній меті й ситуації; 5) мовні, мовленнєві, паралінгвістичні засоби; цільність і зв'язність дискурсу на основі когезії й когерентності. Практика викладання свідчить, що найбільш ефективною формою розвитку дискурсивної компетенції студентів бакалаврату інженерних спеціальностей виступають рецептивно-аналітичні та продуктивні вправи по формуванню вмінь всіх структурних компонентів даної компетенції: стратегічного, тактичного, жанрового, текстового.

Література:

1. Сасенко Н.С. Теоретичні засади концепції іншомовної підготовки студентів немовних спеціальностей. – У зб. «Викладання мов у вищих навчальних закладах на сучасному етапі. Наукові дослідження. Досвід. Пошуки.» – 36. Наукових праць. – Харків «Константа», 2010. – С.195-204.
2. Сасенко Н.С. Сучасні тенденції іншомовної освіти у вищих технічних навчальних закладах. – Збірник наукових праць «Педагогічна освіта: теорія і практика» № 8 Кам'янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка. – Кам'янець-Подільський, 2011. – С. 262-266.

єдність, цілісне, зв'язане, логічне висловлювання. На відміну від тексту, який являє собою мовний продукт, абстрактно-формальну конструкцію, дискурс – це мовленнєвий продукт, текст як результат спілкування з характерними мовними і позамовними ознаками, які визначаються особистісними якостями учасників комунікації, їхніми ролями, способами взаємодії та ситуацією спілкування, комунікативними завданнями. Теорія дискурсу завжди акцентувала діяльнісний, динамічний аспект мови і дискурс на відміну від тексту представляє мову з одного боку як процес, який враховує вплив екстралінгвістичних факторів в комунікативному акті, з іншого боку як результат, який існує у формі сталого тексту. Текст поняття більш загальне, ніж дискурс. Дискурс це завжди текст, в той же час не кожен текст є дискурсом в будь-який конкретний момент, проте може ним стати за певних умов, в першу чергу за наявності ситуації та комунікативної мети. Дискурс не існує поза межами мовленнєвого спілкування.

В науковій літературі (Гураль С.К., Шатурная Е.А., Митчел П., Євстигнєєва І.О. та ін.) дискурс розглядається як двоспрямований процес: 1) процес кодування інформації автором на основі лексичних, граматичних, синтаксичних правил і норм іноземної мови, з урахуванням жанрових, стилістичних, емоційних, психологічних, соціокультурних характеристик спілкування; 2) процес декодування реципієнтом на основі і з урахуванням аналогічних факторів. Обидві діяльності базуються на використанні засобів когезії і когерентності для донесення інформації або для отримання інформації.

Відповідно, дискурсивна компетенція означає здатність продукувати дискурси в ході й з метою комунікативної взаємодії на основі знань про особливості різних типів дискурсів, правил їх побудови. Навчання дискурсу має передувати відбір типів дискурсу, які відповідають меті навчання іноземних мов в конкретному навчальному закладі на основі принципу відбору, базованому на відповідності сферам й ситуаціям спілкування, типовим для конкретної спеціальності.

Навчальний процес з іноземних мов у вищій технічній школі спрямований на формування вмінь створювати та інтерпретувати різні типи дискурсів, деякі з яких є більш актуальними, ніж решта, проте всі дискурси детерміновані професійним спрямуванням. Згідно з програмними вимогами незалежно від фахового спрямування для всіх майбутніх інженерів важливими виступають такі типи дискурсів, як повідомлення, доповідь, презентація, обговорення, дискусія, опитування тощо. Оскільки дискурс на відміну від тексту виступає результатом реалізації комунікативного наміру відносно конкретного партнера спілкування в контексті конкретної комунікативної ситуації, то процес навчання іноземних мов має бути спрямований не на запам'ятовування текстів як мовленнєвих зразків, а на створення і сприйняття дискурсів.

Серед чотирьох видів мовленнєвої діяльності в іншомовній освіті майбутніх інженерів відповідно до соціального замовлення і аналізу потреб фахівців особлива увага приділяється навчання усного монологічного мовлення, зокрема, навичкам і вмінням створення і презентації доповіді-звіту про наукове дослідження,

М.Ярмаченко поділяє методи за ознаками таким чином: а) класифікація на основі зовнішніх форм прояву методів навчання забезпечує різноманітні джерела діяльності, що здійснюються в словесно-слуховій формі обміну інформацією; б) у вигляді зорової форми подання навчальної інформації з допомогою наочності; в) у формі практичної діяльності учня [4, с. 57].

Використання методів проблемного навчання базується на накопиченні знань шляхом їх інтеграції та моделювання. Проблема ситуація орієнтує особистість на пізнання, визначення закономірностей творчої діяльності. Накопичення особистістю різних рівнів знань в умовах обмеження їх рамками проблемної ситуації є невід'ємним компонентом навчально-творчої діяльності. Але знання можуть і гальмувати вирішення нестандартної задачі, тому необхідно здійснювати постійний пошук методів, які базувалися б на протилежних ознаках. Взаємодія цих ознак сприяє підвищенню ефективності навчально-творчої діяльності особистості в ході її розвитку.

Ці методи є способом впливу на розвиток усебічно розвинутої особистості різними джерелами на основі думок та почуттів і забезпечення вирішення творчих завдань в межах змісту проблемної ситуації. Традиційні методи навчання не забезпечені відпрацьованими механізмами порушення стереотипних логічних зв'язків та формування нових на основі стрибка у невідоме. Останнє вимагає класифікації методів за ознакою традиційності та не традиційності.

Література

1. Бабанский Ю.К. Оптимизация учебно-воспитательного процесса. – М.: Просвещение, 1982. – 192 с.
2. Вишневський О. Характер як предмет педагогіки // Рідна школа. – 2000. – № 1. – С. 4–10.
3. Лернер И.Я. Процесс обучения и его закономерности. – М.: Знание, 1980. – 96 с.
4. Ярмаченко М.Д. Загальні методи навчання // Педагогіка. Підручник для студентів пед. ін-тів та ун-тів. – К.: Вища школа, 1986. – С. 160–199.

Магістр педагогических наук, Тулеева Ж.И.

Назарбаев Интеллектуальные школы, физико-математического направления,
г. Шымкент

ПРОЕКТНАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ НА УРОКАХ ИСКУССТВА

Социально-экономические условия Республики Казахстан, намечаемые на ближайшие и далекие перспективы развития нашего государства, диктуют необходимость выделения духовно-нравственного формирования подрастающего поколения, подготовки их к самостоятельной жизни как важнейшей составляющей развития нашего государства и общества.

Современное образование направлено на всестороннее развитие личности ребенка, его творческие мышление и созидание. Системе НИШ есть основные требования к учащимся, они должны быть всесторонне развиты и для этого созданы все условия. Для развития личности ребенка в НИШ внедрены интегрированные уроки. Интегрированные уроки дают возможность получать всестороннее знание о каком-либо объекте или научной теме, как например, оптика и цветоведение, где наука и искусство в синтезе дают всестороннее знание учащимся. Педагог в разрешении этого запроса общества создает среду, которая мотивирует детей самостоятельно добывать, обрабатывать информацию, обмениваться ею, а также быстро и свободно ориентироваться в окружающем информационном пространстве. Такая среда содействия способна сделать процесс обучения более интересным, где учащиеся видят ценность получаемых знаний на уроке и практическое применение этих знаний в жизни. Проектная деятельность как один из вариантов комплексного разрешения этих задач прочно вошла в повседневную деятельность педагогов.

Проект – это уникальная творческая деятельность, направленная на достижение определённого результата (цели) и нацеленная на создание определённого, уникального, социально значимого продукта или услуги при заданных условиях.

Технология организации такой деятельности школьников включает в себя соединение исследовательских, поисковых и проблемных методов, творческих по своей сути, инструментально направленных на самостоятельную реализацию школьником задуманного результата. Проектная деятельность позволяет научиться рациональной организации поиска знаний, и педагог создает на уроке такую среду, где у детей создаются первичные представления о конечном результате, постепенно разрабатываются этапы проектирования, воплощаются и анализируются результаты этой деятельности. Программа Б.М. Неменского «Изобразительное искусство и художественный труд» предполагает использование принципа – единство восприятия и созидания [1]. Через любую деятельность: изображение, украшение или постройку мастер-художник выражает свое отношение к тем или иным явлениям жизни. Поэтому дети изначально учатся не только видеть конечный продукт, но и оценивать личностное выражение отношения к выполненному, влияние проекта на окружающую жизнь и себя. В проектной деятельности активно используются методы данной учебной программы:

- метод привлечения во время урока личного эмоционального, визуального и бытового опыта детей;
- метод внеклассной индивидуальной и коллективной поисковой деятельности;
- метод коллективных и групповых работ;
- метод оформления работами учеников интерьера школы, класса...

В течение одного учебного года можно разработать и осуществить несколько разных проектов.

Литература

- 1 Закон Республики Казахстан «О физической культуре и спорте». – Астана, 02.12.1999. – №490
- 2 Казахские пословицы и поговорки /Сост. и пер. с каз. М.А.Аккозин. – Алма-Ата: Казахстан, 1985.
- 3 Таникеев М.С. Мир народного спорта. – Алматы: Санат, 1998. – 288с.
- 4 Абай. Слова назидания /В перев.С.Самбаева. – Алма-Ата, 1970.
- 5 Байтурсынов А.В. В здоровом теле-здоровый дух //Казахский календарь.- Оренбург,1922.
- 6 Тайжанов А.Т. Педагогические взгляды М.Ауезова.-Алма-Ата:Рауан,1990.
- 7 Материалы Международной научно-практической конференции «Инновационные технологии формирования здорового образа жизни в современных условиях». – Шымкент: ЮКГУ, 2006.
- 8 Материалы Международной научно-практической конференции «Здоровый образ жизни: форма проявления социальной модернизации». – Астана: ЕНУ им. Л. Н. Гумилева, 2005.

К.п.н. Саснко Н.С.

Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут», Україна

РОЗВИТОК ДИСКУРСИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ В ІНШОМОВНІЙ КОМУНІКАЦІЇ У СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Навчання іноземних мов у вищій технічній школі підпорядковано загальній меті підготовки нової генерації інженерів, конкурентоспроможних на світовому ринку праці, здатних до креативних новацій, до прийняття нестандартних рішень в стандартних професійних ситуаціях, відкритих і готових до міжкультурної взаємодії [1;2]. Іншомовна освіта студентів технічних спеціальностей спрямована на формування професійно-орієнтованої міжкультурної компетентності як складника діяльнісної компетентності, яка є багатокомпонентним утворенням і включає, поряд з іншими складовими, дискурсивну компетенцію.

Дискурсивна компетенція означає здатність студента застосовувати певну стратегію з метою конструювання та інтерпретації тексту. До змісту дискурсивної компетенції входить розгляд специфікації письмових і усних типів текстів і тактик мовленнєвої поведінки. Типи текстів для продукування і для інтерпретації аналізуються окремо. Відомо, що під поняттям дискурс розуміють надфразову

-констатировать знания и умения вожатых обучить элементарным техническим действиям различных видов спорта волейбол, баскетбол, бадминтон, туризм, фитнес – аэробика

Анализ педагогических исследований показал, по мнению детей, 48% вожатых в часы, досуга обучали их техническим действиям перечисленных видов спорта. Методистом педагогической практики зафиксировано 40% вожатых использовали технические элементы видов спорта в режиме дня 42% девушек активно участвовали в организации и проведении праздника «Наурыз и других мероприятий».

Нами выявлены случаи проявления студентками следующих гуманных качеств в их педагогических действиях 30% вожатых заботились о детях у 52% наблюдались оптимистичные и терпеливые отношения с воспитанниками 48% активно участвовали в подготовке и проведении физкультурно-оздоровительных мероприятий 60% заботились о здоровье детей, соблюдая их оптимально-двигательный режим 68% творчески подходили к беседам о здоровом образе жизни используя интерактивные методы обучения

Прогностические умения знания- цель- анализ – модель – проект. Механизм формирования прогностических умений

1. Знаниям – этапы мотивирования студентов к физкультурно- оздоровительной деятельности ознакомительный курс (теоретический аспект), дискуссионные ситуации, «спартианское воспитание», образовательный диалог «Олимпийское воспитание и педагогика здоровья», селективные тесты.

2. Ориентация на «результативное окно развития» – сознательно формируемая «оздоровительная» цель. Наличие способностей мотивации и комплекса двигательных навыков.

3. Анализ известной информации, необходимой для преодоления зоны ближайшего развития, выявление трудностей и препятствий, обсуждение важных технических действия по их преодолению..

4. Индивидуальное моделирование физического состояния студента включающее физическое развитие физическую подготовку физическое здоровье, индивидуальное проектирование физического состояния.

Результаты школьной реформы в аспекте подготовки нового учителя находятся в прямой зависимости от уровня формирования культуры здоровья студентов.

Формирование культуры здоровья студентов требует комплекса педагогических условий обучение культуре движений использование новых технологий здоровьесбережения перенос методик спорта в педагогический физкультурный процесс вуза использование педагогических условий гуманизации физического воспитания студентов» выявленных ранее создание физкультурно-оздоровительного пространства в вузе для мотивированности молодежи к физкультурно-оздоровительной и спортивной активности использование в педагогическом процессе по физвоспитанию интерактивных методов обучения (проектно-целевой подход).

На начальном этапе проектной работы, необходимо провести ознакомительную урок, на котором рассказывается о проекте, его целях и задачах, определяется направление работы, демонстрируется презентация, включающая предыдущие работы детей. На этом же уроке говорится о сроках выполнения работы, и о том, что работы украсят не только школьную выставку, которую видят и учащиеся, и родители, и учителя школы, но и останутся наглядными пособиями в кабинетах школы (по желанию детей). Это является для ребят мощным стимулирующим фактором.

Основной, практический этап, где учащиеся работают над проектом, готовят практическую работу и сопровождающие материалы в виде рефератов, эскизов и чертежей. Это самый продолжительный и интересный этап. Роль педагога на этом этапе, в основном, консультационная.

Завершается проект аналитическим этапом. Каждый знает, что проект должен завершаться получением какого-либо продукта. Презентация по своей сути предназначена для демонстрации полученного продукта. Примерная схема защиты, это постановка проблемы, ее актуальность, этапы работы над проектом, полученные результаты, их краткий анализ. Выводы и результаты рефлексивной оценки проекта [2].

Ребята демонстрируют свои работы, рассказывают, какие цели ставили, какие трудности встретили, что не получилось и почему. Часто проекты в процессе работы меняются, дополняются. Одноклассники оценивают проекты, выражают одобрение, советуют, чем мог бы проект дополниться.

Каждая проектная работа оценивается по *Интегрированной модели критерияльного оценивания*, которая сочетает различные виды оценивания достижений учащихся по предметам Интегрированной образовательной программы. Модель основана на принципе единства преподавания, обучения и оценивания и представляет собой целостный подход к оценке достижений учащихся. На уроках искусства применяем два вида оценивания, это:

Формативное оценивание (ФО) – текущее оценивание, которое проводится в течение четверти учителями в соответствии с целями обучения учебных программ как часть преподавания и обучения. Осуществляется в различных формах (устный опрос, письменные и практические задания и др.) и позволяет учителю и учащемуся корректировать процесс обучения.

Внутреннее суммативное оценивание (ВСО) – оценивание, которое проводится в конце четверти для определения уровня усвоения знаний и сформированности учебных навыков при завершении изучения блока информации за четверть [3].

Рассмотрим это на примере девятого класса. В каждой четверти соответствии с требованиями разработаны проектные работы для ВСО. В данное время разработаны и осуществлены 3 темы проектных работ. Все темы проектных работ объединяют ряд предметов и научных дисциплин, например, во 2 четверти тема проектной работы «Континент», где учащиеся выполняя практическую

часть работы изучили страны, культуру, флору и фауну, географические и политические карты мира, что дает всесторонне изучение темы. Данный проект объединяет одновременно такие дисциплины, как география, биология, культурология и история.

Проектная работа выполняется в группе. Работая в группе учащиеся научились правильно распределять время и работу между собой.

Результаты проектов демонстрировались на отчетных выставках школы.

Почему такая заинтересованность у ребят к этому проекту? Потому что в начальной школе они уже занимались проектной деятельностью, да и в течение этого года они уже выполнили несколько проектных работ.

Проектная деятельность развивает творческое мышление, фантазию и воображение, любознательность, способность импровизировать в процессе и при защите проекта. В единстве восприятия произведений искусства и собственной творческой практической работы происходит формирование образного художественного мышления детей. Она также позволяет развивать абстрактно-логическое мышление, память, способность к анализу и синтезу. Проявляющаяся в проектной деятельности способность к правильному выбору способов и материалов, математический расчет затрат приводят к выбору соотношения размеров, формы, пространства, дизайна. При защите проектов вырабатываются навыки публичной речи. Парные, групповые и коллективные проекты развивают терпимость и уважение к мнению партнеров, умение отстаивать свою точку зрения, что в целом благотворно влияет на сплочение коллектива класса.

Проект – это особая часть школьной воспитательной среды, которая дает учащимся возможность применить свои знания на деле, помогает сориентироваться в мире профессий, формирует технологическую культуру и творческое отношение к труду, чувство гордости за свои умелые руки и творчески мыслящую голову. В процессе выполнения проекта, учащиеся не только изготавливают различные изделия, но и проводят своеобразные исследования. Это поисково-исследовательское начало напрямую связано с внедрением в технологическую подготовку школьников метода проектов. У детей появляется желание и возможность разработать, проанализировать, проверить и воплотить возникшие у них идеи в материале [4].

Выявление актуальных проблем школьной среды с последующим полноценным анализом и разработкой эффективных способов по их решению, объединение для этого потенциала учащихся, педагогов, родителей, партнеров – это серьезный шаг на пути модернизации школьного образования.

Литература:

1. Полякова И. Особенности обучения школьников по программе Б.М.Неменского «Изобразительное искусство и художественный труд». Ж. Искусство-М. 2013г.

мнения, увеличивается ко II курсу» после воздействия альтернативных программ «Гуманистическое воспитание личности на занятиях по физической культуре» и «Олимпийское воспитание и педагогика здоровья» студенческая.

Оценка развития спортсмена несколько иная 6,67% респондентов остаются с мнением одностороннего развития спортсмена.

-10-6,67-5% юношей не исключают возможности негативного влияния спорта на общую культуру человека к I курсу этого мнения придерживаются лишь 5% юношей

- ухудшение интеллектуальных и творческих способностей допускают 1,67-6,67-3,33% респондентов. Одно из центральных направлений альтернативных программ – создать физкультурно-оздоровительное пространство в вузе для самореализации каждого студента и выявления его компетентности.

Процент респондентов, поддерживающих честную и справедливую борьбу, возрастает достаточно стремительно с 8,33 до 48,33%, олимпийский принцип честной борьбы юноши воспринимают позитивно Дружеские отношения поддерживает другая половина респондентов 30–51,67-51,67%..

Нас также интересует отношение юношей к Олимпийским играм и Олимпийскому движению. В ходе педагогических исследований мы выявили достаточно юношей 53,33-76,67-76,67%, которые восхищаются олимпийцами для 16,67-38,33-41,67% они являются кумирами- Динамика интереса к этой достаточно малой социальной прослойке вполне понятна, ведь, по другую сторону молодежь оказывается под влиянием наркомании, преступности, нравственной незащищенности. Особенно привлекательными чертами олимпийцев для юношей являются следующие профессиональное мастерство интересует 31,67-48,33-61,67% респондентов всестороннее и гармоничное развитие, 11,67-48,33-61,67% высокая нравственная культура поведения 10,00-26,67-38,33% внешний облик соответственно 18,33-33,33-33,33% юношей.

В процессе эксперимента происходит переориентация личных ценностей студентов для юношей важно увидеть и оценить в олимпийцах не только способность показывать высокие спортивные результаты, но и всестороннее и гармоничное развитие, «нравственную» чистоту. юношей занятия физкультурой чтение книг, газет, журналов – самообразование художественная самодеятельность – «пространство», где можно проявить себя. В планах на будущее студенты наиболее ценят успехи в учебе, сохранение и укрепление здоровья, активные физкультурные занятия изучение иностранного языка.

Педагогический эксперимент, проведенный во временном детском коллективе, позволил оценить студенческую физкультурно-оздоровительную деятельность, способствующую приобщению воспитанников к здоровому образу жизни В исследованиях участвовали 320 детей, отдыхающих в лагере 100 студенток III курса. Цель эксперимента;

стию спортсменов в борьбе за мир 10%. Привлекательность методики спортивной тренировки говорит о рефлексивной необходимости самостоятельных занятий с использованием индивидуальных комплексов физических упражнений. Интерес юношей к нравственным поступкам спортсменов и тренеров вызывает некоторый оптимизм 46,67%.

Исследуя интересы юношей, можно констатировать факт приоритета влияния спорта на здоровье и физическое развитие человека – 60%, на 2-ю позицию студенты выдвигают результаты спортивных соревнований – 41,67% методика спортивной тренировки на 3-й – 33,33% далее идет история отдельных видов спорта – 18% цели и задачи Олимпийского движения интересуют 11,67% юношей, а участие спортсменов в борьбе за мир – лишь 5%.

К концу I курса студентов по-прежнему привлекает проблема влияния спорта на здоровье и физическое развитие человека – 1-я позиция. На 2-ю – выходят

- методика спортивной тренировки. – 46,67%
- нравственные поступки спортсменов и тренеров 46,67%
- результаты спортивных соревнований – 46,67%.

Для нас важно позитивное, студенческое мнение о психофизических изменениях, происходящих под действием активных занятий физической культурой и спортом. Так, с улучшением телосложения и развитием силы и быстроты согласны 81,67% юношей.

Развитие физических качеств, несомненно, повлечет за собой и коррекцию телосложения. Сохранение и укрепление здоровья занимает, у юношей 3-ю позицию процент полностью согласившихся с этим мнением возрастает к I курсу до 75% возможность интересно развлекаться открывают для себя 25% первокурсников, к I курсу – 59,66%. Успехи в учебе и подготовке к избранной профессии связывают со спортом 13,33 и 15% первокурсников, рейтинг такой возможности повышается с 48,33 до 51,67%. Полное согласие с всесторонним развитием человека, занимающегося физической культурой, подтверждают 20% юношей, к I курсу – 40% респондентов. Согласны с развитием умственных способностей и повышением уровня культуры студенты-первокурсники – 1,67 и 8,33% к концу обучения на кафедре физвоспитания это мнение поддерживают 11,67 и 41,67% респондентов. Знают о существовании эстетических и неэстетических видов спорта 3,33-21,67-41,67% студентов. Вместе с тем юноши не исключают возможности следующих отрицательных последствий, к которым могут привести систематические занятия спортом ухудшение результатов в учебе «практически всегда» допускают 8,33-5-3,33% юношей в зависимости от курса обучения процент студентов, поддерживающих это мнение к I курсу, снижается до 3,33% студентов убеждены в важности сочетания систематических занятий спортом с учебой в вузе. Возможно, к I курсу срабатывают в полной мере адаптационные процессы человека к обучению и специфической студенческой жизнедеятельности

- одностороннее развитие спортсмена «практически всегда» допускают 13,33% респондентов. Процент юношей, придерживающихся этого

2. Пахомова Н.Ю. Метод учебного проекта в образовательном учреждении: Пособие для учителей и студентов педагогических вузов. – М.: АРКТИ, 2008.

3. Критериальное оценивание учебных достижений учащихся. Методические рекомендации для учителя. Класс 9. АОО «Назарбаев Интеллектуальные школы», А.: Центр педагогических измерений, 2014-2015 у. г.

4. Полат Е.С., М.Ю. Бухаркина, М.В.Моисеева, А.Е. Петрова «Новые педагогические и информационные технологии в системе образования». М., 2004.

Бижанова О.И.

Костанайский государственный университет имени А.Байтурсынова, Казахстан

ПОЛИАЗЫЧИЕ И ИНФОРМАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ

Трехязычная личность гражданина Республики Казахстан из какой-то отдаленной перспективы становится реальностью сегодняшнего дня. Мощным толчком в формировании полиязычной, поликультурной личности является реализация культурного проекта Президента Республики Казахстан «Триединство языков». Особенно четко это прозвучало в медийной лекции Президента Нурсултана Абишевича Назарбаева, посвященной феномену общества знаний – логично выстроенный мост: от общества знаний к обществу всеобщего труда. В такой перспективе и должны сегодня работать все образовательные учреждения Казахстана.

Полиязычие как важное направление развития человечества осознавалось давно. Сегодня невозможно представить себе, что где-то ещё существуют страны, люди которых владели бы только одним языком. И в реальности нет цивилизованных государств, где жила бы только одна нация. Для нормального функционирования любого многонационального государства весьма существенно формирование двуязычия и полиязычия.

Полиязычие – «употребление нескольких языков в пределах определенной социальной общности (прежде всего государства); употребление индивидуумом (группой людей) нескольких языков, каждый из которых выбирается в соответствии с конкретной коммуникативной ситуацией».

Уровни сформированности полиязычной личности в определенной степени условны, так как могут иметь самые различные сочетания. В качестве основополагающей цели обучения иностранным языкам становится формирование поликультурной многоязычной личности, обладающей информационными, коммуникативными и интеллектуальными потребностями, способностями и компетенциями, которые позволяют ей успешно действовать в условиях межкультурного общения и

профессионально-языковой деятельности в роли субъекта иноязычного познания, иноязычного общения и иноязычного творчества.

Бесспорно использование преподавателями инновационных методов, методов формирования интереса к обучению, методов формирования долга и ответственности в обучении, активизируют процесс языкового обучения и способствуют эффективности усвоения казахского, русского и иностранных языков.

Применение новых методов и технологий обучения при изучении неязыковых дисциплин будет способствовать развитию таких качеств личности, которые являются востребованными современным поликультурным и многоязычным обществом. Поэтому проблема использования эффективной методики преподавания неязыковых дисциплин в вузе представляется очень важной.

В связи с тем, что на сегодняшний день в системе образования отсутствует единая методика полиязычного преподавания неязыковых дисциплин, актуализируется вопрос о проведении научных исследований в данной области.

На основе изученного опыта стран, в которых полиязычное образование прошло апробацию, стоит отметить, что необходим поэтапный переход к изучению предметов на нескольких языках, так как резкий переход, может негативно отразиться не только на качестве усвояемости материала, но и на развитие нежелания изучения предмета у обучающихся. В связи с этим первоначально предлагается внедрение полиязычного обучения в отдельные фрагменты занятия с применением новых методов обучения, основанных на проведении нестандартных видов уроков.

Примером может являться опыт применения игровой модели проведения занятий с применением видеоуроков на иностранном языке. Поскольку по своей сути учебная игра представляет собой практическое занятие, моделирующее соответствующие аспекты языковой деятельности обучаемых, она создает условия для комплексного формирования соответствующих компетенций обучающихся. Игровые методы способствует более естественному овладению иностранным языком. Преимущество предлагаемой модели игрового обучения заключается в том, что усвоение нового языкового и речевого материала на неродном языке происходит более эффективно, поскольку осуществляется в эмоционально свободной игровой обстановке в процессе общения, максимальной двигательной активности.

Одним из вариантов изучения дисциплины, является использование метода проектов. Данный метод развивает творческую активность, умение выполнять исследовательские работы, анализировать выполненную работу. Данная форма обучения способствует развитию коллективной учебной деятельности обучающихся, при которой цель осознается как единая, требующая объединения всего коллектива, в процессе деятельности между членами коллектива образуются отношения взаимной ответственности, умение понимать и сознательно использовать различные формы и способы представления данных.

Пайдаланған әдебиеттер

1. Н.Ә. Назарбаев. «Жаңа онжылдық – жаңа экономикалық өрлеу – Қазақстанның жаңа мүмкіндіктері « атты Қазақстан халқына Жолдауы.// «Егемен Қазақстан» газеті 30.02.2010ж. – С.1-3.

2. Б.Қ. Мухамеджанов «Болашақ дене мәдениеті мамандарын кәсіби дайындаудың ғылыми- педагогикалық негіздері»: п.ғ.д. ғылыми. ... автореф. – Түркістан, 2008.- С.40-42.

Жилисбаев Нагашбек Келисбекович

*Международный казахско-турецкий университет имени Ходжа Ахмеда Ясави,
Казахстан, г.Туркестан*

ФОРМИРОВАНИЯ КУЛЬТУРЫ ЗДОРОВЬЯ СТУДЕНТОВ

Рассмотрим, насколько эффективными воспитательными воздействиями в практико-педагогической технологии формирования культуры здоровья студентов являются ознакомительный курс, альтернативная программа «Гуманистическое воспитание личности на занятиях по физической культуре», «Олимпийское воспитание и педагогика здоровья». Информационный интерес достаточно высоки, является «триггером» к непосредственной деятельности. Самостоятельно, занимающиеся спортом юноши, курса составляют 48,67% в отличие от участвующих в соревнованиях – 5% к I курсу 53,33% мужчин активно посещают спортивные секции, процент участвующих в обязательных соревнованиях значительно возрастает – до 39,67%. Это говорит о достаточно позитивном влиянии педагогического процесса и средств массовой информации на отношение студентов-юношей к физкультурно-спортивной деятельности.

Участвующие в исследовании студенты оценивали следующие спортивные соревнования

-соревнования, где участники соревнуются ради отдыха 26,7%, развлечения здоровья 46,63% юношей считают важными и полезными – во всех спортивных соревнованиях, где участвующие соревнуются ради отдыха, развлечения и здоровья, стремятся установить высокие спортивные достижения, рекорды являются- необходимыми- для 53,6%.

Говоря об улучшении состояния здоровья, несколько не сомневаются в позитивной роли физических упражнений 68,33% юношей. Важным для нас представляется анализ аспектов спорта и спортивной жизни, 340 вызывающий наибольший интерес у юношей. Рейтинг интереса к истории отдельных видов спорта незначительно возрастает – до 18,33%. Наблюдается повышение интереса юношей к Олимпийскому движению, его истории, идеалам, ценностям- 40% уча-

бейімделуге жеке тұлғаның нарықтық қатынасымен қоғам қажеттілігі арасындағы мәселелер туындады.

Дене мәдениеті мен спорт – бұл салауатты өмір бейнесін қалыптастырудың негізі, жастарды адамгершілікке, еңбек қызметіне интеллектуалдық және денелерін даярлау, жоғары спорттық жетістікке жету, денсаулығын нығайту құралы.

Қоғамдық құнды қызмет түрлерімен шұғылдануға мүмкіндігі жоқ, жастар өзімен-өзі күйінде қалды. Осыған байланысты өзінің интеллектуалдық және дене мүмкіндіктері мен қоғамдық құнды қызметке қажеттілігін жүзеге асыруға мүмкіндігі болмауымен байланысты басқа да мәселелер туындайды. Оқушылардың дене мәдениеті мен спорттық іс-әрекет құндылықтарына деген қатынасы нашар зерттелген өзекті мәселе ретінде қалып отыр.

Осыған байланысты мектептерде дене мәдениеті мен спортқа қызығушылық құндылықтарын қалыптастыру бағдарлары анықталып және сол бағдарларға сәйкес ұйымдастырылса, оқушыларының дене мәдениеті мен спортқа қызығушылықтары артады және денесін шынықтырумен қатар денсаулығын жақсартуға, салауатты өмір салтын қалыптастыруға, спорттың – әлемдік бейбітшілік құралы ретінде танып білуіне жол ашылады, спорттық қызығушылықтың теориялық материалын терең игеріп бекітуге, іс-жүзінде дағдыға айналдыруға жағдай жасалар еді.

Сонымен қатар, біздің түсінігімізде дене мәдениеті тек қимылдық қабілеттерге ғана бірігіп қоймайтын, дене бітімі мен қабілеттерін әлеуметтік жағынан қалыптастыратын кең ауқымды білдіреді. Оған адам ағзасының анатомиялық жүйесін, нақтырақ айтқанда, оның дене бітімін сипаттайтын дене сапалары кіреді, демек дене мәдениеті қозғалыс мәдениеті (қимылдық мәдениет) ғана емес, сонымен қатар қимылдық-қозғалыс элементтері дененің саулығы, адамның дене сапаларын, бітімін жетілдіру мәдениеті саналатын дене құрылысы (соматикалық) мәдениеті болып табылады.

Сондықтан, адамның жан-жақты жарасымды жетілуіне негіз болып табылатын дене мәдениеті жөнінде айтқанда біздің назарымызды оның спецификалық маңызы – дене тәрбиесі, жеке адамды қалыптастыруда үлкен рөл атқаратын денені шынықтыруға ғана аударып қоймайды. Бұл дене тәрбиесін зерттеуші ғалымдардың айтуынша, адамның дене тәрбиесін жетілдіруге бағытталған педагогикалық қызмет аясын ғана емес, сонымен бірге жеке адамның еңбек, мінез, ақыл, ой, эстетикалық, отансүйгіштік, саяси тәрбиесін де қамтуы тиіс. Ол мәдениеттің бір түрі ретінде қандай да бір дене көріністеріне жатқызылмауы керек, оның элементтерін тұтас күйінде қарастыруымыз қажет. Бұл, біздің зерттеуіміздің сан қырлылығы жөнінде жасаған қорытындылардың дұрыстығын дәлелдейді.

В заключение хотелось бы отметить, что одними из актуальных и перспективных направлений научных исследований для современного образования являются направления, связанные с разработкой полиязычных методик и технологий обучения, и, в частности, методик и технологий преподавания неязыковых дисциплин на английском языке.

Литература:

1.Послание Главы государства народу Казахстана от 27 января 2012 года «Социально-экономическая модернизация – главный вектор развития Казахстана»// Казахстанская правда. 28 января 2012 г.№32

2.Жетписбаева Б. А. Полиязычное образование: теория и методология. – Алматы: Білім, 2011. – 343 с.;

3.Алметова Н.Ш., Касенова Р.К. Многоязычное обучение в школах Казахстана: опыт, проблемы и решения//Педагогика, №5, 2011г. С.117-122

Ибраев Абилкасым Зейдинович

*Международный казахско-турецкий университет имени Ходжа Ахмеда Ясави,
Казахстан, г.Туркестан*

ФОРМИРОВАНИЕ НАВЫКОВ И ПРИВЫЧЕК ПОВЕДЕНИЯ СТУДЕНТОВ НА ЗАНЯТИЯХ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ

Организация жизненного опыта студентов путём планомерного и регулярного выполнения определённых поступков и действий, позволяющая закалить их волю, сформировать положительные привычки и навыки поведения, называются упражнением.

Упражнения – неотъемлемая часть методики нравственного воспитания. Это основной путь формирования твёрдых навыков и привычек. Многократное сознательное выполнение установленного правила вырабатывает привычку – способность к определённому в данных условиях поступку, формирует правильное поведение студента.

Хочется подчеркнуть, что для выработки привычки необходимо именно сознательное выполнение действий. Студент должен хорошо понимать, почему нужно поступать так, а не иначе. Но и этого мало.

Неуклонная требовательность и контроль за выполнением правил со стороны педагога должны сочетаться с такой же требовательностью остальных преподавателей.

Если мы хотим добиться, чтобы каждое занятие начиналось с чёткой сдачи рапорта, нужно приучать к этому не только на занятие, но и на дополнительных кружках и спортивных секциях, не зависимо от того кто его проводит – преподаватель. Дело в том, что каждая поправка в лени и установленного на занятия порядка не только тормозит движение воспитанника вперёд, но и способствует формированию отрицательных черт характера.

Воспитание одной привычки облегчает в дальнейшем формирование других, родственных ей привычек.

Успеха в формировании привычки можно добиться лишь при систематичности упражнений. Стоит педагогу несколько раз разрешить нарушить установленное правило. И ежемесячная работа идёт на смарку. Причём второй раз выработать привычку будет значительно труднее.

Чтобы успешнее использовать возможности, которые создаются в процессе занятиями физическими упражнениями для нравственного воспитания студентов, преподавателю следует заранее продумать организацию воспитательной работы на уроке и во всём курсе обучения, а затем настойчиво осуществлять намеченное. Следует добиваться формирования характера студентов путём организации деятельности учащегося, путём загрузки каждого студента полезным, интересным и нужным делом.

Упражнение – основной метод воспитания навыков и привычек дисциплинированного поведения, трудолюбия, настойчивости, упорства, смелости и других волевых черт характера. Воспитывать волевые качества особенно важно, потому что эти качества – одни из самых существенных сторон личности человека. Как бы хорошо не был развит спортсмен физически, если он слаб духом. Он ничего не добьётся ни в спорте, ни в жизни. И напротив, бесперспективный на первый взгляд юноша может достигнуть высоких результатов благодаря сильному характеру.

Упражнение – основной метод воспитания дисциплинированности. Здесь преподавателю важно знать основные пути предупреждения нарушения дисциплины, хотя не все они относятся к методу воспитания упражнением.

К сожалению многие преподаватели физической культуры пренебрегают мелочами, надеясь, что студенты их дружеское отношение и не будут нарушать порядок. Это серьёзная ошибка. Если на уроке много дисциплинарных проступков, это значит, что раньше педагог не предъявлял требовательности к этим мелочам: нарушение спортивной формы, опоздание на урок, невыполнение команд. Нельзя допускать пререканий студентов с преподавателям, повторять по несколько раз свои распоряжения.

Неуклонная требовательность, отсутствие пререканий, стремление добиться каждого своего указания, просьбы, обязательная постановка разумных требований при глубоком доверии и уважении к студентам – вот в чём залог успеха.

Ибраев Абилкасым Зейдинович

*Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университеті.
«Дене тәрбиесі» кафедрасының аға оқытушысы*

МЕКТЕПТЕРДЕГІ ДЕНЕ ТӘРБИЕСІНІҢ ЖАҒДАЙЛАРЫНА ШОЛУ

Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә.Назарбаев «Жаңа онжылдық – жаңа экономикалық өрлеу – Қазақстанның жаңа мүмкіндіктері» атты Қазақстан халқына Жолдауында халықтың денсаулығын нығайту – бірінші кезектегі шаралардың бірі екендігін атап өткен. «Халық денсаулығы дегеніміз – ол Қазақстанның өзінің стратегиялық мақсаттарына жетудегі табысының ажырамас құрамдас бөлігі» – делінген. Жолдауда Қазақстан азаматтарының саулығына әсер ететін барлық жағдаяттар жан-жақты мұқият ескеріліп бағымдалған.

Халық денсаулығын сақтаудың бірден бір құнды құралы салауатты өмір салтын құру, яғни спортпен шұғылдану. Егер жалпы білім беретін мектептердегі дене тәрбиесі сабақтарына талдау жасайтын болсақ, төмендегідей мәліметтерді келтіруге болады.

Соңғы он жыл ішінде жалпы білім беретін мектептердің дене мәдениеті мен спорттық іс-әрекетке деген қызығушылығы күрт төмендеді, бұл әрине толық түсінерлік жайт. Біздің ғылыми тәжірибелік зерттеу жұмыстарымыздың нәтижесі көрсеткендей, бұл құбылыстың негізгі себептеріне мыналарды жатқызуға болады:

– қаржы дағдарысына байланысты мектеп бюджетіне кіретін қаржы көзінің болмауы. Сауалнама жүргізілген мектептердің дене тәрбиесі пәні мұғалімдерінің 89,3 % -ы осы себепті қолдайды. Бұл себептерді бағалаудағы елеусіз айырмашылық, яғни спорттық құрал-жабдықтарға және жарыстарға әлі де болса аз көлемде қаражаттың бөлінетіндігінде;

– спорттық жұмыстарды жүргізуге оқытушылардың кәсіби-педагогикалық даярлығының нашарлығы. Сұраққа жауап берген педагогтардың 67% – ы дәлелдейді;

– оқушылардың интеллектуалдық және өнегелік дамуындағы дене мәдениеті мен спортқа маңызды рөлін білім беру жүйелері мен үкімет билігі органдары басшыларының тиісті деңгейде бағалайды. Бұл жөніндегі соңғы он жылдықтағы білім беру жүйесіндегі барлық жүргізіліп отырған саясат көрсетеді.

Солай бола тұрса да, тек қоғамдық даму құндылықтарын ғана емес, сонымен бірге жастарды нарықтық қатынас жағдайындағы еңбекке және өмір сүруге даярлау жүйесінде асыра бағалау жүріп жатыр. Нарықтық экономика жағдайында оқытушыларды даярлауда үкімет билігі құрамдарының қатынасы мен кәсіби қызметін өзгертуге қабілетті, кәсіби әсер ететін жағдайларға еркін

Дене мәдениеті жағымсыз әдеттермен қатар жүрмейді. Ішімдік, наркотикалық заттарды қолдану, шылым шегу сияқты жағымсыз әдеттер демалуды үйлесімді бағыттауға, спортпен айналысуға, дұрыс тамақтануға және дене мәдениетінің тағы да басқа элементтерін қолдануға кедергі келтіреді. Жағымсыз әдеттер көптеген ауруларды туғызатын маңызды факторлар болып табылады, адам өміріне қауіп төндіреді. Жағымсыз әдеттерді тыю біздің мемлекетімізде өзекті және көкейтесті мәселелерінің бірі, өйткені ішімдікке салыну, шылым шегу, наркотикалық заттарды қолдану мектеп оқушыларының арасында көптеп кездеседі.

Оқушылардың дене мәдениетін қалыптастыру арқылы дене шынықтыру және спорт қызметі түрлері бойынша жеткіншектерді тәрбиелеу жүйесін жетілдіру педагогикалық үдерістің маңызды бөлігі. Дене шынықтыру және спорт қызметін дамытудың қазіргі кезеңінде жалпы орта мектептерде оқушылардың дене мәдениетін қалыптастыруда, спорттық қызметтің алуан түрлі формаларына тән.

Мектеп оқушыларының дене мәдениетін қалыптастыру дегеніміз – бұл арнаулы, жүйеленген білім мен дене жаттығуларын игеру үдерісі және олар жеке дара зерттеу арқылы өмірде қолдана білу көрсеткішімен сипатталады. Ал, мектеп оқушыларының дене мәдениеті туралы білімді дене тәрбиесінің заңдылықтарын ашып көрсететін білімде – деп түсінгеніміз дұрыс. Біліктілік пен дағдылар көлемін жай игеру мен оны жүйелі игерудің арасында нақты айырмашылық бар. Дене мәдениеті туралы білім мектеп оқушыларының қозғалысы жайлы білімді, біліктілігі мен дағдыларын, жинақтауға ғана емес, сонымен қатар, өз білімімен тәжірибесін өмірде қолдана білуді және дене жаттығуларын жеке-дара игеруді, пайдалануды қарастырады.

Дене мәдениеті туралы білімді мектеп оқушысы оқып, үйрену нәтижесінде алады. Дене мәдениеті және спорт туралы білім алу, ол дене тәрбиесінің функцияларының бірі болып бағаланады, осыған байланысты, денені шынықтыратын жаттығуларымен және таңдап алған спорт түрлерімен айналысу тиімділігін анықтайды.

Пайдаланған әдебиеттер

1. Оңалбеков Ж.К. «Болашақ мұғалімдерді дене шынықтыру-сауықтыру жұмыстарының ұйымдастыруға дайындаудың ғылыми-педагогикалық негіздері»: п.ғ.д. ... автореф.- Түркістан, 2007
2. Б.Қ. Мухамеджанов «Болашақ дене мәдениеті мамандарын кәсіби дайындаудың ғылыми- педагогикалық негіздері»: п.ғ.д. ғылыми. ... автореф. – Түркістан, 2008.
3. Иманғалиев А.С. Педагогическая валеология. – Алматы: Әлем, 1998. – № 202. – 26 б.

Отсутствие грубости и назидательности в речи. Грубость преподавателя возмущает студента, подрывает его авторитет, даёт повод к серьёзным нарушениям дисциплины.

Прекрасно понимая, что нудное чтение нотаций не может предупредить нарушение дисциплины, исправить поведение студента, отдельные преподаватели всё же нередко злоупотребляют многословием.

Нравоучение, особенно во время занятия, когда студенты жаждут движения, накаляют обстановку, провоцируют шалость, грубые выходки занимающихся.

Начало урока сразу после звонка, высокая плотность занятий. Великий русский педагог К.А.Ушинский неоднократно отмечал, что безделье на уроке, минуты, когда студенты не заняты делом, наносят большой урок нравственному воспитанию, чем умственному.

Группа должен работать от звонка до звонка, как часовой механизм, иначе уроки будут способствовать формированию таких черт характера, как разгильдяйство, лень, а студенты любое распоряжение будут выполнять после долгих пререканий с учителем.

С увлечением, бодро, энергично вести урок. Энтузиазм заразителен. Увлечённость работой предотвращает нарушение дисциплины. Излишняя же строгость, сердитое лицо учителя вызывают внутреннее сопротивление студентов.

Заботиться в первую очередь о аудитории в целом, прежде чем оказать помощь одному студенту, обеспечить активную работу всего аудитории.

Всегда помнить, что студенты очень чутко относятся к оценке их учебного труда. По тому, как учитель оценивает их работу, студенты судят о его принципиальности и справедливости.

Легкомысленное отношение к выставлению оценок (например, вызов сразу шести человек для выполнения вольных упражнений на оценку, когда. Практически, невозможно заметить ошибки каждого студента) подрывает авторитет учителя, провоцирует нарушение дисциплины. Рассмотренные приёмы предупреждения недисциплинированности облегчают работу учителя. Однако никогда не следует забывать, что высокая культура учителя, его благородные душевные качества оказывают неисчислимо влияние на сознание и поведение учащихся, являются активнейшим стимулятором сознательной дисциплины студентов.

В ходе занятий физическими упражнениями студенты постоянно преодолевают внешние и внутренние трудности. Практическая работа по преодолению препятствий на уроке физической культуры, в секционном занятии является действенным средством воспитания не только дисциплины, но и воли. Приучать студентов к смелым поступкам, мужественному поведению, упорству и выдержке необходимо на каждом занятии.

В зависимости от материала урока учитель применяет те или иные специальные упражнения для воспитания у учащихся волевых черт характера. На занятиях по гимнастике это опорные прыжки, соскоки с брусьев и перекладины, упражнения на кольцах.

Прекрасно воспитываются воля и мужество спортсмена в процессе занятий лыжным спортом. Лыжные гонки на разные дистанции требуют умения преодолевать усталость. В борьбе с усталостью закаляется воля. Спуски со склонов разной крутизны и особенно скоростные спуски по склонам – прекрасное средство воспитания у студента решительности, смелости, мужества.

Для воспитания волевых черт характера полезны и легкоатлетические виды спорта.

Большие возможности для воспитания у спортсменов целеустремленности, настойчивости, решительности, смелости, дисциплинированности заключены в подвижных играх и спортивных играх. Любая спортивная игра требует высокой дисциплины участников, умения подчинять свои интересы и желания интересам коллектива. Игрой нужно руководить. Игра, пущенная на самотёк, может содействовать проявлению высокомерия и эгоизма.

Уроки физической культуры способствуют формированию у студентов навыков культурного поведения. На уроках занятиях по физической культуре создаются возможности и для воспитания гигиенических привычек, привычки заботиться об окружающих, считаться с ними, привычки быть опрятным и подтянутым.

Таким образом, в процессе занятий различными видами спорта формируются привычки волевого поведения, воспитываются волевые качества. Но нам не безразлична направленность волевых качеств студента – спортсмена.

Трудно измерить вред, наносимый личности и обществу неправильной постановкой физического воспитания, когда в жизнь входит здоровый, сильный, волевой, но общественно пассивный человек. Главным мотивом деятельности наших спортсменов всегда должно быть чувство общественного долга.

Литература

1. Глязер С. Сила на силу – Семья и школа, 1980, № 10.
2. Геллер Е. М. Игры, способствующие развитию силы у школьников. – Физическая культура в школе, 1969. № 11.
3. Гольдрин А. Бег-преследование. – Физическая культура в школе, 1968. № 11.
4. Гугин А. А. Уроки физической культуры в I–III классах. М., 1977.
5. Качашкин В. М. Методика физического воспитания. М., 1980.

Нарықбай Роллан Таженұлы

Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университеті.
Қазақстан Республикасы, ОҚО Түркістан қаласы

МЕКТЕПТЕГІ ОҚУШЫЛАРЫНДЫҢ ДЕНЕ МӘДЕНИЕТІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ ЖОЛДАРЫ

Жалпы орта мектептерде оқушыларының дене мәдениетін қалыптастырудың тәрбиелік мақсаттары мен міндеттерін төмендегідей анықтауды жөн көрдік: дене белсенділігі, дене жаттығулары, тамақтану, психикалық тепе-теңдік, жеке бас гигиенасы, зиянды әдеттерден сақтану және т.б..

Жеке тұлғаның дене әсемдігіне бейімділігін біз адамның оның сыртқы әсемдігіне қажеттілігінен туған деп қарастырамыз. Оқушылардың білімінің деңгейімен, жеке бас гигиенасының маңыздылығын, саналы түрде түсінуімен, қимыл тәртібі, шынығу амалдары, салмақ пен бойдың айырмашылығы арқылы сипатталады. Жалпы орта мектеп оқушыларының қимыл-қозғалыс белсенділігінің азаюы, ұзаққа созылған қозғалыстың шектелуі денсаулыққа өте зиян келтіретіні бәрімізге белгілі. Ғалымдардың айтуы бойынша, жүріс-тұрысы аз тіршілік ортасы мектеп оқушыларының ішкі ағзаларына, бұлшық еттеріне ғана жағымсыз, қолайсыз әсер етпейді, сонымен қатар мектеп оқушыларының сыртқы бой тұлғасына және ішкі сүйек қаңқасына да зиянын тигізеді. Дене қозғалыс жаттығуларының әсерінен қандағы холестерин азаяды, қоюлану, ұйысуға қарсы белсенділігі артады, жүректің бұлшық еттерін қысқартатын қызметін қалыпқа келтіріледі, иммундық жүйесі нығаяды. Дене мәдениетімен айналысу қан құрамында болатын гемоглобинді көбейтіп, қанның толығына ықпал етеді және көмірсутек алмасуының бұзылуының алдын алатын құрал екендігі белгілі.

Дене жаттығулары оқушылардың әртүрлі күш түсу, күйзелу және тағы да басқа организмнің кез келген сыртқы әсерлерге қарсы тұру қасиетін арттырады. Мұндай факторлерге төмен және жоғары температура, ауаның ылғалдылығының төмендігі немесе жоғарылығы, атмосфера қысымының кенет өзгеруі және т.б. жатады. Қоршаған ортаның қолайсыз жағдайларына арналған жан-жақты жаттығу әдісі жоқ. Егер ұзақ жылдар бойы үнемі дене мәдениеті және спортпен айналысып отырса, адам ағзасы жаттығуға бейімделеді. Егер адам суыққа төзімді болса, оны ыстыққа да төзімді болады деуге, керісінше ыстыққа төзімді адам, суыққа да төзімді деп айтуға болмайды. Ыстықтан да, суықтан да қорықпау үшін, адамға жоғары және төмен температурамен әсер ету керек. Дене мәдениеті әдістеріне – таңертеңгілік жаттығулар, дене тәрбиесі сабағы, сабақтан тыс уақытта спорт түрлерімен шұғылдану және шынығу (күн ванналары, ауадағы, судағы процедуралар, монша, сауналар) жатады.

ҚР Президенті Н. Ә. Назарбаевтың «Қазақстан жолы – 2050: Бір мақсат. Бір мүдде. Бір болашақ» атты Жолдауында: «2020 жылға қарай Қазақстандағы 3-6 жас аралығындағы білім алушыларды мектепке дейінгі біліммен 100% қамту жоспарлануда. Сондықтан оларға заманауи бағдарламалар мен оқыту әдістемелерін, білікті мамандар ұсыну маңызды. Орта білім жүйесінде жалпы білім беретін мектептерді Назарбаев зияткерлік мектептеріндегі оқыту деңгейіне жеткізу керек. Мектеп түлектері қазақ, орыс және ағылшын тілдерін білуге тиіс. Оларды оқыту нәтижесі оқушылардың сындарды ойлау, өзіндік ізденіс пен ақпаратты терең талдау машығын игеру болуға тиіс». Елбасы Жолдауының талаптары жаңаша бағытта жұмыс атқаратын мамандарды даярлайтын жоғары оқу орындарының міндетін айқындайды [8].

Ұлы Абай атамыздың 33-ші қара сөзінде өнер туралы былай делінген: «... егер мал керек болса, қолөнер үйренбек керек. Мал жұтайды, өнер жұтамайды. Алдау қоспай, адал өнерін сатқан қолөнерді – қазақтың әулиесі сол» [9]. Әулие деген қазақтың түсінігінде ең күдіретті, қасиетті, киелі адам деген мағынаны береді. Осы қара сөзінде ұлы ақын өнерді, жалпы өнер адамын қазақтың қастерлі адамы деп әлиеге теңеп отырған.

Қазақстандық БҰҰ жаңарту тұжырымдамасы жалпы білім берудің басым бағыттарын оқу үдерісінде қалыптастыру мен әртүрлі оқу іс-әрекетін қамтитын оқыту әдістерінің үйлесімділігі негізінде жүзеге асырылуы тиіс екендігін анықтап беріп отыр. Бұл басым бағыттар білім беруді дамытуға негіз болады. Осыған орай білім беретін ұйымның әр деңгейінде оқыту мен тәрбие берудің мақсаты, білім мазмұнын іріктеу ұстанымдары, шәкірттің дайындық сапасын бағалау тәсілдері нақтыланды. Бүгінгі таңда білім беретін ұйымның алдына қойып отырған басты міндеттерінің бірі қабілетті жеке тұлғаны қалыптастыру болып табылады.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңы. 27 шілде 2007ж. № 319-III ҚРЗ, Астана. Ақорда
2. Қазақстан Республикасының 2015 жылға дейінгі білім беруді дамытудың Тұжырымдамасы. Астана. Ақорда. 27 қаңтар 2014ж.
3. «Қазақстан – 2030» стратегиялық бағдарламасы. Астана. Ақорда. 11 сәуір 2008ж.
4. Амонашвили Ш. «Школа жизни». –М.: Издательский дом Ш. Амонашвили, 1998г
5. ҚР Президенті Н. Назарбаевтың «Болашақтың іргесін бірге қалаймыз» атты Қазақстан халқына Жолдауы. Астана. Ақорда. 28 қаңтар 2011ж
6. Н. Назарбаев «Ғасырлар тоғысында». Алматы. Атамұра. 2003. -256 бет
7. Қазақстан Республикасының 12 – жылдық жалпы орта білім беру Тұжырымдамасы. Астана. Ақорда. 27 қараша 2008ж. №627 бұйрық
8. «Қазақстан жолы – 2050: Бір мақсат, бір мүдде, бір болашақ». ҚР Президенті Н. А. Назарбаевтың Қазақстан халқына жолдауы. Астана, 2014ж 17 қаңтар.
9. Абайдың қара сөздері Абайдың отыз үшінші қара сөзі. 2012ж. сәуірдің 18

Магистр искусства Жусипова А.С.

Назарбаев Интеллектуальные школы физико-математического направления
г. Шымкент, Казахстан

ИННОВАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ТВОРЧЕСКИХ КОМПОЗИЦИЯХ ШКОЛЬНИКОВ НА ЗАНЯТИЯХ ПО ИЗОБРАЗИТЕЛЬНОМУ ИСКУССТВУ

Проблема творческого развития личности школьников поднималась на всех этапах развития общества, сегодня она достигла наибольшей актуальности, так как коллективный разум ХХІ в. возвысил человека над его индивидуальным опытом, открыл перед ним новые перспективы и горизонты самореализации. В последние десятилетия с развитием и внедрением в учебный процесс компьютерных технологий стали выделять следующие задачи реализации творческого развития учеников:

- усложнять творческую направленность учебного материала для способных учеников с учетом информационно-компьютерных технологий;
- вводить элемент индивидуального обучения как с отстающими, так и с проявляющимися особые способности учениками;
- подбирать, разрабатывать и совершенствовать дидактический материал с учетом индивидуальных склонностей и способностей обучаемых, предоставляя на занятиях наборы заданий, включая электронные задания, а так же используя информационно-компьютерные технологии;
- выделять устойчивые когнитивные интересы внутри группы школьников и привлекать обучаемых к определению общественно полезной и личностно ценностной значимости выполняемых практических и теоретических заданий с использованием информационно-компьютерных технологий;
- создавать ситуацию гарантированного успеха и психологического комфорта на занятиях;
- создавать атмосферу сотрудничества и неформального общения школьников друг с другом и учеников с преподавателем.

Развитие творческой активности учеников общеобразовательной школы является одной из важных задач педагогической теории и практики среднего образования и эстетического воспитания в условиях современных задач гуманизации образования.

Эффективным средством развития творческих качеств личности в рамках преемственной технологической образовательной системы является изучение декоративно-прикладного искусства. Реализация задач среднего образования и эстетического воспитания как ведущего из направлений всестороннего, гармоничного развития личности требует совершенствования системы эстетического

воспитания учеников и должно быть направлено на развитие практически значимой деятельности учащихся, способствующей активному приобщению их к творчеству. Использование компьютерных информационных технологий в процессе декоративно-прикладного творчества предполагается в качестве средства представления знаний и средства обучения, совершенствующих процесс преподавания, повышающих его эффективность и качество; в целях формирования культуры учебной деятельности; в качестве объекта изучения в рамках освоения курса декоративно-прикладного искусства. Особенность большинства новых информационных технологий в среднем образовании состоит в том, что они базируются на современных персональных компьютерах. При этом персональный компьютер уверенно вошел в систему дидактических средств, став важным элементом предметной среды.

С применением информационных технологий обучения стало осуществимым широкое использование графиков, рисунков, схем, диаграмм, чертежей, фотографий, а также использование творческих работ выполненных школьниками на практических занятиях по декоративно-прикладному творчеству. Применение практических заданий прикладного характера в учебных компьютерных системах позволяет на новом уровне передавать информацию ученику, улучшить ее понимание, а также творчески самореализоваться. Распространение компьютерных технологий в определенной мере послужило толчком к созданию и широкому тиражированию на компакт-дисках разнообразных электронных изданий: учебников, справочников, словарей, энциклопедий. В последние годы педагоги обратили внимание на возможности использования компьютерных технологий для организации обучения. Обучение на расстоянии получило название дистанционного обучения. Компьютерные технологии являются средством, позволяющим существенно расширить творческий потенциал, повысить производительность в самом широком смысле слова, выполнять эстетически грамотные работы, повысить качество практических работ и при этом выйти за рамки традиционной модели изучения учебной дисциплины. Так, для того чтобы найти и использовать необходимый материал в Интернет, необходимо осмыслить понятия и определить предметную область, без чего невозможно грамотно составить запрос на поиск информации. Однако, несмотря на преимущества информационных технологий, они еще не стали привычным средством обучения наравне с доской и мелом, а также декоративно-прикладными работами, выполняемыми на практических занятиях.

Результаты социологического исследования продемонстрировали разрыв между культурой преподавателей, ориентированных на традиционные носители информации, и культурой учащихся. Во многом это связано с психологическими барьерами при использовании компьютерных технологий учителем. Это так называемая компьютерная тревожность, страх, боязнь проявить некомпетентность, ощущение дефицита времени и т. п. Опыт показывает, что чем чаще новые технологии используются в учебном процессе, тем легче они «приживаются».

Аға-оқытушы: Қалиев Нұржан Қажымұханұлы
Қазақстан Республикасы, ОҚО Түркістан қаласы
Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университеті.

ДЕНЕ ТӘРБИЕСІ САБАҒЫНДА ЖЕКЕ ТҰЛҒАНЫ ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ БАҒЫТТАРЫ

ҚР «Білім беру туралы» Заңының сегізінші бабында жеке тұлғаның шығармашылық, рухани және физикалық мүмкіндіктерін дамыту, адамгершілік пен салауатты өмір салтының негіздерін қалыптастыру, жеке қасиеттерді дамытуға жағдай жасау жолымен ой-өрісті байыту, сондай-ақ әлемдік және отандық мәдениет жетістіктеріне келу секілді басты тапсырмалары қарастырылады, білім беру жүйесінің басты міндеті ғылым және тәрбие жетістіктерімен қатар ұлттық рух пен жалпы адамзаттық құндылықтар негізінде жеке адамды қалыптастырып, дамытуға жағдай жасау қажеттілігі айтылған [1]

«ҚР 2015 жылға дейінгі білім беруді дамыту тұжырымдамасында» өз бетімен ала алатын және алған білімін өмірдің түрлі жағдайларында қолдана білетін жеке тұлғаның қалыптасуына ықпал ететін оқытудың жаңарған технологияларына көшу талаптары қойылып отыр. [2]

«Қазақстан – 2030» атты еліміздің стратегиялық бағдарламасында ең негізгі бағыттарының бірі – жоғары интеллектуальды жастарды жан-жақтылыққа тәрбиелеу, олардың потенциалдық деңгейлерінің көтерілуіне үлес қосу «... қазақстандық патриотизм мен шығармашылық жағынан дамыған жеке тұлға ретінде тәрбиелеу аса қажет...» [3].

Ш. Амонашвилидің «Мұғалім өз сабағын сүймесе, оған өзі сүйсіне білмесе, ол шәкірт бойына да сүйіспеншілік дарыта аламайды...» [4] – деген пікірінен жеке тұлғаның рухани-адамгершілігін дамыта оқытуда мұғалімге қойылатын талаптың маңыздылығын анық байқауға болады.

ҚР Президенті Н. Назарбаевтың «Болашақтың іргесін бірге қалаймыз» атты Қазақстан халқына жолдауында білім беру жүйесіндегі барлық жұмыс мынадай нәтижелерге қол жеткізуге бағытталуы тиіс:

- 2015 жылға қарай барлық білім беру ұйымдары 50% – ы электронды оқытуды пайдаланып, 2020 жылға қарай оның саны 90 % – ға дейін артады делінген [5]

ҚР Президенті Н. Назарбаев «Ғасырлар тоғысында» еңбегінде тәрбиенің түпкі мақсаты қоғамның нарықтық қарым-қатынас кезеңінде саяси экономикалық және рухани дағдарыстарында жеңіп шыға алатын ХХІ ғасырды құрушы, шебер, өмірге икемделген, жан-жақты, мәдениетті тұлғаны тәрбиелеп қалыптастыру» [6], – деген тұжырымдаманы негізге ала отырып, Қазақстан Республикасы қазіргі отандық білім беру жүйесінің басты мәселелерінің бірі келешек ұрпақты заман талабына сай интеллектуальды, жоғары мәдениеттілігі ұштасып жататын елжанды азамат етіп тәрбиелеу міндетін жүзеге асыру.

ization) the teacher should teach students to ensure that they perform tasks on techniques and tactics, first of all, the right (ie, adequately and accurately). In this period of life of children develop their coordination skills necessary to organically combine education with high-speed, speed-strength abilities and endurance and flexibility. In adolescence, it is advisable to combine the message of knowledge to the development and improvement of specific motor actions and the development of motor skills, the formation of their own abilities to train and implement health and fitness and sports activities. The basic part of the content of the program material learned in X – XI classes. At physical training lessons in high school focuses on training orientation sessions on the comprehensive development of conditioned (power, speed, speed-strength abilities, endurance, flexibility) and focal (speed of construction and coordination of motor actions, voluntary muscle relaxation, vestibular stability) abilities, and combinations thereof. However, fixed and improved the relevant skills (techniques and tactics) continues further enrichment motor experience, increasing basis by coordinating the development of new, even more complex motor activities and develop skills to apply their different complexity conditions.

In conclusion, I must say that, as a part of physical education, upbringing and development of motor abilities contributes to the solution of social problems caused by: the full and harmonious development of personality, the achievement of a high resistance to social and environmental conditions, increasing the adaptive properties of the organism. Joining the complex pedagogical influences aimed at improving the physical nature of the younger generation, education physical qualities promotes physical and mental performance, a more complete realization of human creative powers in the public interest. The direction and content of education physical qualities regulated social principles of physical education. In the course of historical development of society worked out the principles that reveal the basis of practical activities for the full and harmonious physical development of children (the choice of means, methods and forms of organization of pedagogical influences).

References:

1. Kuznetsova ZI. Critical periods of development of motor qualities of school-children //Physical education in school. – 1975. №1.- P. 7-9.
2. Vygotsky LS. Works: In 6 m. /Ch. Ed. AV Zaporozhe's. – Vol.3. Problems of development of the mind /Under. Ed. M. Matyushkina. – M.: Pedagogy, 1983.- 367 p.
3. Guzhalovsky A.A. Development of motor qualities in students. -M.: People ashets, 1978.- 88p

поскольку не требуется перестройки сознания учителя. Преимуществами новых технологий являются удобство и наглядность изложения. материала, легкость его перемещения, возможность быстро найти нужную информацию,

показать изучаемый процесс или явление в динамике. Кроме того, они позволяют разгрузить учителей от определенной части работы по контролю и консультированию. Некоторые темы, более легкие, пригодные для самостоятельного усвоения, требующие работы с дополнительными источниками информации, а также отдельные работы, связанные с выполнением поисковых, исследовательских задач творческого характера, могут изучаться без помощи учителей. Требуется гибкое сочетание традиционных форм обучения с новейшими информационными технологиями. Технологическая функция педагогического эксперимента по обеспечению формирования у школьников готовности к творческой самореализации в условиях информатизации образовательного пространства и образовательной среды обучения заключается в предоставлении им необходимых условий и средств для реализации этого процесса. Это обучение школьников умениям и навыкам использования компьютера, информационных и коммуникационных технологий и программных средств (в том числе мультимедиа) в процессе учебно-познавательной деятельности и в своей жизнедеятельности [2, 47-48]. В последние годы компьютеризация вышла на новый уровень по применению в разных областях производств. Так, в изготовлении изделий декоративно-прикладного искусства школьниками используется компьютерное оборудование (компьютерные швейные машины, электронные программы и др.) [3, 142-143].

К условиям, повышающим творческую самореализацию учеников, относятся: эффективное формирование информационной готовности к развитию своей творческой самореализации в процессе мультимедийного обучения; гуманистическая ориентация педагога; создание в ходе обучения благоприятного психологического климата для свободной коммуникации и творческой реализации своих возможностей; учет индивидуальных особенностей обучаемых. К основным свойствам рассматриваемой

системы относятся: целесообразность, наличие компонентов и структуры, взаимодействие с внешней средой, целостность, учет индивидуальности личности школьников в условиях информатизации процесса обучения, необходимые для решения исследуемой проблемы.

По сравнению с традиционным уроком, информационные технологии более демократичны. Они позволяют охватить большее количество учащихся. Информационные технологии позволяют индивидуализировать обучение и управлять

процессом усвоения знаний. Можно подобрать индивидуальный темп с учетом подготовки, специфики восприятия, потребностей каждого ученика. Ученик имеет возможность вернуться к любому месту в творческом процессе, проиграть заново ситуацию, просмотреть результаты и проанализировать их. К тому же по производимым эффектам компьютерные технологии сравнимы с радио и телеви-

дением. Конкретные программные и технические средства, относящиеся к перечисленным выше информационным технологиям, активно разрабатываются (зачастую параллельно) и используются в различных учебных заведениях.

Фактором, определяющим успешное применение современных информационных технологий, является работа самого педагога над научно-методическим обеспечением. Это требует решения вполне конкретных вопросов, таких, как:

- отбор содержания обучения в соответствии с дидактическими свойствами и возможностями средств информационных технологий обучения;
- прогноз возможного воздействия средств информационных технологий обучения на характер обучения;
- мышление и поведение участников образовательного процесса;
- выбор способов сочетания и интеграции средств информационных технологий обучения с традиционными средствами обучения;
- создание соответствующих дидактических условий обучения
- формирование учебных групп, организация индивидуальных занятий и самостоятельной работы.

Использование средств информационных технологий играет важную роль в развитии умений творческой деятельности школьников, так как позволяет обеспечить оптимальную для каждого школьника последовательность и скорость восприятия предлагаемого материала. Это возможность самостоятельной организации изучения теории и практики, разбора технологических процессов, методов решения различных задач, возможность самоконтроля качества приобретенных знаний, умений и навыков, а также способ привить навыки творческой деятельности. Таким образом, использование информационных технологий обучения на занятиях по декоративно-прикладному творчеству помогает обеспечить тесное взаимодействие между учителем и обучаемым, развивает творческие способности и самореализацию обучаемых.

Литература:

1. Бараксанова Е.А. Актуализация информационной основы деятельности в подготовке педагогических кадров / Е.А. Бараксанова, Д.А. Данилов // Наука и образование. 2002. № 3.

2. Готовцева О.Г. Организационно-педагогическое обеспечение компьютеризированной образовательной деятельности в высшей школе // Аспирант и соискатель. 2005. № 2.

3. Никитина Е.В. Педагогические условия формирования творческой деятельности студентов средствами дизайн-подхода: дисс. канд. пед. наук. Якутск, 2006.

sight of the age periods, especially favorable for the development of certain motor skills. So it is in these times of work aimed at the development of a quality motor, gives the most visible effect. Knowledge of the laws governing the development, establishment and purposeful improvement of various aspects of motor function of children and adolescents will allow a teacher or coach in practice more effectively plan material for the development of motor abilities, successfully organize methodically and correctly implement their development process in the classroom.

The basic part of the content of the program material learned in I – IV class. Each physical education class should have a clear target orientation. Every lesson is solved, as a rule, a set of interrelated developmental, educational, health and educational problems. On the lessons in primary school focuses on the development of various coordination, speed abilities and endurance, as well as mastery of the school movements. Education motor actions in the development of the physical abilities of younger pupils are closely linked. The same exercise can be used for learning motor skills, as well as for the development of coordination abilities, as well as for the development of conditional abilities. The skillful combination of coordination and conditional abilities with learning motor skills – a distinctive feature of a well-organized pedagogical process. Primary school age – a favorable period for the development and coordination of all conditional abilities. However, special attention should be given to the comprehensive development of coordination abilities as fidelity and differentiation of spatial, temporal and power parameters of movement; balance coordination of movements, rhythm, orientation in space, as well as high-speed abilities (reaction and frequency of movements), speed-strength and endurance to moderate loads. Monitoring and evaluation in primary school age are used to stimulate the desire of students to improve and self-determination, to increase the activity in the classroom exercise. The basic part of the content of the program material learned in V – IX grades. Adolescence – a crucial period in the development of the motor functions of the child. By 11-12 years, students master the basic mainly motor actions in running, jumping, throwing, climbing, etc. They add up very favorable conditions for the in-depth work on the development of motor abilities. In this regard, one of the main tasks that the teacher must decide, is to ensure the full development of coordination (orientation in space, the speed of rebuilding motor action, speed and accuracy of motor reactions, coordination of movements, rhythm, harmony, fidelity and differentiation of power, space and timing of movements), and air conditioning (speed-strength, power, endurance, speed and flexibility) abilities of pupils, as well as combinations thereof.

At this age, continues mastery of basic motor actions schoolchildren, including equipment major sports (athletics, gymnastics, sports, arts, movement skiing, swimming). Education complicated technique based on sports in elementary school acquired motor skills. Technical and technical-tactical training and improvement of students aged 10-11 years are most closely intertwined with the development of coordination abilities. In accordance with didactic principles (consistent, systematic and individual-

School-age children, especially from 8 to 12 years old can be taught almost all movements, even complex coordination, if it does not require a significant manifestation of strength, endurance, and the so-called speed strength. For example, jumping sometimes difficult to teach, not because children are not available for the coordination of movements in flight, but because they still can not push off your feet or hands (with vaulting) with sufficient force. It is therefore extremely important to know in what age periods there is an active development of motor skills. According to the ZI.Kuznetsova [1], have been many studies on the age characteristics of strength, speed, endurance and other motor abilities of children. In the laboratory of Physical Education Institute of Physiology of children and adolescents APN USSR accumulated numerous data, a special analysis which showed that: development of various motor qualities occurs at different times (heterochronically); the value of annual increments are different at different ages and different for boys and girls, as well as different relative values when compared to growth of various motor abilities; the majority of primary and secondary school-age performance of different motor characteristics vary in their level, even if we consider the individual performance of speed and strength (for example, if the boy quickly runs over a short distance, then it does not mean that he will be able to respond quickly to sudden signal in the game conditions, the level of strength endurance in the same child in most cases does not coincide with the level of static and dynamic endurance, etc.); special training by the same methods for the same in volume and intensity of physical activity, the resolution to match the data of children of different age, sex and physical development, gives a different pedagogical effect and higher during the take-off of a motor quality.

The Hardy Boys to the work of moderate intensity increases from 8 years to 100-105%, 9 years old – 54-62%, 10 years – by 40-50% within one academic year in the classroom only at physical training lessons. ZI Kuznetsova [1] emphasizes that during puberty endurance for physical activities, as a rule, does not increase. And even if we manage to raise funds for training, it made no effect lasts long. Is revealed more clearly if the group did not include the «passport» and the biological age, as well as to consider the proportionality of the basic anthropometric parameters (length, weight, chest circumference): Endurance is stabilized by the time the secondary sexual characteristics and further reduced to those then, until an «hormonal balance» (for girls – a year after menarche). In general, it can be assumed that the most significant changes in motor abilities occur in the early school years, and the girls – mostly from 8 to 11 years. The development of motor skills plays an important role in physical education students. Practice shows that many students cannot achieve good results in running, jumping throwing, not because they are hampered by poor technique movements, mainly due to lack of development of basic motor qualities – strength, speed, stamina, agility, flexibility. All the above data allow us to give a scientific justification differentiated selection of tools and techniques for the development of motor abilities of children, to clarify the content of programs for physical education lessons and lessons in various sports, to more accurately determine the dose of exercise. Activities in the field of motor qualities in children of school age is defined government program. A.A Guzhalovsky [3] noted that very important in this work do not lose

Ахмедов Б.А.

Международный казахско-турецкий университет имени Ходжа Ахмеда Ясави,
Казахстан, г.Туркестан

ПСИХОЛОГИЧЕСКИЙ ДИСКОМФОРТ, КАК ПРИЧИНА ПРОЯВЛЕНИЯ ВОДОБОЯЗНИ У ДЕТЕЙ

Многие родители, зная, что плавание очень полезно для здоровья и физического развития, стараются как можно раньше научить ребенка плавать. И многие при этом испытывают трудности. Постараюсь в своей статье дать совет, как преодолеть этот барьер.

Беспокойство взрослых за детей, не умеющих плавать, вполне обосновано – ежегодная статистика несчастных случаев на воде достаточно высока. При этом большинство из них происходит из-за неумения детей плавать.

Так как же оградить ребенка от несчастного случая на воде?

Есть только единственный способ – научить его плавать, чтобы вода стала для него родной стихией. Понимая это, нельзя принимать решение приступить к занятиям по плаванию с ребёнком немедленно. «И малышу польза, и нам спокойнее», – резонно заключаем мы, взрослые, чувствуя в себе неожиданный пролив сил. Решительно взявшись за дело, вдруг обнаруживаем, что ребенок отчаянно сопротивляется и ничуть не разделяет педагогического порыва. Почему? Он боится воды!

Итак, начну с того, как тело человека может плавать.

В целом, тело человека тяжелее воды, так как состоит преимущественно из неё. Что же позволяет человеку не тонуть? Конечно воздух! А воздух у нас находится, в основном, в лёгких, и немного его есть в кишечнике. Поэтому, пока мы дышим, мы будем держаться на воде.

Теперь давайте разберёмся, почему ребёнок тонет на воде? И, вообще, почему одни тонут, а другие нет? Когда не умеющий плавать ребёнок попадает в воду, то он оказывается в нестандартной для его мозга ситуации, да к тому же ещё таящую смертельную угрозу. Человеком овладевает сильнейший страх, который перерастает в панику. Этот панический страх заставляет ребёнка приложить максимум усилий для поднятия тела из воды. Через три минуты расходуется весь запас сил. После этого человек может утонуть.

Психологами установлено, что главная опасность на воде – не действия в ней, а чувство страха и боязнь глубины. Именно поэтому первые шаги обучения плаванию направлены на то, чтобы помочь ребёнку преодолеть это неприятное и небезобидное чувство.

Очень часто виновниками возникновения детских страхов становятся взрослые. Постоянно тревожась за благополучие своих чад, за их успехи в обучении,

они невольно заражают своими страхами и детей. Вообще неправильное воспитание – это одна из наиболее распространённых причин. Например, педагоги и родители слишком эмоционально реагируют на каждую неудачу ребёнка в обучении плаванию. Могут назвать его «трусикой», посмеяться, заставлять что-либо насильно выполнять и т.д.

Ещё чаще бывают такие случаи, когда после первой неудачной попытки в обучении ребёнок не хочет идти в бассейн, начинает капризничать, говорит, что он там утонет, что ему попадает вода в рот, в нос, уши. Вместо того, чтобы поддержать своего ребёнка, объяснить, что эти неприятные ощущения пройдут, он к ним привыкнет, родители идут у него на поводу, разрешая ему не ходить в бассейн и остаться в классе. И так происходит многократно. В результате, когда у ребёнка вдруг появилось желание пойти на занятия, он видит, что его сверстники выполняют уже более сложные, по его мнению, упражнения. Если ребёнок мнителен, то у него закрепляется ещё больший страх перед водой инапрочь уходит желание посещать бассейн.

Как же преодолеть чувство страха?

1. Приучать ребёнка к воде нужно с помощью собственного примера. Дети всегда безгранично доверяют родителям

2. Как можно больше играть с ребёнком в воде. Положительные эмоции – наши главные помощники!

3. Если ребёнок боится опускать лицо в воду, купите очки для плавания

4. Никогда не заставляйте ребёнка делать что-либо в воде силой. Не давите на него

5. Ни в коем случае не бросайте ребёнка в воду. Мол, захочешь выжить – поплывёшь.

Ребёнок ещё больше начнёт бояться воды и потеряет веру в родителей

6. Никогда не смейтесь над страхами ребёнка

7. Никогда не сравнивайте его с другими детьми, которые лучше плавают. У ребёнка возникнет комплекс неполноценности

8. Не показывайте ребёнку свой страх

9. Не рассказывайте другим при ребёнке о его страхах и опасениях

10. Не обучайте технике плавания ребёнка, пока ему не исполнится 6 лет. Купайтесь вместе с ним, играйте, плескайтесь, а обучение доверьте специалисту.

Самое главное – будьте терпеливы! Со временем ребёнок победит свои страхи, привыкнет к воде и начнет получать удовольствие от плавания. Раньше или позже – не имеет значения. Главное – РЕЗУЛЬТАТ!

Есть ли средство от страха? Конечно! Оно – в нас самих, в наших детях, в нашем воспитании, отношении к людям, к жизни. Наш главный эликсир – это наша воля, умение держать себя в руках, контролировать свои поступки и эмоции. В этом мы убеждаем наших детей, и тогда все будет хорошо!

Дружба ребёнка с водой способствует укреплению его здоровья, оказывает положительные воздействия на его эмоциональное состояние, улучшает сон и аппетит, увеличивает ёмкость лёгких, тренирует сердце. Но, к сожалению, не

The Deposit as genetically fixed prerequisite for the development, obviously, not only affects the temporal sequence generation functions, the development of bone musculoskeletal system, motor skills, growth functionality, but also on the value development of the trait. In genetics, the degree of development of the trait is defined as the succession rate of reaction. In sports the correct interpretation of the inherited norms of reaction – reserve possibilities of realization of the potential – acquires special significance, since the development of athletic abilities on the one hand, rigidly limited time (only in a specific, relatively narrow age corridor – 6-8 years), and on the other, when the specific sensitive periods of development.

References:

1. Boyko V.V. Targeted development of motor abilities. – M.: Physical Education and Sports, 1987.- 208 p.

2. Lyakh VI Motor abilities // Physical education in school. – 1996. – №2. – p 2.

3. Theory and Methodology of Physical Education: Proc. factor for students. nat. Culture ped. institutions /B.A.Ashmarin, Y.Vinogradov, ZN Vyatkina etc. : Ed. BA Ashmarina. – M.: Education, 1990. – 287 p.

4. Ozolin NG Young colleague. – M.: Physical Culture and Sports, 1988. – 288 p.

5. Physical education students I-XI classes with the direction of development of motor abilities // Physical education in school. – 1994. – №1. – S. 43 ; №2. – S. 32 ; №3. – P. 28.

Baimukhanbetov B.M

Ahmet Yasawi International Kazakh-Turkish University, Turkistan, Kazakhstan

AGE FEATURES EDUCATION OF MOTOR ABILITIES

In the early XX century, scientists have noticed that during the growth and development of the animal organism observed specific periods when increased sensitivity to environmental influences. Believe that there is a natural development of periodization, which consists of interrelated but differing stages. Steps of significant changes, called critical periods. Critical because they play an important role in the development of the organism. For example, lack of nutrition in children 8-9 and 12-13 years leads to a significant backlog of their physical development as delayed tissue growth of long bones. ZI.Kuznetsova [1] indicates that the most severely affected by malnutrition during puberty. Known Soviet educator L.Vygodskii [2] paid attention to the need to examine the sensitive period in order to establish the optimal timing of training. He said that pedagogical influence can give the desired effect only at a certain stage, and at other times to be neutral or even negative.

motor abilities, sort of their synthesis are the concepts of «General coordination», «overall strength», «total speed» and «General motor» skills. Under General motor abilities should understand the potential and realized the possibilities of a person determine his readiness for successful implementation of various origin and meaning of motor actions. Special motor abilities in this regard are the possibility of a person that determine its readiness for successful implementation of similar origin and meaning of motor actions. While the tests provide information primarily on the degree of development of special and specific motor abilities.

In the psychological literature are traditional ideas that the basis of the development of abilities, including motor, are biologically fixed background – makings. Consider that the making of significantly affecting the process of forming abilities and facilitating their successful development, however, does not predetermine the genius of man to a particular activity. Capacity development is the result of a complex interaction of genetic and environmental factors. With regard to sports activities as environmental factors are the processes of directed education, training and exercise. There exists such an approach, when analyzing the Deposit as anatomical and physiological fact.» Such «disciplinary» approach is scientifically untenable. The question arises: why structure instincts, their properties, the mechanism of their influence are considered from the perspective of only two biological disciplines, namely anatomy and physiology? If we are to take «disciplinary» principle, the number of biological disciplines, «participating» in the formation of instincts, can be greatly expanded: biochemistry, embryology, genetics, etc. The makings of a is also related to the natural features of the «neuro-brain», properties senses. Thus, the existing literature has not sufficiently reasoned concepts such important biological prerequisites for the development of abilities as a Deposit. However, when considering this problem it is advisable to consider the following aspects: The Deposit should be considered as genetic education, which is formed by the formation of a zygote. What is the nature and mechanism of formation of a diploid set of chromosomes is not yet sufficiently clear. The Deposit affects the development program, identifying morphological features of the organism (particularly body composition of muscle fibers, capillarization muscles, structural features of the sensory systems, and so on). The Deposit affects the functional characteristics, the specific adaptations, and the predominant tendency to improvement of anaerobic, aerobic, anabolic metabolism during muscular activity. The Deposit determines the development of coordination abilities, the ability of the Central nervous mechanisms to control the operation of the muscles, the individual parts of the body the interaction functions. The Deposit affects the formation of psycho-physiological properties of individual peculiarities of higher nervous activity as a qualitative specificity of the individual. Thus, in conceptual terms, the Deposit can be characterized as a biological structure, resulting from the genetic laws of development and influencing morphological and functional characteristics of the body, mental human development and contribute to the successful formation of features [5].

всем детям общение с водой доставляет радость. Среди наших детей встречаются и те, кто имеет негативный опыт общения с водой. Это могут быть малыши, когда-либо ошпарившиеся или пережившие неприятные моменты заплывания. Бывают дети, страдающие от страхов. Они боятся непривычных изменений среды, боятся погружения в воду, когда вода, соприкасаясь со слизистой носа и глаз, вызывает неприятные ощущения, а предметы воспринимаются в искажённом виде. Встречаются дети, страдающие патологической боязнью воды.

Мы учитываем, планируя занятия с детьми в бассейне. Твёрдо придерживаться правила: детей нельзя насильно принуждать к плаванию и упражнениям в воде. Детям, страдающим водобоязнью, предлагаем помощь психолога. Именно психолог может помочь детям сформировать положительное отношение к воде и преодолеть негативное отношение к водным упражнениям. Занятиям в бассейне с такими детьми должен предшествовать период игр с водой, в течение которого дети обучаются опускать в воду руки по локоть и глубже, привыкать к брызгам. Используя неглубокий тазик, их можно учить опускать в воду лицо.

Проигрывание фантастических ролей позволяет ребёнку справиться со всей неуверенностью, настороженностью. Игровые фантазии помогают преодолеть страхи. Огромную помощь в реализации детских фантазий оказывают ребёнку игрушки, атрибуты.

Мы в нашем детском саду сделали специальные психотерапевтические игрушки для снятия и предупреждения водобоязни. Это куклы Капелька, Капитошка, Водяной, Осьминожек, Золотая рыбка, Дождик. Основой всех этих игрушек является резиновый мячик, обтянутый тканью: благодаря этому игрушки не боятся воды и быстро сохнут. В ряду атрибутов для психотерапевтических игр существуют специальные «цветы», сшитые из ткани. Каждый такой цветочек имеет сердцевинку-кармашек. В этот кармашек вкладывают мелкие камешки, ракушки и другие «тонущие» предметы. Цветы под тяжестью грузиков медленно и красиво опускаются под воду на дно бассейна. Задача ребёнка – достать такое «сокровище» со дна. Ещё у нас есть специальные рукавички в форме рыбок, которые дети надевают на ладошку. С помощью этих рукавичек можно изображать, как рыбки двигаются, как играют, прячутся от опасности.

Свою лепту в преодолении водобоязни вносят и воспитатели, знакомя детей со свойствами воды. Наглядные опыты и наблюдения позволяют детям лучше «понять» воду. А понятие ведёт к снижению водобоязни.

ЛИТЕРАТУРА

1. Глязер С. Сила на силу.–Семья и школа, 1980, № 10.
2. Геллер Е. М. Игры, способствующие развитию силы у школьников.– Физическая культура в школе, 1969. № 11.
3. Гольдрин А. Бег-преследование.–Физическая культура в школе, 1968. № 11.
4. Гугин А. А. Уроки физической культуры в I–III классах. М., 1977.
5. Качашкин В. М. Методика физического воспитания. М., 1980.

Seidakhmetov E.E.

*Ahmet Yasawi International Kazakh-Turkish University,
Turkistan, Kazakhstan.*

MOTIVE CAPABILITIES

Presently distinguish to eighteen types of endurance of man, about two ten of the special co-ordinating capabilities shown in concrete motive actions (cyclic, acyclic, ballistic and other), and about ten of the so-called specifically shown coordinating capabilities: equilibrium, reaction, rhythm, orientation in space, capacity for differentiation of spatial, power and temporal parameters of motions and other plus yet «heap» of various types of flexibility, power, speed et al. Here I am a theorist above what to break a head and to the teacher of physical culture the more. What motive capabilities to develop, when and all from them? On how many do they depend on inherited and средовых factors, how does yield to training? How more correct to talk: «motive», «physical», «motor», «psycho-motor» capabilities? Synonyms of concept of «quality» and «ability»?

Which are their classification and structure? By means of what criteria and methods (mainly, motor tests) of them is it possible to estimate (to measure)? How do developing different motive flairs flow depending on age, sex, individual features, purposeful influences and other factors? This is not a full list can be seen how important it is to take care of constant increase of level of physical preparedness [1].

To refer to abilities related to motor activity, are different concepts. It should be noted that these concepts-terms reflect the specificity of scientific disciplines from which they arose. For example, in the theory and methodology of physical education to a greater extent use the terms «physical» or «motor» skills, psychology – «psycho-motor» and «psycho-physical» abilities, physiology – «physical qualities», in biomechanics – «physical» or «motor.» We are most interested in the designation of abilities related to motor activity, from the point of view of the theory and methodology of physical education. Doctor of pedagogical Sciences, C.I.Lyakh [2] notes that different people level of development and the combination of components called physical qualities are very different. Therefore, in modern literature use the term «quality» and «physical (motor) abilities: strength, speed, coordination, stamina and flexibility. But in terms of strength, speed, duration, and other parameters, like this he can only give such instructions as «stronger – weaker», «faster is slower», etc. Another definition of physical qualities gave B.A.Ashmarin [3]: «the physical qualities understand certain socially determined combination of biological and psychological properties of the person expressing his physical readiness to perform active loco motor activity. It also indicates that the main physical properties, providing all the variety of solutions to musculoskeletal problems include physical strength, physical endurance, physical agility

and physical agility. At the same time such individual characteristics as maximum oxygen consumption, high mobility of nervous processes, quick thinking or the length of the body affect the procedural and the resulting side activities.

Absolute figures describe the level of development of certain motor abilities without regard to their influence on each other. This will help them to identify explicit and implicit motor capabilities in the preparation of their students, to see that it is underdeveloped coordination or conditional ability, and in accordance with this implement and adjust the progress of the educational process [4].

The above abilities can be thought of as potentially existing, i.e., before performing any physical activity (they can be called potentially existing abilities), and as manifested in reality, in the beginning and progress of this activity (actual motor abilities). If the student is always high ranking place in the class or in progress, ahead of peers during exercise is a sign of high potential. Century and Lyakh notes that with a certain degree of conditionality can talk about basic and complex motor skills [2]. Elementary are coordination abilities in running or set to a static equilibrium, the responsiveness in simple terms, flexibility in individual joints, etc. and more complex – coordination abilities in martial arts and sports, responsiveness or orientation in difficult conditions, the endurance in the long run, etc. Motor skills are divided into the following types: special, General and specific. Special motor abilities relate to homogeneous groups of single motor actions: running, acrobatic and gymnastic exercises on the projectile, a propelling motor action, sports games. So there are special endurance to run for a short, middle and long distance, say about endurance basketball player, weightlifter, etc., Coordination, power and speed abilities also behave differently depending on which motor actions they are. About the specific physical abilities it is possible to speak about the components that make up their internal structure. Attempts to describe the structure of each individual motor ability are not yet completed. However, it is established that the structure of each of the basic motor abilities (speed, coordination, strength, endurance, flexibility) is not homogeneous. On the contrary, the structure of each named abilities heterogeneous (dissimilar). So, the main components of the coordination abilities are the ability to Orient, balance, response, differentiation motion parameters, the ability to rhythm, rebuilt motor actions, vestibular stability, arbitrary relaxation of muscles. These skills relate to specific coordination abilities. The main component of the structure of high-speed abilities consider the responsiveness, speed single motion, the frequency of movements and speed shown in a single motor actions. The manifestations of power capabilities include static (isometric) strength and dynamic (isotonic) – explosive, depreciation. The great complexity differs structure endurance: aerobic, requiring for its manifestation oxygen sources splitting energy; anaerobic (glycolitic, creations phosphate energy source without the presence of oxygen); the endurance of various muscle groups in static postures – static endurance, the endurance in dynamic exercises performed with a speed of 50 to 90% of maximum, etc. Less difficult are forms of flexibility, where isolated active and passive flexibility. The result of the development of a number of specific and specific